

Riksdagens protokoll

2009/10:77

Torsdagen den 18 februari

Kl. 12.00 – 18.03

Protokoll
2009/10:77

---

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 12 februari.

2 § Enhetstillstånd för förenklade förfaranden – nya bestämmelser i EG:s tullagstiftning

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2009/10:SkU31
Enhetstillstånd för förenklade förfaranden – nya bestämmelser i EG:s
tullagstiftning (prop. 2009/10:63).

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 13 §.)

3 § Förlängning av tillfälliga skatteanstånd

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2009/10:SkU32
Förlängning av tillfälliga skatteanstånd (prop. 2009/10:91).

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 13 §.)

4 § Polisfrågor

Polisfrågor

Föredrogs
justitieutskottets betänkande 2009/10:JuU13
Polisfrågor.

Anf. 1 THOMAS BODSTRÖM (s):
Herr talman! Övriga ledamöter här i riksdagen! För drygt tio år sedan,
1997 för att vara exakt, var jag advokat i ett mål där en polis vittnade mot
en klient till mig som var svart. Han gjorde gång på gång fördomsfulla

och rasistiska uttalanden mitt inne i rättegångssalen. Till slut fick jag uppmana ordföranden att säga till vittnet, som motvilligt ändrade sig.

Jag skrev en debattartikel om detta, om hur det går till i svenska rätts-salar när vissa poliser vittnar mot personer som är mörkhyade och kommer från andra länder. Det blev en viss debatt, och jag fick mothugg från flera polischefer som gick ut och, hör och häpna, tog polismannen i försvar och sade: Det är vi som bestämmer vilket språkbruk vi ska ha.

Det pågick också andra debatter om hur poliser uttryckte sig. Över huvud taget fanns det vid den tiden en mycket klar inställning hos polisen att vi poliser sköter vårt, lägg er inte i!

Detta är alltså för bara drygt tio år sedan.

Sedan dess har det hänt en hel del inom svensk polis, mycket till det bättre. Det är öppnare, det är modernare, det är mer jämställt. Man har ansträngt sig för och delvis lyckats med att ta in personer från andra länder, och man har framför allt blivit en myndighet som samarbetar med andra. Men mycket återstår att göra.

Vi har alla sju partier, vill jag säga i denna debatt, ansträngt oss för att lyfta fram polisen på olika sätt. Det var inga lätta tider. Vi ska inte göra någon historisk betraktelse, men vi känner till bland annat krisuppgörelsen mellan Socialdemokraterna och Moderaterna som gjorde att antalet poliser minskade under hela andra halvan av 90-talet. Vi behöver inte ha en debatt vem som orsakade krisen, det får statsvetarna göra och reda ut om det var Socialdemokraterna under 80-talet och så vidare. Men det var ett faktum, och krisen gjorde att antalet poliser drogs ned. Det dröjde ända till 2000 tills det blev fler poliser.

Vi socialdemokrater såg till att det blev fler poliser 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007 och 2008. Ni hörde rätt, för ökningen 2007 och 2008 är definitivt resultatet av satsningar från den förra regeringen. På samma sätt kan en eventuell rödgrön regering inte göra anspråk på att ta till sig äran av något som sker 2011 och 2012. Jag tror att alla förstår det med ett minimum av insikt om hur det fungerar med två års utbildning.

Antalet civilanställda ökade med något undantag i stort sett från 2001 till 2008; sedan har det minskat 2008 och 2009. Jag har själv fastnat i räknandet, uppmanad uppifrån för att driva frågan om antalet poliser som kanske den viktigaste frågan. Jag märkte ett allt större motstånd när jag kom ut till poliser, men jag kände mig manad att följa det vi hade gått till val på 2002. Jag kände att intresset blev allt mindre. Förra rikspolischefen gick ut och sade: Det är egentligen inte bara fler poliser det gäller, vi skulle vilja bli av med en hel del.

Det här har fortsatt så att vi kan säga att vi på det sättet syndar lika. Vi är förblindade av antalet poliser i debatter. Det sägs till och med på länsnivå ibland: Här har vi 37 fler, och där har det blivit 23 fler, sammantaget 232 fler på senaste halvåret. Det är nog bara vi politiker som orkar med den diskussionen.

Vi kan i alla fall konstatera att det har behövts fler poliser. Det är illavarslande att det blir färre civilanställda. De måste öka i takt med antalet poliser. Det är viktigt att dessa går hand i hand – fler poliser och fler civilanställda.

Om vi nu har hittat en nivå där vi gemensamt tycker att det är bra är det bra. Vi har en budget som ligger framme där vi anslår ungefär 1 pro-

cent mer än borgarna. Det är inte särskilt mycket i sig; det kanske är de civilanställda. Vänsterpartiet har 1 procent under, men vi ligger på ungefär samma nivå, och det märkte vi inte minst i budgetdebatten senast.

Återigen kommer diskussionen upp. Jag som är ute och träffar poliser varje vecka konstaterar att det snart står mig uppe i halsen. Det är nog det enda område där vi ständigt räknar antalet anställda. Det gör vi aldrig i fråga om läkare, aldrig om människor som jobbar inom andra yrken. Men här räknar vi.

Man kan kort och gott säga att alltför många har fastnat i kulramen och inte i kvaliteten. Jag tror att vi alla skulle behöva vara självkritiska, och jag är den första att vara självkritisk. Jag räknade och räknade under förra mandatperioden men hade det trycket, som säkert många borgerliga ledamöter har i dag, att föra fram räknadosan.

Problemet är förstås att det här döljer många andra problem. Det kan komma upp frågor där man säger: Ni har inte hört de kvinnliga brottsoffren tillräckligt. Man svarar: Nä, vi har blivit fler poliser. Vidare: Nu har ni inte gjort en ordentlig satsning på den organiserade brottsligheten. Nä, men vi har blivit fler poliser.

Alla som har en insikt i polisarbetet förstår att det inte är detta det handlar om. Låt oss slå fast att vi ändå gjort det här gemensamt, och låt oss slå fast att det har varit nödvändigt med flera poliser, för det har det varit. Låt oss se till i fortsättningen att vanliga poliser och civilanställda korresponderar med varandra.

Parallellt med detta har vi gett polisen fler redskap. Jag samarbetade själv med Johan Pehrson inte minst – naturligtvis också med Vänsterpartiet och Miljöpartiet, men vi hade olika uppfattningar – om det. Vi hade ett bra samarbete med Folkpartiet och Kristdemokraterna. Vi såg gemensamt till, kan man säga eftersom det blev uppskjutet ett år, att Sverige fick de redskap till polisen som man inte haft tidigare, med rumsavlyssning och möjlighet att avlyssna för att i förebyggande syfte avvärja terroristbrott.

Jag fick klä skott för det. Jag hade inga större problem med det. Det kallades till och med för Bodströmsamhället. Jag tyckte att det var festligt och ett fyndigt namn. Jag tyckte att det var så roligt att jag döpte min blogg till det.

Den diskussionen har fortsatt, men enligt min uppfattning har vi nu kommit till det stadiet att vi kan säga att redskapen har kommit till polisen. Polis och åklagare kommer alltid att säga att det behövs fler redskap. Det kommer de alltid att säga. Det är ingen kritik, och det säger jag när jag träffar polischefer. Det är rätt, fortsatt på det sättet, men vi måste ha balans här.

Vi har ett steg kvar, och det är datalagringen. Det tog vi ställning till 2005. Till skillnad från rumsavlyssning, så kallad buggning, gällde detta inte om att införa någonting nytt, utan det har funnits i decennier. För den som inte känner till det kan jag säga att datalagring gör att polisen kan kontrollera vilka personer som har varit i kontakt med varandra, men man avlyssnar dem inte. A har varit på ett ställe, B har varit på ett ställe, och sedan kan man se att de har varit i kontakt med varandra. Det här har polisen använt sig av i decennier tack vare att teleoperatörerna har haft rätt att spara uppgifterna. Sju av sju partier har gång på gång låtit teleo-

peratörerna spara uppgifterna på i princip obegränsad tid. Senaste gången var det 2001 då sju och sju partier röstade för det.

Sedan blev det en diskussion 2005. Där hade vi olika uppfattningar. Vi hade samma uppfattning som Folkpartiet och Kristdemokraterna. Miljöpartiet och Vänsterpartiet, Centerpartiet och Moderaterna var emot när vi röstade om de här sakerna. Det var en lite märklig gruppering, men vi hade ändå respekt för varandra, och vi bör ha respekt för varandras ställningstaganden.

Det som är viktigt att komma ihåg när det gäller datalagen är att den är en reglering av någonting som redan förekommer. Det var vi, Folkpartiet och Kristdemokraterna noga med att säga då. Det handlar inte om att införa någonting nytt, utan det handlar om att reglera när det gäller tider och kostnader, som inte är reglerat i dag. Det var alltså inte något nytt som vi tog ställning till, utan vi tog ställning till denna överenskommelse i EU. Detta beslutades 2005.

Nu är det år 2010 och regeringen är dömd i domstol och riskerar att få betala skadestånd, därför att man av valtaktiska skäl har velat skjuta på det här. Vi vet att det också har varit vissa interna konflikter. Den som tror att detta inte är valtaktik bör räkna ut tungan, för den kommer att vara alldeles svart.

Nu är inte den här regeringen den enda regering som har varit valtaktisk, men man trodde förstås att det här skulle spräcka hela det rödgröna samarbetet. Det gjorde det inte, utan vi är överens om att det här ska genomföras.

Vi är också överens om, i den kompromiss som man alltid måste göra i politiken, att vi inte längre går på två år. Det är vi socialdemokrater som har backat där. Vi tycker nu att det är rimligt att man kanske går ned till den kortaste tiden, sex månader. Det är också under den tiden som polisen gör sitt mest omfattande arbete. Enligt min uppfattning görs 90–95 procent av det som behövs, kanske ännu mer, de första sex månaderna, eller de sista om man ser det så.

Detta är alltså inte ett ställningstagande för eller emot datalagring. Det är därför som jag yrkar bifall till reservation 3. Det handlar om huruvida Sverige ska följa demokratiska förpliktelser och ett domslut. Jag måste säga att det är ett av de mest häpnadsväckande uttalanden jag har hört från en justitieminister, och hon måste nästan vara ensam i världen om att säga: Det är ingen ko på isen att bli dömd i domstol. Det var exakt vad hon sade. Jag undrar vad det ger för signaler runt om i landet när människor blir dömda i domstol när man säger: Det är ingen ko på isen. Sedan kommer nästa: Men vi är inte ensamma, det finns andra också. Och så är det; det är tre fyra andra. Är det så man ska säga om man är dömd till skadestånd i en domstol, att det gör ingenting, för det är några andra som också är dömda att betala skadestånd? Nej, ni hör att det inte hänger ihop. Det här har misslyckats.

Lagen kommer att genomföras. Någon tidpunkt är inte utsatt, och det finns frågor att lösa. Vi är också helt överens om att den ska följas upp. Den ska följas upp och utvärderas i EU. Den utvärderingen får gärna börja nu. Det är två parallella saker. Vi ser gärna att den utvärderas. Eftersom så många länder har infört den och vi dessutom har den i Sverige går det alldeles utmärkt att utvärdera den redan nu. Det behöver inte på

något sätt innebära att vi gör avkall på våra demokratiska plikter, utan det går att förena.

Jag tycker också att det är dags, när vi nu har sett att polisen har fått de här redskapen, att göra en ordentlig utredning där man framför allt tittar på de behov av olika verktyg som polisen säger att de har. Då ser vi vilket som behövs mest, om det är dna, datalagring eller buggning, denna möjlighet att avlyssna i förebyggande syfte. Detta måste naturligtvis ställas mot integriteten och rättssäkerheten. På så sätt får vi en ordentlig utvärdering av alla redskap, inte ett enskilt, som polisen har fått. Sedan får vi ta ställning till vilka som behövs i framtiden.

Jag tror att de här behövs, men jag tycker att vi alla ska gå in i det här med öppna ögon och se vad som kommer att behövas och vad som inte kommer att behövas i framtiden. För min del, om jag nu får använda det skällsord som används om mig, är i alla fall Bodströmsamhället klart nu. Nu behövs det inte några fler redskap. Det är min spontana uppfattning. Vi är klara. Polisen har fått de redskap de behöver. Nu är det upp till dem att se till att lösa brott. Men det räcker inte att vi bara säger att polisen ska lösa brott. Det räcker inte att ställa sig bredvid och säga att polisen ska göra arbetet. Det räcker inte att säga att polisen ska hålla käften, som någon har sagt, vilket ni kanske känner till, utan det krävs att vi ser till att polisen får möjligheter att se till att det blir ett bra arbete.

Vi rödgröna har drivit på regeringen med flera olika förslag gång på gång under den här mandatperioden. Vi såg till att vi fick enmyndigheter på åklagarsidan. Vi såg till att vi fick enmyndighet på kriminalvårdens område under förra mandatperioden. Vi sade att det skulle genomföras under den här mandatperioden.

Nu är det fyra förlorade år. Gång på gång ser vi bristerna i polisens organisation. Och det är inte bara jag som oppositionspolitiker som klagar på polisens arbete. Häromdagen gick chefs-JO ut och sade att det var det värsta han hade sett på sex år. 90 procent av bedrägerierna i Stockholm tar mer än ett år att utreda. Det är värt att kritisera. Det är alltså inte direkt en oppositionspolitiker som säger det. Vi har hört kritik mot sexualbrottsutredningar och vi har hört kritik mot polischefers bristfällighet bara den här veckan. Det är alltså väldigt mycket som krävs av oss politiker att driva vidare.

Enmyndighet är en sak som vi rödgröna är överens om. Vi är också överens om att satsningen mot den organiserade brottsligheten har misslyckats. Jag har bara hört borgerliga politiker tala väl om den. Det är inte en enda polis som talar väl om den när man pratar med dem som arbetar med organiserad brottslighet. Och det säger sig självt att det revirtänkande som finns inom polisen, som vi känner till, bara får sin prägel genom det här.

Det vi behöver är den organisation som Johan Pehrson och Folkpartiet först var ute med. Vi vill inte kalla den FBI, för det gör att tankarna går åt helt fel håll. Men vi vill ha en spjutspetsorganisation. Vi rödgröna är överens om att detta plottrande, denna utspridda och i det här fallet felaktigt decentraliserade satsning är ett misslyckande. Jag kan försäkra er som har träffat på många poliser som har jobbat med detta att det kommer att ersättas, om vi får en rödgrön regering, med den spjutspetsorganisation som behövs för att kunna slå tillbaka mot organiserad brottslighet.

Vi behöver också en myndighet som arbetar särskilt med att utreda brott bland poliser. Det är vi rödgröna helt överens om, därför att det är viktigt att det inte får finnas några misstankar. Jag är själv nu offentlig försvarare för en del poliser som är misstänkta för brott. Just det faktum att de aldrig blir helt friade, därför att de hela tiden får höra att det inte är så konstigt att de frias eftersom det är poliser som utreder, är ett skäl att införa en sådan myndighet.

Slutligen när det gäller våra förslag vill vi att poliser ska ha en akademisk utbildning. Här har vi tryckt på under hela mandatperioden, och vi vet att det finns flera borgerliga partier som är positiva till det. Detta har utretts och utretts och förhalats och förhalats under hela mandatperioden. Det senaste vi nu har fått höra från regeringen är att vi ska få ett besked. Det var allt därifrån.

Utredningen var klar i januari 2007 och ersattes av en annan. Jag tycker att det vore intressant om ni från de borgerliga partierna nu kunde gå upp och framföra de alldeles utmärkta krav som ni har ställt tidigare på detta. Var inte bara lydiga mot Moderaterna utan visa integritet och självständighet, därför att en akademisk utbildning behövs för svensk polis. Det är orimligt att poliser i Sverige inte utbildas på samma sätt som poliser i till exempel Norge. Vi behöver det för kunskaper inom polisen. Vi behöver det för samarbete med andra myndigheter. Vi behöver det inte minst för forskningen inom polisen.

Om vi rödgröna vinner valet kommer vi att se till att det blir en särskild myndighet som utreder poliser, att det blir en spjutspetsorganisation mot organiserad brottslighet och att det blir en akademisk utbildning för poliser. Så var det med splittringen inom den rödgröna oppositionen.

Vi står redo. Vi har fyra förlorade år bakom oss för polisens arbete. Vi kommer att se till att det inte blir det nästa mandatperiod igen om vi får möjlighet att driva rätt frågor igen.

I detta anförande instämde Karl Gustav Abramsson, Christer Adelsbo, Kerstin Haglö, Margareta Persson och Meeri Wasberg (alla s).

Anf. 2 LENA OLSSON (v):

Herr talman! Vi debatterar nu ett motionsbetänkande som handlar om polisfrågor. Det omfattar ganska många frågor.

Thomas Bodström har här redovisat våra gemensamma förslag som är väldigt viktiga och som majoriteten är svaret skyldig.

Vi har väntat väldigt länge på en akademisk polisutbildning. Det är konstigt att det tar så pass lång tid. Vi vet att vi har ett stöd hos alliansen från både Folkpartiet och Kristdemokraterna för att det här ska bli av. Vi väntar nu bara. Vi tar i reservation 1 också upp behovet av en yrkeslegitimation.

Jag står givetvis bakom våra båda reservationer, men för tids vinande yrkar jag bifall endast till reservation 3.

Vi har alltså att debattera polisfrågorna, där det finns väldigt mycket som man kan ta upp. Det gjorde vi senast i budgetdebatten i höstas. Det är inte så fruktansvärt länge sedan, så jag behöver inte upprepa mig.

S, v och mp har en gemensam reservation 3 som handlar om lagring av trafikdata.

Vad gäller själva datalagringsdirektivet var Vänsterpartiet emot kommissionens förslag, och vi var emot när EU-parlamentet ställde sig bakom direktivet. Vänsterpartiet har hela vägen varit emot datalagringsdirektivet både här och på EU-nivå på grund av den integritetskränkning det innebär och bristen på rättssäkerhet. Detta har inte förändrats.

Nytt i frågan är att Sverige har blivit fällt i domstol för att direktivet inte har implementerats. Verkligheten är att vi måste förhålla oss till detta domstolsbeslut. Ingen kommer undan det oavsett regering.

Vi i s, v och mp tar i vår reservation upp frågor om rätten till personlig integritet, rättssäkerhet och proportionalitet. Dessa tre perspektiv ska vara helt vägledande. S, v och mp är överens om att direktivet ska utvärderas på EU-nivå. Det kan vara så att det finns en möjlighet till revidering. Det välkomnar jag.

I utskottets ställningstagande från alliansen lyder den första meningen: ”Direktivet om lagring av trafikuppgifter kommer att genomföras i svensk rätt.” Man diskuterar vidare att genomförandet ska behandlas tillsammans med andra initiativ. Man nämner också hänsyn till personlig integritet. Vad är det ni säger? Hur ska ni hantera frågan nu när Sverige har blivit fällt? Vad är det ni vill?

Vi skriver i vår reservation: ”Vi anser att en registrering av enskildas förehavanden som genomförs genom datalagringsdirektivet är och får inte vara ett oproportionerligt ingrepp i den personliga integriteten.”

Det är min uppfattning att s, v och mp tar ansvar och hanterar frågan. Det är vi överens om. Vi måste förhålla oss till domstolsbeslutet och frågan. Det spelar ingen roll, vem som än sitter kommer att få frågan i sitt knä. Jag anser att vi har tagit vårt ansvar.

I sammanhanget kan nämnas att vi också är överens om att för att riktigt sätta ned foten och förtydliga det ska direktivet utvärderas på EU-nivå. Vi vet att andra länder har starka invändningar mot direktivet, så vi är inte på något sätt ensamma i kritiken.

Det är roligt att fördjupa sig i frågan, och det kan vara bra att ta upp hur det förhåller sig i dag. Att de uppgifter som ska lagras enligt datalagringsdirektivet inte skulle lagras redan i dag är inte sant. Varje teleoperatör har redan i dag rätten och möjligheten att lagra dessa uppgifter. Hur länge och hur omfattande är upp till varje operatör att utforma. Polisen har i dag möjlighet att vända sig till operatörer för att få ut uppgifter. Hur mycket som lämnas ut eller för vilken typ av brottslighet är okänt. Vi har heller inte uppfattat att det är ovanligt att man begär ut uppgifter. Vi har uppfattat att det görs i ganska stor utsträckning.

Vi står här med det som vi har kommit överens om och med det vi tycker om direktivet och hur det ser ut i dag.

Det är bra att vi har kommit överens om att Sverige behöver en spjutspetsorganisation för att komma åt den grova brottsligheten.

Det är också alldeles nödvändigt att en fristående myndighet utreder poliser och åklagare. Det har hänt så mycket på sista tiden som bekräftar att en fristående myndighet behövs.

Det är kanske inte så smart att hänga upp sig på siffror. Det kanske är smartare att se till polisen kvalitetsmässigt klarar av sitt jobb. Det vet vi också i dag med de fall som har varit. Jag hör aldrig att man nämner antalet vårdbiträden, antalet lärare, antalet förskollärare eller antalet läkare, men när det gäller poliser är det noga med antalet. Jag tror att det

är farligt. Det som poliserna gör ska vara av bra kvalitet, och då är antalet poliser av underordnad betydelse.

Därmed har jag inte sagt att vi ska minska antalet, om det skulle kunna uppfattas så. Men det är kvaliteten i det arbete som polisen utför som är utslagsgivande. Det har vi sagt förut, så det är inte okänt.

Anf. 3 MEHMET KAPLAN (mp):

Herr talman! Vi diskuterar i dag polisfrågor. Varje år vi gör det verkar det dyka upp nya typer av grundläggande problem för hur vi ska hantera en fråga som är oerhört viktig för ett lands medborgare.

Från Miljöpartiets sida har vi tillsammans med Vänsterpartiet i ett fall och tillsammans med Socialdemokraterna och Vänsterpartiet i ett annat fall reserverat oss till förmån för motioner. Under reservation 3 om lagring av trafikdata är det två miljöpartimotioner som vi har reserverat oss till förmån för, och det är just denna reservation jag vill yrka bifall till. Vi står naturligtvis bakom reservation 1 också, men den ska vi inte behöva rösta om.

Man blir inte längre förvånad över hur bra regeringen lyckas föra fram oftast irrelevanta konfliktlinjer vid presentation av nya nätregleringar. Nu senast handlade det om, just när det gäller lagring av trafikdata, huruvida det skulle vara sex månader eller ett år. Plötsligt hade man i en fråga med nästan oöverskådliga implikationer lyckats förvandla det till något kvantitativt i stil med en skattedebatt.

Beträffande vad detta har inneburit när det gäller trafikdatalagring är vår ståndpunkt tydlig. Vi har från början tyckt att det var en sådan typ av lagstiftning. Föregående talare har också lyft upp att Miljöpartiet är tydligt i denna fråga.

Problemet i detta fall är att det har gått så långt att Sverige har blivit fällt.

Det är intressant. Oavsett vem som sitter vid makten och har möjlighet att hantera en fråga är ett domstolsutslag något väldigt absolut och tydligt.

Man kan göra två olika saker. Ett alternativ är att vi tar böterna och struntar i konsekvenserna. Det är en intressant hållning, möjligen lite populistisk. Framför allt visar det vilket värde man sätter på domstolsutslag.

Ett annat alternativ är att prata om hur man ska implementera direktivet och på vilket sätt man ska undvika de största fallgroparna.

Ett mellanting mellan dessa kan vara ett önsketänkande.

Vi driver ju frågan vidare i EU. Våra EU-parlamentariker jobbar stenhårt med den här frågan. Deras ståndpunkter har varit mycket tydliga tidigare. Även andra partiers ledamöter har haft väldigt tydliga ståndpunkter.

Vi kan titta på vad detta generellt innebär framöver. Före valet i september i år kommer vi att ha någon form av dokument att förhålla oss till. Senast den 15 september 2010 kommer EU-kommissionen att lämna en utvärdering till Europaparlamentet av tillämpningen av direktivet om lagring av trafikuppgifter. Det står i den offentliga utredning som kom 2007.

Regeringen och majoriteten i utskottet som nu har tryckt på knappen ”låt stå” kan och borde i rimlighetens namn innan dess – det är ni som har makten – ta reda på vad som krävs och hur genomgången kan vara inriktad när det gäller implementeringen som ni ärligt säger har vissa problem när det gäller rättssäkerhets- och integritetsskydd.

Tyskland och Österrike har många kraftfulla invändningar mot detta. I Rumänien har det lyfts upp på konstitutionsdomstolsnivå. Sverige gör ingenting.

Man ifrågasätter inte varför man har den här typen av direktiv. Ännu mer förvånande är att man verkar ha gett upp och sitter still i båten och hoppas på valet.

Problemet i det resonemanget är för mig som miljöpartist att det är att göra ingenting. Man säger varken att vi tar böterna och struntar i konsekvenserna eller att vi eftersom vi är dömda i domstol kanske måste implementera det. Men vad är det som ska implementeras?

Det skulle vara intressant att höra de borgerliga ledamöterna i utskottet redogöra för skillnaderna mellan dessa båda. I betänkandet – den text som majoriteten äger och som vi har reserverat oss mot – är det inga tydliga besked. Jag hoppas att vi kan få det.

Jag vill också ta upp frågan om akademisering av polisutbildningen. Jag ska inte lägga till så mycket till det som Lena Olsson och Thomas Bodström tidigare sade.

Det är en förtroendefråga. Kommer den svenska polisen, de som utbildas i dag och de som jobbar på fältet, att få något besked i frågan? Det har skjutits upp ett antal gånger.

Jag menar att allt inte ska bero på splittring. Den borgerliga fyrparti-konstellationen har ju olika åsikter i många andra frågor också. I det här fallet vore det synd att inte ta sitt förnuft till fånga och hantera frågan så som frågan kräver.

Med detta vill jag än en gång yrka bifall till reservation nr 3.

Anf. 4 JOHAN PEHRSON (fp):

Herr talman! Begreppet svensk polis väcker många associationer. För de flesta människor väcker det en positiv association. För några väcker det naturligtvis en ganska negativ association. Om man har vikt sitt liv åt att begå brott och ägna sig åt våldsmakt och våldskapital är det klart att det är jobbigt att vara jagad. Då gillar man i regel inte polisen.

Ett mindre antal, det är undantagsfall, har dåliga upplevelser av svensk polisk. Man känner att man har mötts av en polis som inte har följt de instruktioner som vi har stiftat lagar om eller som man på myndighetsnivå har förordnat om eller som ingår i det ledarskap som vi menar krävs av modern svensk polis.

Trots detta måste man säga att vi har väldigt duktig och kunnig polis i Sverige. Vi har väldigt okurrup och ganska ansedd polis om vi gör en internationell utblick.

Svenskt kvalitetsindex har de senaste åren visat på en uppåtgående trend när det gäller förtroendet för den svenska polisen. De trygghetsundersökningar som har kommit den senaste tiden har i huvudsak pekat i rätt riktning. Vi vet att polisen utreder allt fler brott och att en hel del fler klaras upp. Men det är lång väg att gå. Många år av försummelse när det gäller rättsväsendet i allmänhet och polisen i synnerhet tar tid att ta igen.

Formellt sett utövar polisen våldsmonopolet. Det övergripande målet är att minska brottsligheten och öka tryggheten i samhället. Det är inte endast detta som görs. Vi gör reformer när det gäller integration. Vi gör reformer för att skapa fler jobb. Vi gör reformer inom utbildning och vi har ett internationellt samarbete för att samverka för ett tryggare och bättre Sverige där brottsligheten minskar och människor får ett bättre liv.

Polisens uppdrag kompletteras med den övergripande uppgiften med politisk styrning som ytterst utövas av regeringen med regleringsbrev men som vi i majoriteten instruerar regeringen att de ska skriva.

Polisen ska tydligare bidra till att öka människors trygghet. Vi vill att polisen ska bli mer effektiv och att verksamhetsresultatet ska förbättras. Att verksamheten ska bli bättre och mer effektiv är ju något som ingår i all statlig verksamhet, och i all verksamhet över huvud taget. Här finns det en del att göra, men när det gäller just polisens våldsmonopol att bekämpa brott finns det ju en motkraft. Det handlar ju om rättssäkerhet så det kan inte vara hur effektivt som helst; det tycker inte ens jag.

Vi pekar på det faktum att det ser olika ut hos polismyndigheten. Det är helt obegripligt att det är sådana skillnader mellan olika enheter. Vi fick nu höra ett exempel från Stockholm syd om bedrägerier. Det är helt eländigt.

Vi har nu förvissat oss om att man har vidtagit åtgärder. Om man hittar en annan enhet på en annan myndighet inom polisen som också har dåliga resultat måste man fundera över vad som har gått snett. Inte sällan kommer man fram till att det beror på bristande ledarskap.

Detta har vi beställt en förändring av hos Rikspolisstyrelsen.

Jag vill understryka att tanken är att golvet ska höjas hos alla för att minska dessa skillnader.

Fler brott måste klaras upp. De grovt kriminella kalkylerar med risken att åka fast och risken för straff och de vinster som görs. Det måste man fortsätta att adressera från svensk polis.

Vi fokuserar på värderingar. Vi talar om synlighet och tillgänglighet.

Nu ska vi debattera diverse motioner om den svenska polisen. Det är ämnet i dag. Vi har hört en hel annat från talarstolen hittills. Nu handlar det om motioner som behandlas i betänkandet. Det finns bra förslag och det finns några mindre bra förslag. Det är framför allt förslag om sådant som redan är på gång eller i det närmaste redan har skett.

Majoriteten formlar sig bakom en offensiv polispolitik. Alliansen levererar på det område som vi har gått till val på, nämligen en effektivare brottsbekämpning för ett tryggare Sverige. Där spelar polisen en central roll.

Vi har inte hunnit med allt vi vill. Det gör man inte på en mandatperiod. Det kanske ni som har regerat förut och inte fick någonting gjort på tolv år kunde reflektera över.

Medan majoriteten är samlad bakom en offensiv polispolitik ser vi en opposition som dess värre är ganska splittrad, även om man på papperet försöker framstå som enig och i talarstolen försöker prata sig till enighet och sammanhållning. Men det kostar på. I praktiken framstår det som om ni har någon sorts familjefest i någon dogmafilm av Lars von Trier – filmen *Festen* som ni kanske har sett – för ni tycker otroligt olika och har helt olika utgångspunkter.

Det enda som ni egentligen är överens om är kritiken mot att regeringen inte har levererat allt på en gång. Det är svårt att säga mot det. Vi har ambitionen att fortsatt få väljarnas förtroende eftersom vi tycker att vi är på rätt väg och att vi har gjort allt det som är nödvändiga förutsättningar för att skapa en hel del av de reformer som behöver göras på utbildningsområdet, på organisationsområdet och så vidare. Vi har lagt grunden för detta nu.

Trovärdigheten i fråga om enigheten hos oppositionen framstår som lite lustig när man ser att det finns tre reservationer. Ni talar om enighet så att ni blir röda om kinderna. Men det finns en reservation från bara sossarna, det finns en gemensam från Vänsterpartiet och Miljöpartiet, och sedan finns det en gemensam från s, v och mp. Det känns inte direkt som att man har räknat statistiskt på att det råder någon stark enighet i oppositionen. I själva verket kan det inte bli mer splittrat.

Herr talman! Svensk polis befinner sig i en ständig omvandling. Det beror på att världen utvecklas. Jag tillhör inte dem som tror att en organisation kan vara statisk och gälla för evigt, utan den måste förändras. Detsamma gäller kompetensbehov och vilka verktyg som ska användas i brottsbekämpningen. Det krävs ständiga överväganden för att man ska möta de utmaningar som finns, i detta fall i praktiken den brottslighet som finns i vårt samhälle.

Just organisationen är central. Vi har tyckt att det har varit viktigt att skapa arbetsro. Vi har gjort strukturella förändringar inom polisen vad gäller att bekämpa den grova brottsligheten. Vi följer noga hur myndigheter gör olika förändringar och försöker hitta andra ledningsstrukturer. Vi har sett hur kriminalunderrättelsetjänstverksamheten har förändrats och delvis centraliserats. Vi vill gå varsamt fram, och orsaken till det är att det är rätt komplicerat att bestämma om en stor organisationsförändring för svensk polis.

Jag vill påminna kammaren om att den senaste stora organisationsförändringen som genomfördes var den som nog skulle vinna pris för världens sämsta organisationsförändring. Den genomfördes under tidigare mandatperioder och kallades närpolisreformen. Den rullades ut. Det var helt nya arbetssätt som skulle genomföras. Direkt när den var genomförd lades den ned.

När det nu från den så kallade enade oppositionen efterfrågas aktion vill jag bara säga att vi inte tänker upprepa era misstag, utan vi tänker gå varsamt fram och veta vad vi gör, och vi tänker se till att det som vi förändrar verkligen blir hållbart. Vi kommer att återkomma i den frågan.

Polisens kompetensbehov är också i ständig utveckling. Åtminstone jag imponeras mycket när jag är på universitet och träffar polisstudenter, och för den delen även när jag är på Sörentorp. Jag imponeras mycket över deras kunnighet och deras bakgrund. Det känns som om de oftast kommer att bli duktiga poliser. Därför menar vi att man ska ta med sig det bästa från nuvarande utbildning och lägga till det som saknas. Vi arbetar med hur detta ska se ut.

Någon från oppositionen sade här tidigare att man kräver en akademisk polisutbildning. Det kan man tycka. Det kan vi rösta och fatta beslut om på en gång. Men det är väl innehållet och hur man ska förhålla sig som det handlar om. Ska det vara en sektorshögskola? Ska detta finnas på alla högskolor och universitet? Det är mängder av effekter som

man måste ta med i en sådan beredning. Vi kommer också att återkomma till det. Man får inte slarva med detta. Det hänger ihop med vissa saker som oppositionen är oense om. Det gäller legitimationsfrågor och förhållandet till andra viktiga civila experter i polismyndigheten, något som jag inte minst personligen tycker är viktigt för att höja kvaliteten och få en än bättre fungerande svensk polis.

När det gäller tvångsmedel är tillgång till teledata ett viktigt verktyg för svensk polis i dag. Det används varje dag för att bekämpa mycket grova brott. Här finns det en gemensam EU-lagstiftning där det sägs att det ska införas så att säga en bottenplatta i fråga om hur det minst ska se ut. Det finns rätt mycket valmöjligheter för hur man ska genomföra detta. Det är det som vi nu använder oss av.

Oppositionen säger att detta bara är att genomföra. Vi är fällda i domstolen och bereder detta skyndsamt, och vi vet inte om det blir något skadestånd än.

Vi fick höra från oppositionen att man naturligtvis ska utreda detta också inom EU. Detta handlar om svåra avvägningar mellan effektivitet och integritet. Jag är den första att erkänna att detta är svårt. Det är inte svårt att genomföra det. Man kan göra hur man vill. Men vi tänker vara noga med hur vi genomför det, för vi vill hitta en optimal balans för att förena två viktiga intressen: effektivitet i brottsbekämpningen och integritet för medborgarna. Oskyldiga ska inte drabbas, utan detta ska endast slå mot de personer som förstör livet för andra. Vi kräver noggranna överväganden.

Detta försöker man hånfullt från oppositionen att attackera. Men jag vill påminna igen om att frågan om buggning behandlades här i riksdagen under tio år. Det kom propositioner som sedan fick dras tillbaka. Vi har dragit lärdom av hur den förra regeringen arbetade. Vi vill inte se detta. Vi vill veta att det som kommer till riksdagen när det gäller teledatalagen ska hålla och fungera bra. Då är det svåra avvägningar.

Elektronisk kommunikation i övrigt tas upp i reservation 2. Jag utsluter verkligen inte att vi ska kunna landa på den slutsatsen.

Hoten på nätet är en ny företeelse som förstör livet för många människor och inskränker deras integritet. Det är centralt också för majoriteten här i kammaren att man kommer till rätta med detta. Den frågan bereds också. Men jag vill understryka att oppositionen här är mycket splittrad.

Vi har en bra och välutbildad svensk polis. Polisen blir alltmer effektiv. Polisen får alltmer stöd från allmänheten när det gäller att man gör ett bra jobb. Polisens synlighet ökar.

Avslutningsvis: Jag hörde att det talades om att vi inte ska ägna oss åt att räkna poliser. Jag har inte räknat poliser en enda gång. Men eftersom ni tjarar så otroligt mycket om detta känns det som att det är nödvändigt att nämna det. Jag har hört företrädare från Miljöpartiet, Vänsterpartiet och Socialdemokraterna tala om människor i sjukvården, lärare, läkare och alla möjliga viktiga yrkesgrupper. Det är klart att det är viktigt hur många poliser det finns. Ju fler poliser det finns, desto fler är det som kan förebygga brott, bekämpa brott direkt, utreda brott och se till att de som begår brott blir lagförda. Det är klart att det är intressant.

Nu ser vi svenskt rekord i tillväxt när det gäller antalet poliser. Vi tycker att det är viktigt, och vi vill gärna berättat detta för medborgarna. Jag förstår att ni var nöjda med att antalet poliser ökade med två per år

eller hur många det var. Det är klart att man kan ha den ambitionsnivån. Men vi tycker att detta är viktigt. Men nog ordat om detta, för jag vill inte bli lika tjatig som oppositionen.

Sammanfattningsvis: Folkpartiet och den övriga alliansen står bakom detta betänkande. Jag yrkar avslag på samtliga motioner.
(Applåder)

I detta anförande instämde Helena Bargholtz (fp).

Anf. 5 THOMAS BODSTRÖM (s) replik:

Herr talman! Vi sade allihop att det är bra att det blir fler poliser. Det som vi kritiserade var fixeringen med kulramen.

Johan Pehrson, du talade om vår splittring mer som oppositionspolitiker. Det är inte konstigt. Det är kanske falsk blygsamhet, men jag får fortfarande höra att jag är minister när jag går på gatan. Ni gör ju mig till det. Det är mig det handlar om. Det är oppositionen det handlar om. Det är regeringsalternativet. Detta gör ni i stället för att tala om vad ni själva ska göra och inte bara tala om att det utvärderas och bereds.

När du nu talar om splittring och enighet vill jag ändå ställa en fråga. Du brukar säga att det är *Vi i femman*. Varför tycker du att det är så viktigt med en akademisk utbildning? Berätta för oss varför du tycker det. Det är nämligen det som regeringen inte har infört. Det är den första frågan.

Den andra frågan är: Varför tyckte du att det var så bra med en spjutspetsorganisation för svensk polis? Vad var det som gjorde att du faktiskt var den som var först ute med detta?

Nu är det en replik med anledning av vad du har sagt. Vi behöver därför inte ha ett allmänt käbbel. Det handlar bara om dessa två frågor. Varför ska vi ha en akademisk utbildning, och varför ska vi ha en spjutspetsorganisation?

Anf. 6 JOHAN PEHRSON (fp) replik:

Herr talman! På fråga A är svaret att jag tror att akademisk utbildning är bra. Jag tror att det är viktigt för de poliser som i dag utbildas på universiteten i Växjö och Umeå, eller för den delen ute på Sörentorp – redan rätt många akademiker, mina vänner. De ska samverka med människor inom skola, sjukvård och socialtjänst för att bygga ett tryggare och säkrare Sverige, minska brottsligheten, öka tryggheten och minska misären i vårt samhälle. Det är klart att det är mycket viktigt att de talar samma språk. Därför tror jag att det är viktigt att detta förs in på universitet och högskolor.

Jag kan dock inte nu exakt säga att jag har bestämt mig för om det ska vara en sektorshögskola eller om det ska vara öppet för alla att söka och man sedan direkt ska ha anställningstrygghet. Det tycker jag kräver viss eftertanke.

Dessutom kostar saker och ting pengar. Jag tycker att man ska vara noga med att ta reda på vad det kostar. Det gäller att genomföra reformer som blir bra, för annars blir det ytterligare en socialdemokratisk närpolisreform som kostar miljarder. Två och en halv timme efter det att den genomförts tar man bort den. Vi kan inte hålla på så när vi leder vårt land och har ansvar för skattebetalarnas pengar.

Med de tillskott vi har fått blir, tycker jag, polisen allt bättre på att fokusera på den grova brottsligheten. De GOB:ar som nu finns för grov organiserad brottslighet regionalt är ett viktigt steg för att markera att en enda myndighet inte själv kan ta ansvar för kriminella nätverk som verkar över en stor yta – ibland över en stor yta internationellt. Därför tycker vi att det här har varit bra. Men jag skulle gärna se att man kunde kraftsamla ytterligare.

Jag tycker också att man ärligt ska säga att det för Folkpartiets del inbegriper en större reform där det gäller att sy in Ekobrottsmyndigheten och andra myndigheter och att se över hela departementsstrukturen. Inte heller det görs på en dag. Också detta kräver eftertanke. Jag förstår att det är svårt för oppositionen att använda sig av begreppet ”eftertanke”.

Anf. 7 THOMAS BODSTRÖM (s) replik:

Herr talman! Jag får tacka dig, Johan, för bra svar. Det blir tydligt här att du inte delar regeringens uppfattning när det gäller att fördröja detta med akademisk utbildning och när det gäller att man inte infört en spjutspetsorganisation. Du är en handlingskraftig man, tycker jag – en handlingskraftig politiker. Det måste vara plågsamt att få stå här och försvara en senfärdig och handlingsförlamad regering som inte får fram någonting av det som du drivit på. Jag vet att du också internt har drivit på. Du ska väl ha ett visst pris för din lojalitet, får man väl ändå säga. Den spänns hårt just nu.

När det gäller akademisk utbildning och en spjutspetsorganisation kan vi alltså konstatera att ni inte på något sätt är eniga.

Jag går vidare med frågorna C och D i *Vi i femman*-frågorna. När det gäller fråga C och datalagring undrar jag: Varför drev du på så hårt, och varför vill du så gärna ha det här genomfört under denna mandatperiod?

Fråga D: Frågan om att en enmyndighet skulle genomföras under den här mandatperioden har du också drivit. Varför tycker du att de här sakerna är så viktiga, och vad tycker du nu när vi kan konstatera att inget av det här kommer att ske – i likhet med hur det är med den akademiska utbildningen och spjutspetsorganisationen?

Konkret: Det handlar om varför du har drivit nämnda frågor och varför du så gärna ville ha ett genomförande under denna mandatperiod. Veldig många gånger har du i medierna talat om hur viktigt det är. Men jag tror att det är viktigt att vi också här från talarstolen får höra det. Det gäller också detta med en enmyndighet.

Anf. 8 JOHAN PEHRSON (fp) replik:

Herr talman! Jag vill understryka att jag, till skillnad från Thomas Bodström, inte gör en enskild fråga till en sorts avgudabild som säger: Bara vi genomför teledatalagringsdirektivet kommer freden att infinna sig i stort sett i hela världen och alla brottslingar att springa och gömma sig.

Det är faktiskt så att teledatalagring redan används. Exakt nu, denna sekund, tror jag att det finns de som sitter och jobbar med detta och säkert på flera myndigheter i Sverige, så detta finns. Men det finns också en oro för att tillgången till dessa viktiga data för att kunna utreda och klarlägga när det gäller misstänkta personer – efter rätt tydliga rättssäkerhetsgarantier, precis som finns i dag – begränsas i framtiden när tele-

kommunikationstjänsterna förändras. Därför tror jag att det är viktigt att införa regleringar också för telefonfakturor helt enkelt. Men när man gör det måste man ha en viss respekt för att detta ändå innebär att man, att staten, kan ta reda på var du har befunnit dig.

Thomas Bodström, du har en känsla av att allt är svart och vitt. Vi försöker se det hela något mer komplicerat. Det handlar om det. Därför är frågan inte färdigutredd ännu. Vi vill göra vissa överväganden som är svåra. Du vill göra allting enkelt.

Det är på samma sätt när det gäller enmyndigheten. Jag sade väl i mitt anförande att det när du senast omorganiserade polisen blev katastrof. Man måste någorlunda veta vart man vill. Nu ser vi utvecklingen när det gäller enheten för grov brottslighet, kriminalunderrättelsetjänsterna. Vi ser att vissa myndigheter tillåts få nya ledningsstrukturer. Det är ett sätt att pröva sig fram. Men det är klart att det börjar bli dags för oss att ta ett helhetsgrepp. Tyvärr måste jag upplysa Thomas Bodström om att detta kommer att föregås av en utredning, så det kommer att ta ytterligare en tid. Det är inte så att man i morgon kan trycka på en knapp efter det att du ritat något på ett papper och diktat till det. Så fungerar det inte.

Anf. 9 INGE GARSTEDT (m):

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på reservationerna.

Jag vill inleda med att säga att denna dag är en ganska speciell dag för mig här i kammaren. Några sådana dagar har funnits också tidigare under mandatperioden när justitieutskottet haft debatter. Men det är alltid roligare för oss i utskottet att stå här i talarstolen när utskottets ordförande är närvarande.

Vi har en väldigt bra polis i det här landet, precis som Johan Pehrson sagt. Poliserna gör ett mycket bra jobb. De har blivit många – de är alltså fler nu. Det är nu över 2 500 poliser netto nu jämfört med vad vi hade i början av mandatperioden.

Jag tror att det var Thomas Bodström som sade att matematik i talarstolen och kulramar inte spelar så stor roll. Nej, men trots allt är väl siffror ganska exakta. Det kan konstateras att det vid årsskiftet 2009/10 fanns 392 fler civilanställda inom polisen än vid årsskiftet 2006/07. Alltså har antalet civilanställda ökat.

Varför är det viktigt att det finns många poliser och många civilanställda? Jo, det handlar om att se till att medborgarna kan känna sig trygga.

Vi kan konstatera att antalet stöldbrott har minskat och att fler våldsbrott är anmälda. Innebär det att antalet våldsbrott har ökat? Ja, det vet vi väl inte riktigt. Men vi vet att fler våldsbrott nu är anmälda och att fler våldsbrott blir utredda. Detta är av allra största vikt för brottsoffren.

Det gör faktiskt skillnad i Osby, Sveg, Rosengård, Rinkeby och Tensta om vi har 2 500 fler poliser. Då finns det poliser i de utsatta miljöerna, i de miljöer där människor i vårt land känner sig som mest otrygga.

Naturligtvis är det med polisverksamheten precis som med all annan verksamhet i samhället; den ska hela tiden förändras. Ett konstaterande som kan göras är att jämfört med samhället i övrigt har teknikanvändningen – och därmed en ökad effektivitet när det gäller att använda moderna hjälpmedel – inte varit så stor inom polisväsendet som man kunde

önska. Vi jobbar nu med att förändra i det avseendet så att poliserna kan använda sin fantastiska arbetskapacitet så bra som möjligt.

Trafikdatalagen, som ju en av motionerna handlar om, är intressant. Tidigare har Socialdemokraterna, med Thomas Bodström i spetsen, drivit på för att få ett genomförande snabbt, snabbt, snabbt.

Vänstern och Miljöpartiet har inte alls haft den inställningen till detta. Nu har man kommit överens. Det är ju bra och intressant, men jag är i alla fall lite förvånad över att Vänsterpartiet och Miljöpartiet inte tycker att det är viktigt att alliansregeringen ser de principiella svårigheter som finns beträffande integriteten när det gäller implementerandet av denna lagstiftning.

Om det är möjligt vill vi från alliansregeringen inte vara så snabba och införa dåliga lagstiftningar att man måste se över och ändra dem direkt. Det händer att vi får göra det också, men detta berör den personliga integriteten och är oerhört viktigt. Det är därför utskottet skriver att ändamålet ”väcker flera viktiga principiella frågor” och att ”det är viktigt att dessa frågor beaktas i det fortsatta arbetet”. Hade jag varit miljöpartist eller vänsterpartist hade jag varit jätteglad för denna skrivning från utskottet och också glad för att det är den inställningen alliansregeringen har.

Sedan har jag i något sammanhang hört att just frågan om trafikdatalagringen var en av de stora knäckfrågorna som Vänstern, Miljöpartiet och Socialdemokraterna hade att komma överens om. Nu har man kommit överens på något konstigt sätt, men det var alltså den största frågan. Då måste jag som väljare möjligen tänka: Jaha, att det i alla fall under denna mandatperiod har skilt ungefär 1 miljard kronor mellan Vänsterns och Socialdemokraternas budgetar har inte varit något problem. Nej, det kanske är en mer teknisk-matematisk fråga som inte spelar så stor roll.

Vänstern vill ha halvtidsfrigivning. Det har inte Socialdemokraterna velat ha tidigare. Det kommer tydligen inte att vara någon jättestor knäckfråga att komma överens om, och då blir det lite spännande att se vart man ska gå. Blir det Vänstern som säger nej till sin halvtidsfrigivning, eller blir det Socialdemokraterna som säger att de väl får fixa till detta på något sätt? Man kan undra om det blir lika luddigt som denna reservation om trafikdatalagringen.

Johan Pehrson nämnde faktiskt att man visst räknar anställda. Det är självklart att det som är intressant för oss i riksdagen är de som är statligt anställda och inbegrips i våra budgetar. Ute i kommuner och landsting räknar man både sjuksköterskor, vårdbiträden och undersköterskor, och jag tror att vi om vi var här när socialutskottet har debatter nog skulle få höra en hel del siffror på detta område.

Personer i sig är inte alla gånger intressanta, men personer som människor, medmänniskor, yrkesutövare och specialister på olika områden är intressanta. Deras antal är oerhört intressant, och det är det som gör att vi kan ha ett väl fungerande rättssystem. Här spelar polisen en oerhört stor roll, och därför är det så viktigt för oss från alliansens sida att vi har tillräckligt många poliser – för 2010 är det 20 000 poliser – för att kunna upprätthålla rättstryggheten och tryggheten för medborgarna så långt det är möjligt.

(Applåder)

Anf. 10 THOMAS BODSTRÖM (s) replik:

Herr talman! Inge Garstedt talade om att man måste vänta med datalagring av integritetsskäl med hänsyn till den enskilda individen.

Jag måste först bara förklara för den som inte förstår: Vi har under denna mandatperiod kunnat se hur FRA-lagen har hastats fram, och för dem som inte känner till skillnaden kan jag tala om att FRA innebär att man avlyssnar vad människor säger. När två människor pratar i telefon kan man alltså avlyssna vad de säger. Det har funnits tidigare, men med utvidgningen – man gick från att avlyssna i luft till att avlyssna via kabel – blev det ungefär 20 gånger mer omfattande än tidigare. Man avlyssnar alltså, hör, vad människor säger till varandra. Datalagring har funnits i flera decennier. Detta handlar om att reglera det. Man får alltså inte höra vad människor säger, utan man får bara höra att A pratar med B.

Hur kan det komma sig, Inge Garstedt, att man inte brydde sig om integriteten när det handlade om en lagstiftning där A pratar med B och man hör vad A säger till B och vad B säger till A? Där körde man igenom utan någon som helst utredning. Redan i januari 2007, tre månader efter regeringsskiftet, lade man fram det första förslaget. Då behövdes ingen utredning, och då var det inget tal om integritet. Då kunde man avlyssna alla människor och spara det i FRA. När det gäller datalagring, som handlar om en betydligt mindre integritetskränkning, tar man dock hela mandatperioden på sig – och lyckas ändå inte.

Förklara för mig, Inge Garstedt, hur det kommer sig att det skulle vara mer integritetskränkande att *inte* avlyssna människor som talar med varandra än att avlyssna människor som talar med varandra! Det skulle jag vilja höra.

Anf. 11 INGE GARSTEDT (m) replik:

Herr talman! När det gäller FRA var det saker och ting som förekom, precis som när det gäller den lagstiftning vi pratar om. Signalspaningen, alltså FRA, hade förekommit i alla tider, och den var totalt oreglerad. Det var ett sätt för Sverige att fånga upp information mellan Sverige och utlandet, och det är någonting som är oerhört viktigt för vår säkerhet, för världens säkerhet och för bekämpande av terrorism.

Det skedde under din tid som justitieminister, Thomas Bodström. Det var bara det att det var totalt oreglerat. Riksdagen hade ingen insyn, och ingen annan myndighet hade insyn. Det vi gjorde var att reglera, så att riksdagen stiftade lagen kring detta och så att man fick en insyn och visste vad som hände. Jag måste säga att jag tycker att det är ett utmärkt sätt att behandla Sveriges människor och Sveriges riksdag på. Du kanske hade velat fortsätta ha det socialdemokratiskt oreglerat, men det vill inte vi.

Anf. 12 THOMAS BODSTRÖM (s) replik:

Herr talman! Det var nog det mest märkliga svar jag hört, faktiskt, och jag överdriver inte. Det är nämligen precis som med trafikdata – det är helt oreglerat, och det har förekommit sedan telefonen kom till Sverige. Då har man sparat dessa uppgifter. Nu vill vi reglera en maxtid. Allt handlar om en maxtid och en reglering av kostnaderna. Ditt svar var alltså egentligen ett skäl att införa en reglering av datalagring, det vill säga det ni inte har gjort under hela denna mandatperiod.

Låt mig också korrigera den fullständigt felaktiga uppgiften att det bara handlar om att reglera FRA. Så är det inte. Det blev ungefär 20 gånger mer omfattande. Lyssna nu, Inge Garstedt, så får du höra: När det tidigare var i luften omfattade det ungefär 3–4 procent av alla samtal. När man utvidgade FRA-lagen gällde det samtliga samtal, och då tror jag att du själv ganska enkelt kan räkna ut att det blev 20 gånger mer omfattande än tidigare. Det var vad man fick med denna reglering, och – hör och häpna – inte en enda utredning har presenterats annat än det arbete som gjordes på Försvarsdepartementet.

Jag är den första att kunna följa detta arbete, för det påbörjades under vår tid. Jag var dock också en av dem som såg till att det inte kunde läggas fram en lagstiftning på så bristfälligt underlag utan någon utomstående utredning. Det är därför vi också har drivit frågan och nu gemensamt talar om att detta ska rivas upp, göras om och göras rätt. Vi vill också ha en reglering, men vi vill ha en reglering både för FRA och när det gäller datalagring. Det är det vi vill se.

Jag ställer frågorna igen: Hur kommer det sig att man har en reglering för FRA och inte för datalagringen? Hur kommer det sig att man var så snabb när det gällde FRA, som är oerhört mycket mer integritetskränkande för den enskilda personen, än när det gällde datalagring, där man inte på något sätt avlyssnar människor? Förklara hur det kommer sig att man talar om integritet i det ena fallet och inte i det andra och att man genomför det som är oerhört mycket mer integritetskränkande! Förklara det!

Anf. 13 INGE GARSTEDT (m) replik:

Herr talman! Jag måste säga att jag är förvånad över att Thomas Bodström står i talarstolen och skrämmer Sveriges medborgare genom att säga att FRA-lagen är mer integritetskränkande och att man avlyssnar alla samtal. Det var vad han sade tidigare.

FRA-lagen är viktig för terroristbekämpningen. Det gjordes i Sverige tidigare. Vi har nu reglerat lagen. Socialdemokraterna hade det totalt oreglerat under sin tid vid makten.

Också vi tycker att trafikdatalagen, som diskuteras i den nu aktuella motionen, är viktig. Samtidigt är det viktigt att beakta de principiella integritetsfrågor som finns kring lagen. Det har Vänstern och Miljöpartiet tyckt tidigare. Nu tycker de att det viktigaste egentligen är att det blir en lag och inte en förordning; detta framgår om man läser motionen.

Från alliansens sida tycker vi att det är oerhört viktigt att se till att vi får en lagstiftning som så lite som möjligt kränker den personliga integriteten samtidigt som den uppfyller sitt syfte, nämligen att bidra till brottsbekämpningen.

Anf. 14 LENA OLSSON (v) replik:

Herr talman! Jag kunde inte låta bli att begära replik eftersom det blandades ihop ganska många saker.

Inge Garstedt tog i sitt anförande bland annat upp antalet poliser, och det påstods att det blivit mycket bättre. I mitt anförande sade jag att det är kvaliteten, hur bra och effektivt man utför sitt jobb som polis, det handlar om.

Javisst, polisen är statsanställd, precis som Inge Garstedt sade. Vi vet att det samtidigt blivit färre civilanställda. Också de är statsanställda. Att man vill ducka, inte prata så mycket om läkare eller om antalet vårdbiträden, förstår jag. Det är klart att alliansen inte vill prata om dem, för de sägs ju upp.

Sedan kommer Inge Garstedt även in på kriminalvården. Nu är detta inte en kriminalvårdsdebatt, men jag kan konstatera att man börjar stänga anstalter. Det hade kanske varit lite smartare att se över hela rättskedjan så att pengarna hade räckt till.

Anf. 15 INGE GARSTEDT (m) replik:

Herr talman! Jag diskuterar mycket gärna antalet vårdbiträden och sjukvårdsbiträden från denna talarstol, men jag har lite svårt att få in det under det motionsbetänkande som rör polisen. Jag avstår därför från det i denna debatt. Möjligen kan jag konstatera att kommuner och landsting har fått ganska mycket pengar.

När det gäller antalet civilanställda fanns vid årsskiftet 2006/07 enligt de siffror jag har 7 208 anställda, och vid årsskiftet 2009/10 var antalet 7 600. För mig innebär det att antalet har ökat. Jag tycker att det är bra att Lena Olsson talar om kvalitet och effektivitet. Det tror jag att vi alla vill ha såväl vid polisen som vid alla andra verksamheter som finansieras över skattepengar. Det ska vara så bra det över huvud taget är möjligt för dem som ska tillgodogöra sig verksamheten.

Beträffande stängning av anstalter vid Kriminalvården är det självklart att om man har anstalter som är gamla, dåliga, inte fyller arbetsmiljökrav med mera får man se till att bygga nya som fyller kraven och är bra för alla parter. Då ska man givetvis lägga ned de som inte behövs. Vi har i dag fler anstaltsplatser än vi hade 2006–2007.

Anf. 16 LENA OLSSON (v) replik:

Herr talman! Att verkligheten ser ut så som jag beskrev vet jag eftersom jag har anhöriga som arbetar inom polisen. De utför arbetsuppgifter som civilanställda har gjort. Därför ställer jag mig frågan, bland denna sifferexercis, vart de tog vägen. De arbetar både som arrestvakter och som telefonister. Så ser det ut. Det är en beskrivning av en arbetsplats.

När det gäller kriminalvården vet vi att det läggs ned anstalter, att de är gamla och utnötta. Det är ingen hemlighet. Nu handlar det om dem som redan är på gång men inte får byggas. Det borde man kunna förklara.

Jag ställde en del frågor till majoriteten om datalagring när jag höll mitt huvudanförande. Bland annat tog jag upp att vi nu har ett domstolsbeslut som vi ska förhålla oss till. Vi väljer att ta ansvar och förhåller oss till det. Vi har en gemensam reservation där vi tar upp vad man vid en utredning ska ta hänsyn till.

Vad är det egentligen majoriteten vill? Hur ska ni ha det? Jag har stått här många gånger när vi har diskuterat lagstiftning som varit integritetskränkande, och då har jag inte hört så mycket. Vänsterpartiet och Miljöpartiet har varit ganska ensamma. Det hela blir därför ett spel för gallerierna. Man vill så att säga inte ta ställning, vilket känns lite populistiskt. Tala nu om vad det är ni vill!

Anf. 17 INGE GARSTEDT (m) replik:

Herr talman! Det vi vill framgå mycket tydligt av utskottets ställningstagande, Lena Olsson. Där står att detta EU-direktiv väcker flera principiella frågor och att det är viktigt att frågorna beaktas i det fortsatta arbetet. Vi kommer naturligtvis att implementera det, men det ska göras på ett så rättssäkert sätt som möjligt.

Vi är överens om att det ska implementeras. Frågan gäller takten. Vänstern vill göra det lite snabbare eftersom de kommit överens med Socialdemokraterna om det. Dessutom vill de att det ska vara en lag i stället för en förordning.

Vi har andra EU-direktiv som också har tagit tid att implementera i svensk lagstiftning eftersom det inte är så lätt alla gånger. Det gäller till exempel direktivet om människohandel. Också det kommer, men man måste göra det i relation till svensk lagstiftning.

Anf. 18 JOHAN LINANDER (c):

Herr talman! Det är alltid trevligt att debattera polisfrågor i kammaren. Inför valet 2006 – ni har hört det tidigare i dag – talade vi väldigt mycket om antalet poliser. Det gör vi fortfarande.

De som inte ställde upp på kravet att öka antalet poliser i Sverige till 20 000 tycker inte att det nu är så viktigt att säga att det blivit 20 000. För oss som drev den frågan, och lyckas få många nya poliser ute i landet, är den självfallet viktig. Jag förväntar mig att 20 000 poliser gör mer – förebygger fler brott, utreder fler brott – än vad 17 000 gjorde tidigare.

Före detta justitieministern Thomas Bodström stod tidigare i talarstolen och hävdade att det hade varit en ökning under många år, även när han var justitieminister. Det stämmer. Något år var det till exempel sju stycken, om jag minns rätt. Ökningen av antalet poliser under den innevarande mandatperioden var förhållandevis liten åren 2007–2008. Det var några hundra. Den stora ökningen har kommit under 2009 och nu under 2010. År 2009 ökade antalet med 823. I januari 2010, alltså för en dryg månad sedan, anställdes ytterligare 830 aspiranter, och ungefär lika många kommer i juni. Därmed är vi uppe i våra 20 000 poliser.

Ska vi säga någonting om civilanställda också? Det tycks vara en stor sak. Jag sitter i Rikspolisstyrelsens styrelse. I går fattade vi beslut om årsredovisningen för 2009. Vill till exempel Lena Olsson veta hur många färre civilanställda det finns i Dalarna, där hon bor, kan hon få veta det. Jag kan berätta att antalet civilanställda totalt i landet under 2009 minskade med 54, varav 37 ute i polismyndigheterna. Detta gör Thomas Bodström och övriga i oppositionen en stor affär av, samtidigt som antalet poliser under 2009 ökade med 823 och samtidigt som antalet civilanställda 2010 fortfarande är långt större än det var 2006, när det var Socialdemokraterna som satt i regeringen.

Vi ska också komma ihåg – det är värt att påminna om – att under förra mandatperioden införde dåvarande justitieministern Thomas Bodström ett speciellt program för att förtidspensionera poliser. Det var sättet att klara budgeten. Man skulle ta poliser ur tjänst innan de uppnått pensionsålder.

Jag måste så klart säga något om trafikdatalagringen också. Detta är ett direktiv som jag och Centerpartiet från första början har varit motståndare till. Vi tycker att det är fel inriktning. Samtidigt har Sverige,

precis som det står i betänkandet, en skyldighet att implementera de direktiv som vi har skrivit under. Det är bara att beklaga att Thomas Bodström drev igenom den här frågan i EU.

Men ingenting är helt bestämt för alltid. Det är klart att vi kan ändra EU-direktivet om vi lyckas få en majoritet i EU för det. Från Centerpartiets sida skulle vi gärna omförhandla direktivet.

Det är klart att trafikdatauppgifter är viktiga för polisens brottsbekämpning, inget snack om saken. Men detta ska ställas mot den integritetskränkning det innebär att staten ska bestämma att alla våra uppgifter om hur vi ringer, skickar sms och annat ska lagras.

Det var med förvåning vi på justitieutskottet plötsligt såg att det kom en gemensam reservation från oppositionen. När man läste reservationen började man fundera på vad det som står där egentligen betyder. Jag citerar ur oppositionens reservation: ”Vi anser att den registrering av enskildas förhåvanden som genomförs genom datalagringsdirektivet är och får inte vara ett oproportionerligt ingrepp i den personliga integriteten.”

Vad betyder ”är och får inte vara”? Betyder det att Socialdemokraterna tycker att det direktiv som Thomas Bodström tidigare drev igenom i EU är ett oproportionerligt ingrepp i den personliga integriteten? Det är faktiskt vad som står här, och det är väldigt intressant. Då borde handlingslinjen nu från oppositionen vara att vi ska göra vad vi kan för att omförhandla detta i EU.

Men i den följande diskussionen i medierna är det inte alls så det låter från den rödgröna vänsterkartellen. Till exempel säger Vänsterpartiets Alice Åström att man tänker införa datalagringsdirektivet som det är och att det inte ska lyftas upp på EU-nivå igen. Man kan också läsa i tidningen att uppgifterna ska få sparas i ett år enligt den rödgröna överenskommelsen. Miniminivån är sex månader. Helt plötsligt vill Vänsterpartiet och Miljöpartiet implementera ett direktiv i svensk lagstiftning på ett sätt som är mer långtgående än vad som är nödvändigt. Ni får gärna rätta mig och berätta vad ni har kommit överens om, om ni nu har kommit överens. Reservationen var i alla fall så otydlig att man verkligen kan fundera på om det finns någon överenskommelse över huvud taget.

Jag ska säga något kort om några andra frågor som har varit uppe här i kammaren. Vad gäller fristående myndigheter och vem som ska utreda brott som har begåtts av poliser eller annan personal i rättsväsendet är det jätteviktigt att internutredningen sker så fristående det bara är möjligt. Men vi kommer inte ifrån att polisutredningar görs av poliser och åtal väcks av åklagare. Även en fristående myndighet får anställa poliser och åklagare för att kunna lösa de interna utredningarna. Det är någonting som man inte hör från oppositionens sida.

Även vi i Centerpartiet vill ha en akademisk polisutbildning. Men det tar tid att få fram en ny lagstiftning. Utifrån den utredning som är lagd av Anders Danielsson finns det fortfarande ett antal kvarstående frågor. Johan Pehrson tog upp några av dem. Jag kan nämna en annan: Det ska inte finnas något test av personen innan denna får gå polisutbildningen. Ska vi låta någon som har en bakgrund i eller befinner sig i ett kriminellt gäng gå polisutbildningen? Är det vettigt? Det finns många kvarstående frågor, och det är inte så enkelt som att bara stå och säga: Tryck på knap-

pen, genomför en akademisk polisutbildning nu! Men inriktningen från Centerpartiets sida är densamma.

Frågan om en polismyndighet drivs också av Centerpartiet. När man lyssnar på Thomas Bodström får man intrycket att det bara handlar om centralisering. Jag skulle vilja säga att det samtidigt som man slår ihop polismyndigheterna till en myndighet är oerhört viktigt att det lokala polisarbetet stärks, med samverkansavtal mellan polis och kommuner och nära samarbete med socialen, skolan och andra aktörer i lokalsamhället. Att polisen ska finnas så lokalt som möjligt, så nära befolkningen som möjligt, är precis lika viktigt i Gagnef – jag tittar på Lena Olsson; det ligger åtminstone i Dalarna – som i Rosengård. Tala inte bara om att centralisera polisen! Vi från Centerpartiet är inte med på den linjen.

Tiden går, herr talman, men jag måste rätta några saker. Första tälaren här i talarstolen, Thomas Bodström, påstod några saker som helt enkelt inte är sanna och måste rättas till. Sverige skulle vara dömt till skadestånd för att vi inte implementerat datalagringsdirektivet. Så är det inte. Det har inte utdömts något skadestånd ännu. Thomas Bodström sade att 90 procent av bedrägerierna i Stockholm inte utreds. Det som Justitieombudsmannen har granskat är en rotel, så det stämmer inte att det är 90 procent i hela Stockholm. Det är absolut illa nog, men man måste vara lite mer noggrann med fakta när man står här och agiterar i riksdagens talarstol. Thomas Bodström nämnde också att utredningen om polisutbildningen kom i januari 2007. Det gjorde den inte. I betänkandet står det att den kom i april 2008. Lite mer noggrannhet krävs för att man ska kunna lita på vad som sägs här i kammaren.

Det har varit fyra förlorade år, fick vi höra. Sanningen är precis den motsatta. Nu är det fler brott och även en högre andel av brotten som utreds och leder till åtal och fällande dom. Framför allt vill jag nämna den nationella trygghetsundersökningen. Svenska folket känner sig tryggare i dag. Det är inte tillräckligt; vi har mycket mer att göra. Men svenska folket känner sig tryggare i dag än vi gjorde 2006. Det är möjligt att Thomas Bodström har en annan bild, men jag är glad att svenska folket åtminstone säger att vi går mot ett tryggare samhälle, även om det finns mycket kvar att göra.

Herr talman! Jag yrkar bifall till förslaget i utskottets betänkande och avslag på samtliga reservationer.

(Applåder)

Anf. 19 INGER DAVIDSON (kd):

Herr talman! ”I dag har vi mycket, mycket större personalresurser som möjliggör att vi specialutbildar folk på de här områdena. Jag tycker att vi har förutsättningar att göra ett mycket bättre jobb framöver.” Så svarade rikspolischefen i DN den 4 februari på kritiken som framkom mot polisens utredning av två mord i Dalarna för några år sedan. Han konstaterade i samma intervju att svensk polis tidigare varit resursmässigt svag och lågt bemannad. Den som aldrig träffar poliser som säger någonting sådant kan förslagsvis vända sig till rikspolischefen.

Polisen har framför allt sedan alliansen tillträdde fått helt andra förutsättningar än man hade tidigare. 2 500 fler gör skillnad. Ni får säga vad ni vill om att ni inte vill prata siffror, men det är klart att det gör skillnad inom en yrkeskår. Det gör också de stora ekonomiska satsningar som

alliansen har gjort på polisen. Nu handlar det naturligtvis om att polisen ska utnyttja det positiva utgångsläget till att genomföra de förändringar som är nödvändiga för att organisationen ska fungera optimalt.

Det finns mycket att göra. Det har allmänheten rätt att förvänta sig. Mycket görs redan, och ännu mer går att göra inom den polisorganisation vi har i dag. Också vi kristdemokrater tycker att det är bra att den övergripande polisorganisationen ska utredas så att den blir mer effektiv.

Det som kan hanteras lokalt, och det är väldigt mycket, ska också tas om hand på lokal nivå. Det som kräver specialistinsatser och en viss kritisk massa för att kunskapen ska upprätthållas måste troligen hanteras centralt. Det innebär förstärkningar både uppåt och nedåt. Det viktiga är att utredningen blir förutsättningslös och utgår från vilka uppgifter polisen ska lösa, inte att man på förhand har bestämt sig för hur det ska vara.

Motionerna som behandlas är dels gamla från 2007, dels en del nya från motionstiden i höstas. Det finns många yrkanden, men det är bara tre reservationer från oppositionen. Det är inte särskilt mycket. Jag tror att det beror på att alliansen har genomfört så mycket under sin tid vid makten när det gäller polisfrågor.

Jag måste också komma in på frågan om lagring av trafikdata. De rödgröna lyckades i elfte timmen komma överens. Det var strax före sista utskottsmötet som man enades om en reservation. Den här frågan har stötts och blötts ända sedan Thomas Bodström tog initiativ och lade fram förslaget inom EU. Det är väldigt omstritt, eftersom det tangerar den personliga integriteten.

Med hjälp av sparade data ska det gå att spåra vem som har ringt vem, när det skedde och var personerna befann sig. Det kan naturligtvis upplevas som en del av ett övervakningssamhälle som man fruktar och förbinder med Boyes *Kallocain* och Orwells *1984*. Men de invändningar som finns ska ställas mot i vilka situationer som polisen ska få tillgång till materialet.

Det kan handla om att ett litet barn har rövats bort. Det kan handla om ett annat allvarligt brott, kanske av terrorismkaraktär, där ett antal oskyldiga människor har fått sätta livet till, där dessa data gör att brottet kan lösas.

Det är en jättesvår balansgång att utforma lagstiftningen så att den tar stor hänsyn till oskyldigas personliga integritet samtidigt som den hjälper polisen att lösa grov brottslighet. Arbetet pågår nu med att analysera det i botten så att det ska bli så bra som möjligt.

Thomas Bodström försöker sitta på två stolar samtidigt, och det är väldigt svårt. Dels försvarar han sitt eget långtgående förslag, dels anpassar han sig till skrivningar som passar kompisarna i Vänsterpartiet och Miljöpartiet. De har båda varit och är rabiata motståndare till förslaget. Det har vi hört också i dag. De är motståndare till förslaget. Det ligger en fråga i riksdagen från Ulf Holm i Miljöpartiet där han tydligt säger: Vi är motståndare.

Där sitter nu Thomas Bodström med kompromisskrivningen. Sedan går han ut brett och anklagar regeringen för att vi inte har varit tillräckligt snabba att genomföra direktivet. Det blir väldigt märkligt. Jag förstår inte hur han får ihop det.

I reservationen står det att vi gör detta för att vi är tvungna att införa direktivet. Samtidigt har han själv tagit initiativ till det och drivit på från andra hållet för att det ska gå snabbare.

Jag skulle gärna vilja ha svar på det i dag. Men jag vet inte om Thomas Bodström är kvar i kammaren så att han hör det här. I vilket fall som helst är det hela väldigt märkligt.

Om jag vänder mig till Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet och frågar: Vilka delar av direktivet skulle ni vilja ändra på, och hur skulle ni vilja ändra det? är jag ganska säker på att jag skulle få tre olika svar. Men jag tror tyvärr inte att jag får något alls här i dag.

Det är viktigt att notera att alla nu ställer upp på att det ska genomföras. Det låter inte alltid så utanför den här kammaren. Det är bra att det blir väldigt tydligt här i dag.

Jag ska ta upp ett par andra frågor. Jag tycker att förslaget om yrkeslegitimation är en sympatisk tanke. Legitimation införs inom flera olika yrkesområden. Att efter avslutad examen få en legitimation utfärdad ger en viss status åt yrket.

En legitimation ska förstås också kunna dras in om polisen inte lever upp till de krav som ställs. Den borde därför också kopplas till en etisk yrkeskod som hålls ständigt levande inom kåren.

Nu håller vi på att utforma en ny polisutbildning, som har tagits upp här vid flera tillfällen. Kristdemokraterna anser att det är ett lämpligt tillfälle att ta upp frågan om yrkeslegitimation i det sammanhanget.

Vi vill för övrigt också ha en akademiskt grundad utbildning. Som flera varit inne på här är det inte så enkelt att det bara är det som avgör saken, utan det finns också många andra delar som ska vara utlösta innan det är klart.

Sedan vill jag också säga något om de civilanställda inom polisen och deras viktiga roll. Det är en ständig diskussion om de har blivit fler eller färre. Thomas Bodström påstår framt – jag har sett det i artiklar och hört det i tal – att det är flera hundra som har sagts upp. De nya poliser som utbildas tvingas därför utföra det arbete som de civilanställda tidigare utförde.

För det första tycker jag att det är en nedlåtande attityd till de viktiga arbetsuppgifter som de civilanställda har. För det andra stämmer det inte att antalet civilanställda minskat. Det är flera andra som har sagt det, och jag tycker att vi måste slå fast det.

Det finns 400 fler civilanställda nu än i jämförelse med 2006. Det kan vem som helst gå in och kolla. Jag har dubbelkollat det flera gånger. Polisen planerar dessutom att anställa fler civilanställda för att få och upprätthålla den specialistkompetens som de besitter. Det kan man nu göra eftersom de ekonomiska ramarna tillåter det.

Sedan är det en annan sak att Lena Olsson känner personer som får utföra civilanställdas uppgifter. Ja, det ser inte riktigt likadant ut i hela landet. Man kanske har anställt väldigt många nya på ett ställe. Man kanske har dragit ned med några stycken på ett annat ställe. Men det handlar inte om många där det har varit neddragningar. Det går att läsa i polisens årsredovisning som vi fick del av i går.

Nu är det inte antalet anställda som är det allena saliggörande. Det är självklart inte så. Jag är den första att inse det. Vi måste också kunna förvänta oss att effektiviteten och kompetensen ökar, att tillräckligt med personal sätts in på särskilt prioriterade områden som mäns våld mot kvinnor och barn, människohandel och annan grov organiserad brottslighet.

Men de lokala poliskontoren måste också bli ännu fler. De blir fler, men de behöver bli ännu fler. Skolornas kontaktpoliser måste bli mer närvarande och större resurser satsas mot den så kallade vardagsbrottsligheten.

Ett litet exempel, som möjligen kan låta litet eftersom det berör ett län, är att polisen i Stockholm för någon månad sedan beslutade att alla inbrott ska utredas av polis på plats. Jag tror att väldigt många människor tycker att det borde ha varit en självklarhet för länge sedan.

Många har råkat ut för inbrott i sina hem, fått allting uppochnedvänt och blivit bestulna. Men polisen har inte haft möjlighet att komma dit och utreda brottet på plats. Nu ska vartenda inbrott i Stockholms län utredas på plats när det händer. Det är för att man har tillräckligt många poliser som man kan våga lova detta.

De som läser årsredovisningen – och gör gärna det, så kan ni hitta fler positiva tecken – kan se att det går åt rätt håll med alliansens politik och den vilja till utveckling som märks inom polisen. Med det yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på motionerna.

(Applåder)

Anf. 20 LENA OLSSON (v) replik:

Herr talman! Inger Davidson tar i sitt anförande upp datalagringsdirektivet och hänvisar till att domstolen har dömt Sverige, och så är det. Du kallar oss tre för rabiata, Inger Davidson. Jag säger att Inger Davidson och resten av gänget är desperata.

Vi har kompromissat och givit och tagit. Här har Socialdemokraterna också gått ut och sagt att de tycker att frågorna integritet och rättssäkerhet är viktiga. Det tycker vi är bra.

Det är bara att sätta sig och läsa vad som står i reservationen. Du frågar detaljerat hur det här ska gå till. Det är bara att läsa! Datalagringsdirektivet är och får inte vara ett oproportionerligt ingrepp i den personliga integriteten.

Inger Davidson ska inte stå och ställa en massa frågor till mig, utan du ska svara på vad ni gör och hur eniga ni egentligen är.

Anf. 21 INGER DAVIDSON (kd) replik:

Herr talman! Det är bra att Lena Olsson talar om för mig vad jag ska göra så att jag vet det.

Jag kan börja med att gratulera till att Socialdemokraterna har gått med på skrivningar om integritet och rättssäkerhet, för det var vad du sade. Ni har alltså fått med er Socialdemokraterna på skrivningar om detta. Det får man gratulera till.

Jag sade inte att de rödgröna var rabiata, utan jag sade att Vänsterpartiet och Miljöpartiet är rabiata i sitt motstånd mot detta. Det senaste exemplet är Ulf Holms fråga till justitieministern den 11 februari i år där han säger att de fortfarande är motståndare till detta direktiv. De vill inte

att det ska genomföras, utan att vi ska förhandla i EU om att förändra det på den nivån. Det finns liknande uttalanden från Vänsterpartiet. Det kallar jag ett rabiät motstånd.

Anf. 22 LENA OLSSON (v) replik:

Herr talman! Det Inger Davidson sade att vi har skrivit stämmer inte. Vi har en motion där det står precis vad vi vill. Det är bara att förhålla sig till det. Nu har vi ett betänkande och en reservation.

När man läser er text, utskottets ställningstagande, står det: Direktivet om lagring och trafikuppgifter kommer att genomföras i svensk rätt.

Då ställer jag en fråga till er. Ni lullar på lite, och man får känslan av att ni vill dölja något. Det här är en känslig fråga för er. Då blir man naturligtvis populistisk. Men ni kommer inte heller undan, utan ni måste förhålla er till frågan. Oavsett vem som sitter i regering får man den här frågan i knät.

Tala om hur ni vill ha det! Ni säger att man måste förhålla sig till andra förslag som ska komma, och så nämner ni integriteten. Vår reservation är klar och tydlig. Den har till och med förbättrats i och med det som skrivs om registrering. Det var en annan skrivning förut. Man menar att detta nu är ännu tydligare och skarpare. Varje registrering ska vara proportionerlig – ungefär så.

Anf. 23 INGER DAVIDSON (kd) replik:

Herr talman! Vi har frågan i knät, och vi är beredda att ta ansvar för den. Vi har direktivet från EU, och vi ska genomföra detta.

Men det finns många detaljer när det gäller hur man genomför det, där varje medlemsland har ganska stor frihet. Det handlar till exempel om lagringstiden, om vilka brott som ska omfattas, hur grova de ska vara om det ska handla om fängelsestraff och så vidare. Det finns många sådana olika delar i det här.

Det är detta jag menar med att om jag frågar dig skulle jag få ett svar om hur du skulle vilja utforma det. Jag skulle få ett annat svar från Socialdemokraterna och ett tredje från Miljöpartiet. Jag är ganska säker på det eftersom ni var så långt ifrån varandra ända tills en timme före det senaste utskottssammanträdet. Jag kan inte tänka mig att ni har hunnit få ihop detta på så kort tid.

Vi diskuterar det här inom alliansen. Det är inte särskilt känsligt, men det tar tid att reda ut begreppen ordentligt. Det är därför det inte har kommit ännu. Detta är viktig lagstiftning – att reglera detaljerna i det hela med lagringstid, vilka brott som ska omfattas och så vidare. Det tycker jag själv är viktigt. Det är det man sedan kan mäta mot när det gäller hur den personliga integriteten skyddas hos dem som inte har begått brott. De som har begått brott kommer att få räkna med att deras integritet träds förnär.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 13 §.)

5 § Särskild utlänningskontroll

Prot. 2009/10:77
18 februari

Föredrogs
justitieutskottets betänkande 2009/10:JuU17
Särskild utlänningskontroll (skr. 2009/10:62).

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 13 §.)

6 § Hemlig teleavlyssning m.m.

*Hemlig teleavlyssning
m.m.*

Föredrogs
justitieutskottets betänkande 2009/10:JuU18
Hemlig teleavlyssning m.m. (skr. 2009/10:66).

Anf. 24 MEERI WASBERG (s):

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservationerna 1 och 2 från bland andra Socialdemokraterna.

För handen i dag ligger den årliga skrivelse som regeringen tillsänder riksdagen. I skrivelsen behandlas några av de hemliga tvångsmedel som polisen kan få använda. Men användandet i sig ska först prövas av domstol på ansökan av åklagare.

Det handlar om metoder i kampen mot grov organiserad brottslighet. Det handlar om rättssäkerhet och om trygghet. Det handlar mer konkret om hemlig teleavlyssning, hemlig teleövervakning och hemlig kameraövervakning.

Just i detta ligger vår första kritik. Vi anser att även det som rör användandet av den hemliga rumsavlyssningen eller buggning, som det populärt brukar kallas, borde ingå i redovisningen till riksdagen.

Möjligheten till hemlig rumsavlyssning trädde i kraft den 1 januari 2008 och borde med andra ord ha kunnat redovisas i skrivelsen. Majoriteten uttalar sin förståelse för motionsönskemålet och säger att det kunde vara värdefullt med en samlad redovisning av all användning av hemliga tvångsmedel. Det låter ju bra. Men vad blir slutsatsen? Jo, majoriteten kom fram till att de ändå inte är beredda att ta några initiativ i frågan. Det känns lite märkligt.

Ännu märkligare blir det om vi går vidare till vår nästa punkt för kritik, nämligen den att det finns – eller i varje fall borde finnas – ytterligare information att tillgå som skulle kunna göra återrapporteringen ännu bättre.

Från den 1 januari 2008 finns det en särskild myndighet, Säkerhets- och integritetsskyddsmyndigheten, som har till uppgift att ”bidra till att värna rättssäkerheten och skyddet för den personliga integriteten inom den brottsbekämpande verksamheten”.

Självfallet förstår vi att 2008, det första verksamhetsåret, till en början handlade mycket om att finna formerna för verksamheten och att få allting praktiskt på plats. Men trots detta borde till exempel sådant som kan hjälpa till att utveckla arbetet ha kunnat tas med i återrapporteringen.

Precis som för alla myndigheter innehåller regleringsbrevet krav på återrapportering. Viss information som regeringen har fått borde med andra ord ha kunnat lyftas in i det dokument som vi debatterar i dag.

Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden har nämligen i sin årsredovisning för 2008 lyft fram flera utvecklingsområden, vilka skulle kunna sägas vara av intresse för oss här i riksdagen.

Herr talman! När motsvarande ärende var uppe förra året välkomnade utskottet regeringens avsikt att ålägga nämnden att på samma sätt som Registernämnden hittills gjort avlämna en årlig redovisning för sin verksamhet till regeringen. Utskottet konstaterade vidare att den redovisningen skulle ge regeringen ett ännu bättre underlag för sin årliga skrivelse om den hemliga tvångsmedelsanvändningen. Med det var väl tanken att motionären den gången skulle kunna låta sig nöja.

Men nu vill den borgerliga majoriteten helt plötsligt inte stå på det benet på grund av att det har genomförts en särskild utvärdering av tillämpning av lagen om hemlig rumsavlyssning och lagen om åtgärder för att förhindra vissa allvarliga brott. Regeringen har sedan beslutat om en lagrådsremiss i de delar som rör förlängningen av de båda lagarna. Det tycker jag låter lite krystat.

Ännu mer intressant blir att majoriteten vidare hävdar att den tidigare nämnda Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden tidigare hade en instruktion som handlar om att nämnden skulle avge en årlig berättelse. Den har upphört från den 1 januari 2010. Jaha – men den rapport som regeringen har överlämnat till riksdagen är ju undertecknad av statsministern och justitieministern den 3 december 2009 och omfattar verksamhetsåret 2008!

Att anföra att återrapporteringen till regeringen kan göras på ett annat sätt är inget skäl för regeringen att undanhålla information från riksdagen. Det är sant att återrapporteringen successivt har blivit bättre och bättre. Men icke förty kan regeringens skrivelse inte riktigt sägas ha nått sin fulla potential.

Det är välkommet att Regeringskansliet tillsammans med Åklagarmyndigheten och Rikspolisstyrelsen, för att citera skrivelsen, ”sedan en tid” bedriver ett arbete som syftar till att förbättra myndigheternas uppföljning och det statistiska underlaget när det gäller användning av hemliga tvångsmedel.

Herr talman! Det är tvivelsutan så att dessa hemliga tvångsmedel även fortsättningsvis kommer att behövas när det gäller den allvarliga och svårutredda kriminalitet som berörs i det här dokumentet. Det gäller inte minst grova narkotikabrott som står för 50 procent av ärendena när det gäller hemlig telefonavlyssning och hemlig kameraövervakning.

Det handlar trots allt om grundläggande fri- och rättigheter som begränsas genom lagstiftning och effektivering av beslut i domstol. Användning av hemliga tvångsmedel är ett intrång i människors privatliv och integritet. Därför är det viktigt att vi alltid väger av integritetsintresset mot berättigade krav på att polisen ska ha tillgång till moderna och effektiva metoder.

För att ha en heltäckande bild av integritetsintresset och polisens möjlighet att bekämpa brott måste riksdagen få kompletta och fullödiga redovisningar av användningen av hemliga tvångsmedel. Annars kan vi i riksdagen inte upprätthålla en god parlamentarisk kontroll.

I skenet av detta växer vår tredje kritik fram. Den handlar om de offentliga ombuden, deras ställning och deras reella möjlighet att pröva en ansökan om till exempel hemlig telefonavlyssning.

Herr talman! Den förra, socialdemokratiska regeringen införde ett system med offentliga ombud. Det sjuöskades i oktober 2004. Syftet var att stärka den enskildes rättsskydd och att skapa ytterligare rättssäkerhetsgarantier när det gäller användningen av hemliga tvångsmedel.

Systemet med offentliga ombud fyller en viktig funktion, och jag tror faktiskt att vi alla här kan vara överens om att det för ett rättssamhälle är mycket viktigt att den enskildes rätt och integritetsintressen i allmänhet tas till vara. Att systemet med offentliga ombud fungerar på ett tillfredsställande sätt är särskilt betydelsefullt då flera hemliga tvångsmedel ställs till polis och åklagares förfogande, och det gäller även sådana som inte tas upp i den här skrivelsen.

Det har kommit kritik, och därför anser vi att det är angeläget att göra en översyn av hur de offentliga ombudens roll i försvaret av medborgarnas integritet kan effektiviseras och förbättras. Vi säger inte hur, utan vi tycker att det måste ankomma på regeringen att vidta de åtgärder som en översyn kan vaska fram.

Avslutningsvis handlar frågan om hemliga tvångsmedel, hur och i vilken omfattning de används, om rättssäkerhet och trygghet både för dem som utsätts för och för dem som är misstänkta för olika grova brottsliga handlingar.

Därför är det viktigt att riksdagen får kompletta och fullödiga redovisningar. Annars kan inte regeringen och i ännu mindre utsträckning vi som riksdagsledamöter ta initiativ till åtgärder som syftar till att öka rättssäkerheten och tryggheten i de här frågorna.

Jag yrkar, som sagt, bifall till reservationerna 1 och 2.

I detta anförande instämde Christer Adelsbo, Kerstin Haglö och Margareta Persson (alla s).
(forts. 8 §)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.54 på förslag av förste vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.00 då frågestunden skulle börja.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00.

7 § Frågestund

Frågestund

Anf. 25 TREDJE VICE TALMANNEN:

Vi ska nu genomföra dagens frågestund. Jag vill hälsa näringsminister Maud Olofsson, utbildningsminister Jan Björklund, arbetsmark-

nadsminister Sven Otto Littorin, statsrådet Tobias Billström och statsrådet Birgitta Ohlsson välkomna. Näringsminister Maud Olofsson kommer att besvara såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt ansvarsområde.

Ungdomsarbetslösheten

Anf. 26 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Fru talman! Jag ska ställa min fråga till arbetsmarknadsministern. Vi har sett att ungdomsarbetslösheten i Sverige är den högsta i Europa. Det är inget nytt. 23,6 procent av arbetskraften i den åldern är arbetslös. Jag ser samtidigt att andelen som har gått vidare till högskolan har minskat kraftigt, och regeringen har skurit ned 40 000 platser på komvux jämfört med hur det såg ut vid valet 2006.

Regeringen gömmer undan 50 000 långtidsarbetslösa ungdomar i passivitet. Arbetsförmedlingen själv pekar på att nio av tio av dessa ungdomar inte har någon åtgärd utan befinner sig helt i passivitet.

För någon vecka sedan, den 11 februari, var statsministern i Ängelholm och sade att det är en myt att det inte finns arbeten att söka i svåra tider: Det finns alltid lediga jobb. Också i lågkonjunktur byter folk jobb. Det sade han vid besöket i Ängelholm. En viktig orsak till att många ungdomar inte har jobb, sade statsministern dessutom, var att de inte söker jobb, helt enkelt.

Delar arbetsmarknadsministern denna uppfattning – att ungdomar är för dåliga på att söka jobb och att arbetslösheten skulle vara mycket lägre om de gjorde det?

Anf. 27 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Det första man ska komma ihåg är att det i åldersgruppen 16–24 år finns 1,2 miljoner ungdomar. Av dem är lite drygt 120 000 registrerade ungdomsarbetslösa. Det hänger samman med att hälften av ungdomskullen studerar heltid och söker en timmes extrajobb i veckan. Om man säger att närmare en tredjedel av ungdomskullen är arbetslös handlar det om de ungdomar som deltar i arbetskraften. Det är viktigt att komma ihåg detta.

Vi har med massiva insatser ökat de arbetsmarknadspolitiska insatserna under året. Vi går totalt sett upp från 125 000 till 250 000, alltså en fördubbling, till nästa år. Det omfattar naturligtvis också ungdomar.

Det viktiga här är att komma ihåg att även förra året när det var problem på arbetsmarknaden – mycket stora problem tack vare den internationella finanskrisen – fanns det 409 000 lediga jobb på Arbetsförmedlingen. I år räknar vi med 1,2 miljoner jobbyten. Det viktiga är förstås att man förbereder sig för det genom till exempel en utbildningsinsats.

Anf. 28 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Fru talman! Det är inte vem som helst som säger att om ungdomarna sökte mer jobb skulle arbetslösheten vara mycket mindre. Det är landets statsminister som säger det, och han är partikamrat med arbetsmark-

nadsministern. Jag tycker att det är anmärkningsvärt, och jag vill veta om det också är arbetsmarknadsministerns syn.

Sedan vet jag att regeringen försöker tricksa med arbetsmarknadsstatistiken. Det görs en särskild snabbutredning som ska vara klar i vår. Det är inte svårt att tro att den ska landa i att det inte är så farligt som det ser ut, precis som arbetsmarknadsministern ger sken av här. Det går att vända på siffrorna så att det ser bättre ut.

Jag skulle vilja peka på en AKU som kom alldeles nyss. Oavsett vilka siffror man tricksar med där är förhållandet ändå lika: Arbetslösheten i denna kategori har ökat med 5 procent under det senaste året. Varför sätter inte regeringen in mer resurser riktade till denna ungdomsgrupp? Arbetsförmedlingen säger själv att nio av tio är passiva. Är det som statsministern säger, att om de sökte mer jobb skulle det också bli mer jobb? Lever också arbetsmarknadsministern i den tron?

Anf. 29 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Påståendet om att nio av tio är passiva vänder jag mig emot. Arbetsförmedlingens insatser ska naturligtvis baseras på ett individuellt bemötande. Det innebär att det är Arbetsförmedlingen tillsammans med den arbetssökande som avgör vilken typ av insats som är bäst. Det kan vara utbildning, men det är inte nödvändigtvis utbildning som är det rätta. Det kan också vara ett intensifierat sökarbete som är viktigt. Därför är det naturligtvis viktigt att ungdomar också är aktiva när det gäller att söka arbete.

Det stora problemet, och det är nog Sven-Erik Österberg och jag i grunden överens om, är naturligtvis de ungdomar som varken studerar, arbetar eller finns i någon typ av insats. Vi vet knappt vilka de är. Därför ser jag framför mig att fokus nu måste vara på att få ett ökat och tätare samarbete med landets kommuner, som ju har uppföljningsansvaret till man är 20, och Arbetsförmedlingen, för att på så sätt kunna erbjuda den palett av insatser som vi kraftfullt har ökat under det senaste året.

Forskning på skolområdet

Anf. 30 YVONNE ANDERSSON (kd):

Fru talman! Min fråga är till utbildningsminister Jan Björklund. Alla vet i dag att den svenska skolan inte motsvarar de krav och förväntningar som vi har på en skola. Det är därför glädjande att utbildningsministern har tagit tag i frågan. Som ett led i detta kom en ny lärarutbildningsproposition i förra veckan, *Bäst i klassen – en ny lärarutbildning*.

Det är naturligtvis viktigt att lärarutbildningen fungerar och kan rusta lärarna för att ta tag i de problem som skolan står inför. I propositionen kan vi läsa att den utbildningsvetenskapliga kommittén ska få finnas kvar. Den är ju väldigt viktig för det skolnära forskningsområdet.

Min fråga gäller resurserna till den som ska fördelas till dem som arbetar på de områden som behövs för att skolan ska bli bra. De är förhållandevis små fortfarande. Har ministern funderat på att säkra eller öka de resurserna för att vi ska få en bättre skola?

Anf. 31 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! Tack för frågan, Yvonne Andersson!

Jag menar att välutbildade lärare är en förutsättning för en bra skola. Ett av problemen i den svenska skolan – jag betonar att det är *ett* av dem – har varit att lärarutbildningen i Sverige under lång tid har haft för låg kvalitet. Både 1985 års lärarutbildningsreform och 2001 års lärarutbildningsreform genomfördes i syfte att höja kvaliteten, men i verkligheten har de lett till sänkt kvalitet och sänkt attraktionskraft i läraryrket. Den reform som nu görs är alltså viktig.

Det är klart att en förändrad lärarutbildning ger effekt först på sikt. Det tar rätt många år innan nya lärare kommer ut, och det tar ännu fler år innan de nya lärarna verkligen dominerar ute på skolorna.

Den utbildningsvetenskapliga forskningen berörs i lärarutbildningspropositionen, men den fråga Yvonne Andersson ställer är en resursfråga och behandlas inte i det här sammanhanget utan i framtida budgetarbete. Det finns inget forskningsområde som inte anser att man behöver mer resurser, så även detta. Det får vi väga av i det kommande budgetarbetet. Det finns inget svar i dag på den frågan.

Anf. 32 YVONNE ANDERSSON (kd):

Fru talman! Skolan står inför en rad utmaningar, och jag är jätteglad över att man har tagit tag i detta, så att det finns möjligheter att lösa en del.

Jag tror också att den skolnära forskningen är väldigt viktig för att vi ska kunna hålla oss i framkant. Det är nya krav på skolan med en förändrad omvärld. Se till exempel på vad IT har betydelse för skolan.

Jag vill gärna skicka med utbildningsministern att han ska fundera på om vi kan stärka den forskning som måste till för att vi ska förstå vilka utmaningarna är och vad som krävs för att bäst klara av uppdraget att få en riktigt effektiv och bra skola.

Anf. 33 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! Jag är den förste att jubla när andra partier i riksdagen och regeringen anser att mitt område ska ha mer anslag. Jag kommer inte att motsätta mig detta. Men det är många departement och intressen som ska tillgodoseas i budgetarbetet.

Jag delar helt uppfattningen om betydelsen av utbildningsvetenskaplig forskning. Samma argument går dock att anföra om medicinsk forskning och annat. Det är viktigt.

Vi gör i lärarutbildningspropositionen en viktig förändring i det utbildningsvetenskapliga forskningsarbetet. Hittills har det som har definierats som utbildningsvetenskaplig forskning varit sådan forskning som i allt väsentligt genomförts av dem som har pedagogik som sin vetenskapliga disciplin. Jag menar att det finns betydande rön att hämta också från andra forskningsdiscipliner.

Låt mig ta ett mycket konkret exempel. Martin Ingvar, en av de främsta i världen när det gäller forskning om hur hjärnan utvecklas på barn och ungdomar, har mycket forskning som verkligen berör hur skolan ska arbeta, men i dag definieras den inte in i utbildningsvetenskap, för han är inte pedagog. Detta nämner jag som ett konkret exempel. Jag tycker att vi ska vidga vad som är utbildningsvetenskaplig forskning.

Mera pengar från riksdagen till mitt departement tackar jag naturligtvis ja till.

Prot. 2009/10:77
18 februari

Vattenfalls energinvesteringar

Frågestund

Anf. 34 KENT PERSSON (v):

Fru talman! Jag har en fråga till näringsminister Maud Olofsson. Det var nog många med mig som höll på att sätta morgonkaffet i vrångstruppen när vi i onsdags läste i Dagens Industri om Vattenfalls nya planer på energinvesteringar.

Det blir mer av kol och gas och mindre av vind. Det kunde man läsa. Vattenfall halverar satsningen på vindkraft under de kommande fem åren och kommer i stället att öka satsningarna på kol, gas och brytning av brunkol.

Om Vattenfall genomför sina planer kommer man att medverka till att koldioxidutsläppen ökar i Europa, vilket man tydligt har sagt i en intervju. Man kommer att bli en av de i särklass största miljöbovarna i Europa.

Det här är givetvis en utveckling som är oroande på många sätt. Min fråga till näringsministern är då: Ligger Vattenfalls investeringsplaner i linje med regeringens energipolitik?

Anf. 35 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Tack så mycket för frågan, Kent Persson! När man ska diskutera Vattenfalls investeringsplaner i dag är det viktigt att kunna historien. Den historien består av en tidigare regering som köpte kolkraft i Europa, och det handlar om den expansionen.

Tittar man på de investeringar som nu sker ser man att huvuddelen av dem sker i de anläggningar som köptes under den tid som också Miljöpartiet var ansvarigt för det som hände på det här området.

Det är långa ledtider när det gäller investeringar. Det följer också kolkraftverken. Det gör att det blir en tung del i Vattenfalls investeringar också nu.

Vi tycker naturligtvis att det är viktigt att de lever upp till sitt mål om att minska koldioxidutsläppen. Vattenfall ska precis som alla andra kraftbolag se till att leva upp till de mål som vi har satt upp på EU-nivå och också här hemma i Sverige om att man ska minska koldioxidutsläppen, ha mer förnybart och så vidare. Jag ser fram emot att Vattenfall ska jobba ännu starkare med de målsättningarna framöver. Det är också regeringens ambition.

Anf. 36 KENT PERSSON (v):

Fru talman! Det går inte att hela tiden skylla på den föregående regeringen. Det är ändå ni som har regeringsmakten nu. Det var under er period – för bara ett år sedan – som Vattenfall gick in och köpte Nuon, som är en av de större miljöbovarna i Europa. Här finns givetvis ett ansvar att ta för den politik som förs i dag. Därför kvarstår min fråga: Ligger Vattenfalls investeringsplaner verkligen i linje med regeringens energipolitik?

Det är ändå ni som har möjlighet att styra Vattenfall i dag med ägardirektiv. Därför kvarstår frågan. Det kan väl inte vara så svårt att svara på om investeringsplanerna ligger i linje eller inte med regeringens energipolitik. Om de inte gör det förväntar jag mig faktiskt att någonting händer. Vi har diskuterat nya ägardirektiv vid ett flertal tillfällen. Jag kan också se att det inte finns någonting som har avancerat under våren från regeringens sida när det gäller Vattenfall och ägardirektiv. Kommer det eller inte?

Anf. 37 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Jag förstår om Kent Persson och andra som stödde Socialdemokraterna under den förra mandatperioden inte vill kännas vid att man faktiskt köpte kolkraftverk under den tiden. Det är precis som jag säger. Huvuddelen av de investeringar som nu ligger i kol kommer av de beslut som fattades under den förra mandatperioden, inte under den tid som jag har varit ansvarig.

Sedan är det alldeles riktigt som Kent Persson säger att Nuon har kommit till, men huvuddelen ligger kvar sedan de beslut som togs innan jag hade möjlighet att styra detta.

Vi håller på att gå igenom bolaget. Vi har talat om för bolaget på bolagsstämman vad det är som gäller och att man ska leva upp till de ambitiösa klimat- och energimål som både Sverige och Europa har satt upp. Men man ska göra det med tillräcklig lönsamhet, för det är båda de sakerna som är viktiga.

Vi kommer att återkomma till riksdagen med ägardirektiv under våren. Detta har följt precis den plan som regeringen har tänkt sig. Och det är klart att Vattenfall precis som alla andra bolag ska leva upp till de klimatmål som vi har satt upp.

Arbetet mot människohandel

Anf. 38 LENA ASPLUND (m):

Fru talman! Jag vill ställa min fråga till EU-minister Birgitta Ohlsson.

Handeln med människor uppskattas av FN som den tredje mest lönsamma kriminella verksamheten i världen. I dag räknar man med att minst 1,2 miljoner barn utsätts för trafficking varje år, ofta för sexuella ändamål.

En rapport från rikskriminalen visar att offer för människohandel till största delen skickas till Sverige med färjor från baltiska länderna. De rederier som trafikerar Östersjön är således viktiga aktörer att få med sig i arbetet mot människohandel.

Samarbetet mellan organisationen Ecpat och ett svenskt rederi är ett gott exempel på hur det kan se ut. Personal har utbildats. Man har tagit fram informationsmaterial för passagerare, så att de kan upptäcka eventuell trafficking på båtarna.

Det här är dock åtgärder som rederierna från de övriga länderna runt Östersjön inte har visat något intresse för. Min fråga till EU-minister Birgitta Ohlsson är: På vilket sätt kan EU-ministern påverka sina baltiska kolleger, så att de kan få sina rederier att frivilligt involveras i arbetet mot människohandel?

Anf. 39 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (fp):

Fru talman! Lena Asplund tar upp en oerhört angelägen fråga. Den här frågan, som rör sexslaveri med barn, är inte en fråga som bara är en europeisk angelägenhet, utan det är en global angelägenhet.

Den privata näringen har försökt att lyfta frågan exempelvis inom turismindustrin, inom flygindustrin och inom färjeindustrin, som du lyfter upp.

Det som ligger mycket nära mig just nu är att jobba med EU:s Östersjöstrategi. Att bekämpa den gränsöverskridande brottsligheten är där väldigt centralt. Det är en av de faktorer som ligger i centrum. Där kommer jag tillsammans med justitieminister Beatrice Ask att försöka lyfta upp just sexslaveri, trafficking, människohandel med flickor, pojkar, kvinnor, barn och vuxna män. Det är viktigt.

Jag tror att den här typen av initiativ där det privata näringslivet kan inspirera och jobba tillsammans med en organisation som Ecpat kan vara bra, men jag tror också att vi måste gå vidare lagstiftningsmässigt och framför allt ha ett mer effektivt polissamarbete.

Anf. 40 LENA ASPLUND (m):

Fru talman! Tack så mycket för svaret, statsrådet! Det var ungefär vad jag förväntade mig. Men jag hoppas också att man kan få med rederierna på frivillig väg. Det är ju alltid bättre när det kommer frivilligt och kommer underifrån än när man sätter in lagstiftning ovanifrån.

Man kan få ut foldrar till passagerare. Man har foldrar i biljettkassor och sådant för att verkligen visa på problemet. Då kan även vi vanliga människor som åker med färjorna uppmärksammas på problemet, så att det inte bara ligger på polisnivå och på juridisk nivå.

Jag får tacka för detta så länge.

Anf. 41 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (fp):

Fru talman! Det är viktigt att Lena Asplund just lyfte upp den här aspekten, vad det privata näringslivet kan göra. Jag kan också glädja dig med att jag inom de närmaste två veckorna kommer att besöka Estland, Lettland, Litauen och Polen. Där kommer det att vara en diskussion om bland annat de privata initiativen men framför allt om hur Europol kan jobba.

Vi har också via Östersjösamarbetet Task Force on Organised Crime in the Baltic Sea Region en annan möjlighet att lyfta upp det här.

Även om privata initiativ och företag kan vara av stort intresse är det viktigt att också politiker sätter ned foten. Det är fullkomligt oacceptabelt att barn säljs som sexslavar år 2010.

Vattenfalls kärnkraftverk i Tyskland

Anf. 42 PER BOLUND (mp):

Fru talman! Min fråga går till näringsminister Maud Olofsson och rör Vattenfalls kärnkraft i Tyskland.

En utredning som vi har beställt från utredningstjänsten här i riksdagen har visat att Vattenfalls kärnkraftverk i Tyskland har gått back med ungefär 1 ½ miljard sedan de köptes. Dessutom är det känt sedan tidigare

att det skadeståndsansvar som finns i Tyskland vid en eventuell kärnkraftsolycka skulle kunna kosta Vattenfall och svenska staten väldigt mycket pengar.

Min fråga till Maud Olofsson är: Är det rimligt att svenska staten genom Vattenfall ska äga kärnkraftverk i Tyskland som går med förlust år efter år och som dessutom medför stora ekonomiska risker? Om inte, vad tänker näringsministern göra åt det?

Anf. 43 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Tack, Per Bolund, för frågan! Jag tycker att det är en berättigad fråga. Jag tycker att det är alldeles självklart att kärnkraftsbolag ska ta ansvar för säkerheten. Som Per Bolund kanske har sett i dag har regeringen presenterat en lagrådsremiss som innebär att vi också här hemma ställer ökade krav på kärnkraftverken och nu följer Pariskonventionen med råge.

När det gäller vårt innehav i Tyskland har kärnkraftverken gått med förlust. Det är alldeles självklart att de inte kan leverera ström om de inte är i gång. Vi har en dialog med Vattenfall kring hur de sköter sina anläggningar både i Tyskland och här hemma.

Däremot måste jag säga att jag är djupt besviken över att det, när man köpte kärnkraftsverken i Tyskland, inte gjordes någon analys av den lagstiftning som fanns. Detta skedde innan jag blev energiminister. Det var under ledning av Björn Rosengren. Jag tycker att det hade varit berättigat att göra den analysen. Det hade nämligen kunnat ställa det här i en ny dager.

Nu har vi gett bolaget i uppdrag att komma tillbaka till regeringen med förslag i fråga om hur de ser på den här frågan och hur vi ska agera framöver.

Anf. 44 PER BOLUND (mp):

Fru talman! Som statsråd har man möjlighet att antingen älta historiska beslut eller ta tjuren vid hornen och faktiskt göra någonting åt de problem som uppstår. Jag tror att historiens dom kommer att vara hård över de statsråd som fortsätter att älta historiska beslut och inte tar tag i situationen.

Vi kan konstatera att vi uppenbarligen är överens om att det hade varit en bättre affär för Vattenfall att lägga ned de här kärnkraftverken redan när man köpte dem än att driva dem vidare år efter år med förlust.

Frågan kvarstår om Maud Olofsson, vilket det låter som, bara kommer att avvakta vad Vattenfall vill göra. Har näringsministern ingen vilja, inriktning eller ambition i den här frågan? I min värld är det regeringen som ska styra Vattenfall och inte tvärtom.

Min fråga kvarstår: Vad vill egentligen näringsministern göra med Vattenfalls kärnkraft i Tyskland?

Anf. 45 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Jag har förståelse för om Per Bolund inte vill analysera historien, för det var ju under den tid som Per Bolund och hans parti hade möjlighet att påverka detta som det inte hände någonting.

Nu har vi sagt till Vattenfall att de måste analysera situationen. Vad innebär det fulla ansvarsgenombrottet i Tyskland? Vad innebär det att

dessa kärnkraftverk står stilla? Vilka förslag finns? Detta är nämligen bolagets ansvar.

Vi har tagit konsekvenserna här hemma genom att i dag föreslå en lagrådsremiss kring ett ökat ansvar. Vi är konsekventa i det sammanhanget, men det är bolagets sak att komma tillbaka till oss och lägga fram förslag på åtgärder för att nu minska skadan och se till att Vattenfall också i framtiden är ett bra kraftbolag. Det är bolagets ansvar att komma med dessa förslag, och jag ska ta ställning till dem.

Gemensam abortlagstiftning i EU

Anf. 46 AGNETA BERLINER (fp):

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till EU-minister Birgitta Ohlsson.

Även jag är mycket oroad över den människohandel som förekommer i Europa. Att det fortfarande finns en så omfattande människohandel år 2010 är för mig egentligen helt ofattbart. Ibland tycker jag nästan att det känns som att vi har fler torskår på gatorna i städerna runt Östersjön än vi har i själva Östersjön.

Från början hade jag tänkt fråga just hur ministern tänkte arbeta med de här frågorna inom ramen för Östersjöstrategin, men nu tyckte jag att vi fick ett så uttömmande svar när ministern svarade Lena Asplund, så jag ställer en annan fråga som handlar om värderingar i stället.

Ministern har tidigare profilerat sig i frågor som gäller fri abort. Därför undrar jag nu: Anser ministern att vi inom EU ska ha en gemensam abortlagstiftning?

Anf. 47 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (fp):

Fru talman! Jag fortsätter inledningsvis lite med frågor som rör sexslaveri och trafficking.

Att bekämpa efterfrågan är avgörande om vi ska kunna bekämpa barnprostitution, människohandel och sexslaveri. Jag tror att även om inte fler länder vill införa den svenska sexköpslagen kan den vara en bra inspiration. Vi jobbar därför mycket med att informera om den och om att den har en positiv effekt när det gäller att bekämpa prostitution, sexslaveri och människohandel.

När det gäller abortlagstiftning tycker jag att alla kvinnor ska ha rätt till fria, lagliga och säkra aborter. Det innebär inte att vi ska ha en gemensam abortlagstiftning i Europa. Det är egentligen ingen som kräver det i dag. Jag tror inte att något parti i Sveriges riksdag kräver det, och det gör inte heller RFSU eller andra organisationer.

Däremot är det oerhört viktigt att de kvinnor som bor i exempelvis Polen, Irland och Malta känner ett starkt moraliskt stöd i att kunna kämpa för sina rättigheter på denna front. Detta arbete avser jag att fortsätta med. Jag har redan planerat in besök den närmaste tiden på organisationer för att träffa läkare som bland annat upplyser om fria, lagliga och säkra aborter, exempelvis i länder som Polen.

Anf. 48 AGNETA BERLINER (fp):

Fru talman! Tack, jag är nöjd med svaret.

Anf. 49 SOFIA LARSEN (c):

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till näringsministern Maud Olofsson.

Hushållsnära tjänster har ju blivit en ren succé. Vi kan se att väldigt många entreprenörer och företag har kommit i gång. Väldigt många jobb har skapats. Det senaste året har de hushållsnära tjänsterna faktiskt fördubblats, och det är inte så konstigt. Äldre människor får möjlighet till service på ett sätt man inte har haft råd och möjlighet till tidigare, men framför allt är det barnfamiljer som kan klara vardagspusslet på ett helt annat sätt.

Jag skulle vilja fråga näringsministern om hon ser några sätt att kunna gå vidare och utvidga de hushållsnära tjänsterna så att fler får möjlighet att ta del av dem.

Anf. 50 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Tack för frågan, Sofia Larsen! Låt mig först säga att jag håller med om det Sofia Larsen säger: Det är väldigt många som uppskattar de här tjänsterna. Det har gjorts en opinionsundersökning som visar att efter 2 ½ år tycker 60 procent av svenska folket att det här är en bra reform. Enligt Almega har det skapats ungefär 9 000 nya jobb, och nio av tio anställda kommer från arbetslöshet. Det är alltså en väldigt viktig åtgärd för att minska arbetslösheten.

Det är också väldigt många som får en social trygghet i och med att de här tjänsterna professionaliseras, vilket inte var fallet förut. Denna reform har alltså många goda saker med sig.

Jag tror att man kan diskutera att vidga den. Vi har inte tagit ställning till detta i regeringen, men jag tycker att man mycket väl kan gå vidare och se IT-tjänster och andra tjänster som en del av hushållsnära tjänster. Jag tror att det är många som önskar hjälp med datorer, tv-apparater och allt möjligt.

Jag tror att den privata tjänstesektorn rent allmänt behöver öka i Sverige, dels därför att många av oss jobbar heltid, dels för att det är en tjänstesektor som kan ge många nya jobb.

Anf. 51 SOFIA LARSEN (c):

Fru talman! Det är väldigt viktigt, och jag blir glad över att höra svaret att näringsministern ser möjligheter att utveckla den här sektorn.

När det gäller tjänstesektorn har regeringen också tidigare varit inne på och försökt se till att bredda och ge möjlighet för fler entreprenörer och företag så att fler svarta jobb kan bli vita och att fler kan starta företag. Hur arbetar regeringen mer konkret för att kunna vidga just tjänstesektorn?

Anf. 52 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Vi kommer att ta fram en tjänsteinnovationsstrategi. Vi behöver ju många nya jobb, och tjänstesektorn har faktiskt klarat sig bättre under lågkonjunkturen än den tillverkande industrin. Vi ser att sysselsättningen ligger relativt bra inom tjänstesektorn. Vår ambition är

att öka tillskottet och utvecklingen inom denna sektor. Vi behöver se över skatteregler och andra regler som gör det möjligt att starta företag i den här branschen, och vi hade så sent som i går en intressant träff med många av de här tjänsteföretagen.

Här finns mycket spännande att göra. Vi måste förstå att det är en växande marknad, och då måste också vårt regelverk på skattesidan och annan lagstiftning anpassas efter tjänstesektorn. Här finns gigantiska möjligheter, inte minst bland ungdomsgenerationen. De har ett helt annat tänkande när det gäller tjänsteinnovation jämfört med min generation, och det ska vi uppmuntra.

Svensk försäljning av övervakningsutrustning till Libyen

Anf. 53 EVA-LENA JANSSON (s):

Fru talman! Min fråga går till Tobias Billström. Jag såg att Sven Otto Littorin reste sig, men det tror jag är en ren reflex från hans sida.

Det har uppdagats i tv-programmet *Korrespondenterna* att den svenska regeringen har medverkat till att försöka sälja övervakningsutrustning i Libyen.

Min fråga är ganska kort och ganska enkel: Anser Tobias Billström att det är förenligt med svensk flyktingpolitik att regeringen aktivt medverkar till att främmande stat ska få tillgång till övervakningsutrustning för att stoppa flyktingar från att ta sig till EU?

Anf. 54 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Fru talman! Först och främst blev det aldrig någon affär, och det är naturligtvis viktigt att komma ihåg i sammanhanget.

Det andra, och det tycker jag är den viktigaste aspekten på den här frågan, är att varje land naturligtvis har rätt att övervaka sina gränser. Det gäller även länder vars åsikter vi kanske inte alltid delar eller vars styrelseskick vi har synpunkter på. Det är också viktigt att komma ihåg i det här sammanhanget.

Slutligen: Eva-Lena Jansson talar om flyktingar. Men de människor som kommer över Medelhavet till Europeiska unionen är i huvudsak inte flyktingar eller asylsökande. Detta kan jag försäkra efter att ha haft många samtal med UNHCR och andra organisationer. Det är människor som är arbetskraftsmigranter, och det är kanske dags att vi börjar diskutera vilka egentliga åtgärder som behöver sättas in för att lösa de problem det handlar om. Det är, och där kan vi möjligen vara överens, inte bara gränsövervakningsutrustning utan också idéer om hur vi ska skapa legala möjligheter för arbetskraftsinvandring till Europeiska unionen. Det är en fråga där frågeställarens eget parti inte precis är särskilt aktivt.

Anf. 55 EVA-LENA JANSSON (s):

Fru talman! FN:s mänskliga rättigheter säkerställer att människor har rätt att lämna sina egna länder och söka asyl. Det Tobias Billström nu inte vill svara på är alltså om regeringens flyktingpolitik ska medverka till att man övervakar människor som vill lämna ett land och därmed också nekas möjligheten att söka asyl till exempel i EU.

Eftersom regeringen aktivt medverkade i den här frågan kan jag inte uppfatta Tobias Billströms svar på något annat sätt än att det här är en del av regeringens flyktingpolitik.

Anf. 56 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Fru talman! Regeringens uppfattning är att människor ska ha rätt att lämna in en asylansökan och få den prövad. På den punkten finns det inga oklarheter. Men rättigheten att få sin sak prövad är inte samma sak som rättigheten att få en sådan ansökan belönad med ett ja i alla sammanhang. Det är viktigt att komma ihåg i det här sammanhanget också.

Jag tycker att vi har mycket att peka på från svensk sida. Vi har varit aktiva för att försöka skapa en europeisk politik på det här området som ger människor möjligheten att söka skydd, bland annat det vidarebostätningssystem som är resultatet av det svenska ordförandeskapet. Där kan vi tillsammans med flyktingkommissariatet bygga upp möjligheten för människor som inte själva kan lämna sina egna länder att få lov att komma ifråga för den så kallade flyktingkvoten. Jag tycker inte att vi har någonting att skämmas för i det avseendet.

Däremot finns det ingen absolut rätt att lämna sitt eget land och ta sig till ett annat land bara för att man själv vill det. Det är en del av problemet när det gäller arbetskraftsmigrationen över Medelhavet som jag noterade att Eva-Lena Jansson inte alls berörde.

Skolelevers kunskaper om medborgerliga rättigheter

Anf. 57 KARL SIGFRID (m):

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till utbildningsminister Jan Björklund.

Den senaste veckans exempel på hur polisen har agerat mot en enskild fotograferande bloggare aktualiserar skolornas ansvar för att lära elever vilka rättigheter de har som medborgare. Var och en bör känna till det rättighetsskydd som lagen ger dem, att vi har yttrandefrihet och att denna yttrandefrihet bland annat ger rätten att fotografera på allmän plats även när myndighetspersoner hävdar motsatsen.

Kunskaper om individuella rättigheter är absolut nödvändiga när myndighetspersoner med hot och felaktig information försöker tvinga dig som enskild medborgare att radera fullt lagliga videoupptagningar.

Min fråga till utbildningsministern är: Hur väl utrustar den svenska skolan samhällsmedborgare med kunskaper om det rättighetsskydd de har gentemot statliga myndigheter?

Anf. 58 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! Jag förstår att Karl Sigfrid gärna vill ha en diskussion om den här konkreta händelsen. Jag tror att jag får välja att hantera det genom att mer generellt besvara frågan. Som utbildningsminister har jag ingen uppfattning om just den händelsen som numera är rätt omskriven.

Skolans ansvar är naturligtvis, och det är det som framgår av läroplaner och kursplaner, att ge eleverna grunderna i vårt samhällsskick. Dit hör frågor om mänskliga fri- och rättigheter och individens fri- och rättigheter.

Sedan tror jag att riksdagen är väl medveten om att skolan inte alltid når alla sina mål. Det är en av orsakerna till att vi lägger om den svenska utbildningspolitiken så att den ska bli bättre.

Man ska väl vara realistisk och också säga att hur väl skolan än utbildar alla sina elever kommer det att finnas problem i samhället. Att tro att man kan lösa alla samhällsproblem med ytterligare en åtgärd i skolan är nog inte riktigt realistiskt. Men vi håller just på att se över läroplaner och kursplaner för hela utbildningsväsendet, och frågan om demokrati och mänskliga fri- och rättigheter är viktiga i skolan.

Anf. 59 KARL SIGFRID (m):

Fru talman! Tack för svaret, utbildningsministern! Jag väntade mig naturligtvis inte något specifikt resonemang om just den här händelsen. Att personer som företräder myndigheter missbrukar sin ställning är något som händer med jämna mellanrum och som alltid kommer att hända i någon utsträckning. Tidningen Journalisten räknade nyligen upp ett stort antal tillfällen då det har hänt i nutid. Det är viktigt att inte underskatta de problem som det innebär för en enskild. För att man ska kunna hävda sina rättigheter räcker det ju inte att de finns utan man måste också känna till dem.

Jag är väldigt nöjd med det svar som utbildningsministern ger om den översyn som sker.

EU:s datalagringsdirektiv

Anf. 60 ULF HOLM (mp):

Fru talman! Jag vill ställa min fråga till den nya EU-ministern, Birgitta Ohlsson, som jag välkomnar till uppdraget. Det är den första frågestunden också, tror jag.

Min fråga gäller en dom som EU-domstolen avgav den 4 februari där Sverige fälldes därför att vi inte hade implementerat EU:s datalagringsdirektiv. Jag beklagar kanske inte så mycket att detta inte införts, men jag skulle vilja veta om ministern har tänkt lyfta upp frågan i EU eller om regeringen vill sitta och hålla tummarna.

Jag anser att Sverige har en chans att lyfta upp den här frågan på EU-nivå, inte minst därför att vi har en ny EU-kommission som kan se anorlunda på saken med en ny ansvarig EU-kommissionär som är välkänd här i Sverige och som är Birgitta Ohlssons företrädare. Jag vill fråga hur Birgitta Ohlsson tänker lyfta fram frågan om EU:s datalagringsdirektiv i EU.

Anf. 61 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (fp):

Fru talman! Frågan om EU:s datalagringsdirektiv har väldigt många dimensioner. Det handlar om den personliga integriteten kontra brottsbekämpningen. Därför har regeringen valt att se frågan ur ett bredare perspektiv. Just nu inväntar man Polismetodutredningen för att se hur dess resultat kan kopplas till det hela.

Sedan får vi också komma ihåg att datalagringsdirektivet är en EU-rättslig reglering som Sverige som medlemsstat är skyldig att genomföra.

Beatrice Ask, vår justitieminister, har vägt in den personliga integriteten, och nu får vi helt enkelt invänta vad som kommer att hända.

Denna fråga kommer säkerligen också att lyftas fram av kommissionär Cecilia Malmström, men huvudansvaret vad gäller förhandlingarna ligger på Beatrice Ask som justitieminister. Jag kommer att följa frågan nära. Jag har inte minst följt voteringen i Europaparlamentet som skedde förra torsdagen. Frågan kommer att komma upp från kommissionären igen inom fem sex veckor, under tidig vår.

Anf. 62 ULF HOLM (mp):

Fru talman! Tack så mycket för svaret, statsrådet! Jag tycker dock inte att det är tillräckligt att man ska invänta en annan utredning. Att invänta är ju kommissionens eventuella agerande om några veckor och EU-kommissionens egna utvärderingar som de har lovat till den 15 september. Jag ser chansen nu för olika medlemsstater. Vi vet att frågan inte bara är föremål för behandling här i Sverige utan också i Rumänien, Tyskland och Österrike. Då skulle vi faktiskt tillsammans med de andra länderna kunna lyfta fram frågan.

Min erfarenhet är att EU-kommissionen är väldigt lyhörd för frågor som man tar upp på ministerrådsmöten för att belysa på andra sätt. Det är det jag menar att regeringen borde överväga att göra så snart som möjligt. Jag hoppas att regeringen kan ta det initiativet så fort som möjligt.

Anf. 63 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (fp):

Fru talman! Som Ulf Holm nämner är det flera länder som befinner sig i en liknande situation. Frågan kommer att komma tillbaka. Jag tror att förlängningen som skedde genom att förslaget blev nedvoterat i Europaparlamentet förra torsdagen leder till att integritetsaspekterna kommer att ventileras ännu en gång. Flera parlamentariker och ministrar kommer att kunna diskutera frågan på en kontinuerlig basis.

Men det är också viktigt att betona att datalagringsdirektivet i sig är en EU-rättslig reglering som Sverige som medlemsstat är skyldigt att implementera. Kan integriteten stärkas på olika sätt tror jag att vi alla kan applådera åt det.

De utförsäkrades ekonomiska situation

Anf. 64 HELENE PETERSSON i Stockaryd (s):

Fru talman! Jag vill ställa min fråga till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin.

I morse kunde vi höra att de utförsäkrade förlorar mycket pengar när de förs över från sjukförsäkring till Arbetsförmedlingen. Hela 73 procent, alltså 8 300 personer, har fått lägre ersättning än de hade som sjuk-skrivna, precis tvärtom det arbetsmarknadsministern sade i december. Då var det tvärtom så att de flesta skulle få höjd ersättning.

Inte nog med att det har ifrågasatts om de har varit sjuka, nu ska de också behöva oroa sig för sin ekonomi. Min fråga är: Vad är det för besked arbetsmarknadsministern har att ge till dem som har fått en betydligt lägre ersättning?

Anf. 65 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Det var en bra fråga. Det går inte att dra några ordentliga slutsatser av de siffror vi hörde på Ekot i morse, eftersom de för det första är preliminära, för det andra är ofullständiga och för det tredje inte är verifierade.

Försäkringskassan har i sin analys, åtminstone vad vi kan förstå av de väldigt rudimentära siffror som har sipprat ut därifrån, för det första inte tagit hänsyn till att en tredjedel av dem som har omförsäkrats faktiskt arbetar deltid. I stället förefaller de, såvitt vi nu kan förstå, ha utgått från en antagen heltidsersättning i sjukpenningen i december och jämfört med den faktiska utbetalningen i januari som då kan vara på deltid.

För det andra vet vi att en andel av dem som nu uppbär arbetslöshetsersättning väntar på beslut om den inkomstrelaterade a-kassan men inte har fått den, utan de har fått grundersättningen. Därför går det inte heller att jämföra på det sätt som man gjorde i morse.

För det tredje har vi naturligtvis ett problem som ligger i att sjukförsäkringen och sjukpenningen baseras på kalenderdagar medan a-kassan baseras på ersättningsdagar. Det är inte ett okänt problem.

Vår bedömning är fortsatt att en majoritet av dem som går från sjukpenning till arbetslöshetsförsäkring inte kommer att få en lägre ersättning än tidigare. Det är alldeles för tidigt att dra den typen av slutsatser som man gjorde i morse.

Anf. 66 HELENE PETERSSON i Stockaryd (s):

Fru talman! Det nämndes också att det var preliminära siffror.

Det finns ändå två faktorer som jag tycker att arbetsmarknadsministern inte har tagit med alls. Det är taket på 680 kronor per dag. Det är väldigt många som slår i det taket. Det är en fråga som vi har lyft fram. Vi tycker att man måste se över det här. Det har vi uppfattat att denna regering inte har haft det minsta intresse av. Tvärtom har man sänkt taket.

En faktor är också de som aldrig har kommit in på arbetsmarknaden och som i dag har en väldigt låg ersättning på 223 kronor. Dem nämner arbetsmarknadsministern inte över huvud taget utan säger tvärtom i december: Skynda er och skriv in er i a-kassa! Då är frågan: Är det med en sådan jobbpolitik som ni ska lösa problemen på framtidens arbetsmarknad eller för dem som har blivit utförsäkrade?

Anf. 67 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Det första jag vill säga är att om man uppfyller arbetsvillkoret har man naturligtvis rätt att söka medlemskap också under det här året och på tre månader få den inkomstrelaterade ersättningen. Det andra jag vill säga är att vi naturligtvis ser till att alla som har varit borta från arbetsmarknaden länge behandlas på samma sätt. Det är inte så att den här gruppen får sämre ersättning än de långtidsarbetslösa som har varit borta från arbetsmarknaden under samma period.

I december sade vi att det naturligtvis finns två grupper som riskerar ett större problem, nämligen de som ligger över taket. Då får man fundera över om man vill höja taket, som oppositionen vill. Då blir man också svaret skyldig på vilket sätt och varifrån man ska ta de 14 miljarder som det totalt sett kostar att göra de förändringar som oppositionen vill.

Den enskilde personen som är orolig ska naturligtvis a) gå med i a-kassan, b) söka kontakt med arbetsförmedling, a-kassa eller försäkringskassa för att skyndsamt få reda på sin egen omständighet. Det är det absolut viktigaste.

Västsahara

Anf. 68 MAGDALENA STREIJFFERT (s):

Fru talman! Jag vill först gratulera Birgitta Ohlsson till hennes ministerpost. Jag har svårt att tänka mig en bättre borgerlig företrädare på den posten.

En fråga som EU-ministern länge har engagerat sig i gäller Västsahara. Det är ett land som har varit ockuperat av Marocko i 35 år och som på fredlig väg kämpar för sin rätt att bestämma över sin framtid i en folkomröstning. Västsaharier lever på ockuperad mark under hårt förtryck av den marockanska polisens säkerhetstjänst. De västsaharier som lever i flyktingläger i Algeriet lever under mycket svåra förhållanden.

Det är nu glädjande att vi har en EU-minister som flera gånger med tydlighet har uttalat kritik mot Marockos ockupation och visat ett tydligt stöd för Västsaharas befolkning och för deras rätt till sitt land.

Hur tänker EU-ministern verka för att EU ska erkänna Västsahara som ett självständigt land? Hur tänker ministern verka för att EU:s fiskeavtal med Marocko rivs upp?

Anf. 69 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (fp):

Fru talman! Magdalena Streijffert lyfter upp en oerhört viktig politisk fråga.

Det västsahariska folket har levt under marockansk ockupation sedan samma år jag föddes, 1975. Jag tror att vi alla berörs av det humanitära lidande som är oerhört starkt i flyktinglägren. Sverige har genom åren varit en av de starkaste biståndsgivarna till regionen och varit tydligt med att fördöma de brott mot mänskliga fri- och rättigheter som Marocko begår kontinuerligt.

Det är oerhört viktigt att diskussionen i framför allt Förenta nationerna kommer i gång. Det handlar om att det västsahariska folket har rätt till en folkomröstning, att självt bestämma sin egen framtid. Det är inte helt okänt att mitt eget parti, Folkpartiet, har varit ett av de första partierna i denna riksdag som tycker att Västsahara ska bli en självständig nation.

Just nu är frågan inte aktuell att Sverige ska gå före och ge ett erkännande, men däremot är det viktigt att hitta allianser inom Europeiska unionen som har en mer vänlig syn på utvecklingen i regionen.

Anf. 70 MAGDALENA STREIJFFERT (s):

Fru talman! Tack för svaret, statsrådet! Jag tror att vi kommer att fortsätta med tanke på svaret på den fråga jag ställde.

Vi i den rödgröna oppositionen presenterade i går vår gemensamma utrikespolitik. Där kom vi överens om att vi vill att Sverige ska erkänna Västsahara. Jag hoppas att Birgitta Ohlsson också kan komma överens med sina partier i alliansen om precis samma sak. Det är viktigt att man

inom Europeiska unionen tar ett ansvar och ser till att stödja det folk som på fredlig väg försöker kämpa för sin rätt till en folkomröstning.

Jag hoppas att Birgitta Ohlsson mer kan berätta hur hon kommer att verka för att fiskeavtalet med Marocko ska rivas upp. Det finns också ett generöst handelsavtal med Marocko. Det är viktigt att i de samtalen påpeka de brott mot mänskliga rättigheter som Marocko har begått.

Prot. 2009/10:77

18 februari

Frågestund

Anf. 71 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (fp):

Fru talman! Som Magdalena Streijffert lyfter upp är det viktigt att diskussionen fortsätter.

Europeiska unionen är i dag splittrad vad gäller Västsahara. Olika länder har olika utgångspunkter i frågan. Det viktigaste är att EU framför allt kan lyfta upp frågan på FN-nivå. Sedan James Baker utredde frågan har det varit en liten omfattning på diskussionerna inom Förenta nationerna. Där måste vi med hjälp av nya sändebud se till att frågan kommer upp på agendan.

Vad gäller Europeiska unionens fiskeavtal är vi nog många som har oerhört starka synpunkter på att det inte är ett rättvist avtal. Befolkningen i Västsahara får inte ta del av detta. Det är en geopolitisk konflikt med många dimensioner där energipolitik och fiskeriavtal och annat spelar in. Jag ska på bästa sätt försöka lyfta upp detta.

De utförsäkrades situation

Anf. 72 VERONICA PALM (s):

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin. Jag vill fortsätta med frågan om de utförsäkrade sjuka människorna som inte har återfått sin arbetsförmåga, som genom regeländringar ändå tvingas ut ur sjukförsäkringen till arbetslöshet, till arbetslöshetsförsäkringen och vidare till Arbetsförmedlingen.

Statistiken som vi i dag har fått ta del av från Försäkringskassan är preliminär. Det måste den vara så tidigt. Det gör mig orolig när arbetsmarknadsministern raljerar över en statlig myndighets statistik. Jag vet – och det har jag ägnat min tid åt de senaste två åren – att det har varit mycket kaosartat i Försäkringskassan. Jag är orolig över att det också går ut över Arbetsförmedlingen, det vill säga att kaoset följer med de utförsäkrade.

Vad skulle arbetsmarknadsministern vilja säga till de sjuka människor som vid månadsskiftet januari/februari fick en kraftigt lägre ersättning trots att ministern hade förespeglat en högre ersättning?

Anf. 73 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Jag raljerar inte alls, men jag läser Försäkringskassans hemsida, som kanske Veronica Palm också skulle kunna göra någon gång. Försäkringskassan konstaterar själv att det inte går att dra några som helst slutsatser av den information som Ekot framförde i morse. Det är en utgångspunkt.

Är man sjuk har man rätt till sjukpenning. Den diskussionen vet jag att Veronica Palm och socialförsäkringsministern har haft flera gånger.

Äntligen har vi en regering som bryr sig om dem som i årtal har lämnats på sjukförsäkringens soptipp, som aldrig någonsin under den långa period de har varit sjukskrivna fått frågorna: Vad kan vi göra för dig? Vad kan vi göra för att du ska ha möjlighet att ta dig tillbaka till arbetsmarknaden? Nu får de äntligen en introduktion, en arbetslivsinriktad rehabilitering och en bedömning av hur de så snabbt som möjligt ska komma tillbaka till arbetsmarknaden.

Som jag sade i december, och som jag åter bekräftar i dag, är vår bedömning fortsatt att en majoritet av dem som går från sjukpenning till arbetslöshetsförsäkring och blir omförsäkrade inte får en lägre ersättning än tidigare. Man kan inte dra den typen av slutsats baserad på de felaktiga siffror vi såg i morse.

Anf. 74 VERONICA PALM (s):

Fru talman! Jag upprepar så att det inte ska vara några tveksamheter: Jag vill att den som är sjuk och inte kan arbeta ska finnas i sjukförsäkringen. Jag vill inte diskutera nivåer i ersättningen, men det gör mig orolig när ministern så hårt kan gå ut och säga att ersättningen ska bli på ett visst sätt till människor som är sköra, till människor som faktiskt – kalla det vad du vill – utförsäkras ur sjukförsäkringen utan att ha återfått arbetsförmågan.

Det finns ett alternativ. Det är här som väljarna har ett val. Antingen tycker man och tror som regeringen, det vill säga att människor blir friskare för att de blir fattigare, eller så tror man, likt den rödgröna överenskommelsen om en ny sjukförsäkring, att det behövs aktivt stöd och rehabilitering för att den som är sjuk ska få koncentrera sig på att bli frisk utan att behöva oroa sig för att betala räkningarna i slutet av månaden.

Jag vill ställa frågan igen till arbetsmarknadsministern: Vad vill du säga till de människor som nästa vecka ska betala sina räkningar, som nästa vecka ska få ut en aktivitetsersättning som fortfarande är låg?

Anf. 75 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Det första man kan konstatera är att alternativet till den här regeringen är en rödgrön utredningsregering som kommer att tillbringa de nästa fyra åren – om ni mot förmodan skulle vinna i höst – med att utreda, utreda och utreda och införa den andra stupstocken, 58-årsstupstocken, i förtidspensioneringen.

Beskedet är tydligt: Den som är sjuk har rätt till sjukpenning. Den som har arbetsförmåga kvar ska få hjälp från Arbetsförmedlingen att få en bedömning, få en arbetslivsrehabilitering och få den hjälp som Arbetsförmedlingen kan ge för att komma tillbaka till arbetsmarknaden. Mitt besked är återigen, som jag sade i december och som jag upprepar i dag, att vår bedömning är att en majoritet av dem som lämnar sjukpenningen och kommer in i arbetslöshetsförsäkringen kommer att få mer över än de hade tidigare. Jag kan naturligtvis inte garantera att alla får det, för de här två systemen är inte samkörda. Därför ser jag också fram emot den parlamentariska socialförsäkringsutredning som jag hoppas kommer i gång snart, så att vi kan få system som är sammanhållna på ett sätt som de inte är i dag.

Anf. 76 BÖRJE VESTLUND (s):

Fru talman! Jag skulle vilja ställa en fråga till näringsminister Maud Olofsson.

Hela alliansen, inte minst näringsministern, gick till val på att förbättra för företagarna och framför allt för småföretagarna. Vi kan nu konstatera med facit i hand att den politiken inte har varit så väldigt lyckad i alla delar. Nyföretagandet minskar för närvarande. Vi kan konstatera att en majoritet av företagen har fått ett större regelkrångel. De allra flesta småföretag har fått en högre arbetsgivaravgift.

När vi träffar småföretagen säger man så här: Vi måste hitta system för att kunna finansiera våra företag så att vi kan komma i gång och göra någonting. Vi har därför föreslagit ett risikkapitalavdrag om max 100 000 kronor per person att satsa i småföretagande. Jag tror också att vi kommer att hitta en lösning.

Jag vill ställa frågan till Maud Olofsson: Kan Maud Olofsson tänka sig att ställa sig bakom ett sådant förslag om ett risikkapitalavdrag för just småföretagare?

Anf. 77 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Låt mig först korrigera Börje Vestlund. Nyföretagandet ökar. Konkurserna minskar. Regelbördan minskar. Det är rätt viktigt att vi utgår från fakta när vi diskuterar.

Sedan jag tillträdde som näringsminister har vi genomfört 172 åtgärder för att förbättra företagandet. Det är en åtgärd per vecka.

Vi är naturligtvis inte färdiga – vi vill göra mer. Risikkapitalavdrag är ett vallöfte som alliansregeringen har gett och som vi tycker att man ska genomföra, och vi är glada om Socialdemokraterna vill stödja det. Däremot måste vi hitta ett system för hur det ska fungera.

Det är också viktigt att säga att de skattesänkningar som vi har gjort har ökat möjligheterna för företag att investera. En vanlig företagare som tjänar 17 000 kronor i månaden har fått en skattesänkning på 16 000 kronor per år tack vare jobbskatteavdrag och de skattesänkningar vi har gjort. Alla företag har fått både arbetsgivaravgiftssänkningar och egenavgiftssänkningar och jobbskatteavdrag, vilket gör att ekonomin är bättre för företagen.

Sammantaget är det ett långt mycket bättre företagsklimat i dag än när vi tillträdde.

Anf. 78 BÖRJE VESTLUND (s):

Fru talman! Om man kontrollerar det visar det sig att nyföretagandet inte ökar, och det har inte ökat på en tid. Det andra är att regelkrånglet ökar för de allra flesta företag. Däremot finns det sektorer där man har minskat det kraftigt, och det är framför allt inom livsmedelssektorn och inom miljösektorn. Men för de allra flesta företag ökar regelbördan.

Jag tackar för att vi är överens om frågan så att vi kan arbeta för att få ett risikkapitalavdrag värt namnet. Men vi har inte sett så mycket av just detta hur man ska kunna få finansiering till sina företag. Regeringen har duttat lite här och lite där, men någon presentation av en reell satsning på

Frågestund

att just få en bra finansiering för småföretag har vi hittills inte sett från regeringen.

När regelbördan ökar och nyföretagandet minskar måste man, som sagt var, fråga sig: Var detta rätt politik?

Anf. 79 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Jag vet inte var Börje Vestlund läser sin statistik. Om vi tar regelförenklingarna är det Tillväxtverket som mäter dem. Vi har äntligen fått en minskning av regelbördan på 4 procent. Vi jobbar naturligtvis med att få systemet att fungera, med regelråd, mätningar och annat, så att vi verkligen kan åstadkomma en reell minskning. Men det är Tillväxtverket som är en neutral mätare av regelförenklingarna.

När det gäller tillgången till riskkapital är en viktig åtgärd som vi har vidtagit att ta bort förmögenhetsskatten. Det är en skatt som vänsteroppositionen tänker återinföra om man får möjlighet att leda landet. Att ta bort förmögenhetsskatten ökar möjligheterna för småföretagare att låna pengar av nära anhöriga och andra, som är en viktig del i detta.

Den andra delen är att vi har tillfört 2 miljarder ytterligare till Almi för utlåning, och de säger att det är väldigt många företag som nu vänder sig till dem för en ökad utlåning.

I slutändan hoppas vi naturligtvis att banksystemet fungerar på ett sådant sätt att den ordinarie finansieringsmarknaden kan fungera för småföretagen.

172 åtgärder, en per vecka, tycker jag är rätt bra betyg.

Svenska elevers kunskaper om Norden

Anf. 80 HANS WALLMARK (m):

Fru talman! Jag vänder mig till Jan Björklund, som de senaste dagarna har tagit strid för historieämnet och kunskapen om vår kulturkrets gentemot Skolverket. Det är glädjande.

Det finns andra områden där kunskaperna också är lite bristfälliga i den svenska skolan. Föreningen Norden har undersökt kunskaperna hos 3 100 elever i årskurs 9 via Statistiska centralbyrån, och det visar sig till exempel att flera tror att Alvar Aalto är en författare eller kompositör i stället för formgivare och arkitekt. 23 procent av de tillfrågade tror att Åland är en region i Sverige. 42 procent tror att Norge och Sverige var ett gemensamt land i 350 år, medan 35 procent vet att det var ungefär 90 år.

Då är min fråga till Jan Björklund innan han tar strid för historien och kunskapen om vår kulturkrets: Är utbildningsministern också beredd att slå vakt om Nordenkunskaper i kursplanerna för den svenska skolan?

Anf. 81 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! Man kan förlänga den listan något. Jag såg statistik för inte så länge sedan över dem som studerar till historielärare, och en förfärande stor andel placerade in Gustav Vasa på 1800-talet.

Min uppfattning är att vi i Sverige har för bristfälliga kunskaper om vår egen historia. Allt kan inte skyllas på utbildningsväsendet, men i grunden är det utbildningsväsendet som har huvudansvaret för att det

uppväxande släktet får lära sig den historiska utvecklingen och bakgrunden till hur det ser ut i dag.

Jag tycker att det finns två viktiga skäl till att historieämnet behöver prioriteras upp. Det ena är att historia är en viktig del i allmänbildningen. Skolan ska inte bara producera arbetskraft av eleverna, utan man ska också få ut allmänbildade medborgare. Det andra är att historieämnet ger en förståelse för varför saker och ting är som de är i dag.

Historia är det enda skolämne som nu ges utökad schematid i regeringens skolreformer, och det är en upprioritering.

Anf. 82 HANS WALLMARK (m):

Fru talman! Jag är den förste att understryka vikten av historia och kunskap om historiska skeenden. Det är också viktigt att veta att vår historia, som ministern understryker, är en delad historia. Vi kan inte tänka på Sveriges historia utan Östersjöns historia. Vi kan inte tänka på vår historia utan att inse kopplingen till Finland och Norge. Jag och minister Billström representerar ju Skåne, och det är också helt omöjligt att se Skåne utan att få kopplingen till Danmark.

Därför tror jag att det vore bra om vi hade insikten om vikten av Nordenkunskaper i den svenska skolan. Det är en viktig del av vår historia.

Anf. 83 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! Jag måste säga att det hörs mer på migrationsministern än på frågeställaren att de kommer från Skåne. Jag har exakt samma uppfattning som frågeställaren.

När vi talar om historieämnet är det precis så: Norden är en central del av den svenska historien. Det gäller relationerna med Norge. Sverige och Finland var ett land under huvuddelen av den tid som Sverige har existerat. Det gäller Skåne. Det går alltså inte att komma ifrån det.

I den uppgradering av historieämnet som nu sker är naturligtvis den nordiska historien och de olika relationerna mellan Sverige och våra nuvarande grannländer centrala.

Historia är, som sagt var, det enda av alla skolämnena som nu ges mer schemalagd tid i de skolreformer vi nu gör. Det är mot den bakgrund som Hans Wallmark beskriver.

Timvis mätning av elförbrukning

Anf. 84 LENNART PETERSSON (c):

Fru talman! Jag har en fråga till näringsministern om energieffektivisering.

Det kalla vädret i vinter har bidragit till att pressa upp elförbrukningen, och det var en topp fredagen den 8 januari på ungefär 26 000 megawatt.

I dag har många, kanske flertalet, av kunderna avtal med fast pris, och det kan då liknas vid ett genomsnittspris som innebär att de kortfristiga prisförändringarna inte slår igenom. Det innebär att elkunderna i praktiken konsumerar onödigt mycket el när det är högpris och kanske, om jag får uttrycka det så, onödigt lite el när det är lågpris. Detta skapar ingen energieffektivitet värd namnet.

För att kunna påverka sina kostnader måste hushållen också kunna påverka förbrukningen.

Därför är timvis mätning en möjlighet och ett naturligt steg framöver. Då får man bättre information och kan därigenom styra kostnaderna bättre.

Min fråga är: Vad avser näringsministern att göra för att främja den utvecklingen?

Anf. 85 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Jag tror att det är väldigt många som i vinter har funderat över sin energiförbrukning. Det är klart att när man ser priserna på spotmarknaden blir man väldigt orolig. Dock ska man säga att de priser som går upp enskilda timmar inte i först hand drabbar konsumenterna; det är ett pris på spotmarknaden. Men den ökade förbrukningen på grund av kallt klimat och kallt väder gör att elfakturorna blir mycket högre.

Jag skulle önska att vi kunde gå vidare med den reform som vi redan har genomfört, en månadsvis mätning, och kunde övergå till timvis mätning. Vi har gett uppdrag till våra myndigheter att titta på en sådan möjlighet. Av de mätare som vi har i dag kan majoriteten användas för timvis mätning. Det skulle innebära att jag som enskild person skulle kunna vänta med att sätta på tvättmaskinen om jag visste att jag kunde spara. Man skulle släcka alla lampor som man inte behöver och stänga av standbyfunktioner och annat.

Jag tror att ökad medvetenhet om förbrukningen kommer att leda till att man blir mer medveten om att man kan spara pengar. Det vill jag uppmuntra.

Anf. 86 TREDJE VICE TALMANNEN:

Därmed är frågestunden avslutad, och jag vill tacka närvarande ministrar och statsråd för medverkan.

8 § (forts. från 6 §) Hemlig teleavlyssning m.m. (forts. JuU18)

Anf. 87 OTTO VON ARNOLD (kd):

Fru talman! Den som väntar på något gott kan aldrig vänta för länge. Det är spännande att fortsätta den här debatten, även om vi ser att den blir ganska decimerad. Många, speciellt från oppositionens sida, har lämnat debatten. Jag återkommer till detta.

Vi har nu att behandla regeringens skrivelse 2009/10:66 som avser 2008 års användning av hemlig teleavlyssning, hemlig teleövervakning och hemlig kameraövervakning. Det är en skrivelse som återkommer varje år och har gjort det ett antal år. Redan från mitten av 1990-talet har jag lyckats hitta en.

Hemliga tvångsmedel är någonting som man inom en demokrati bara kan utnyttja i väldigt speciella fall. De strider i princip mot de demokratiska fri- och rättigheterna. Men för att man ska kunna använda dem och för att demokratin ska kunna fungera måste det finnas en viss miniminivå. Det måste vara en straffpåföljd på minst två år och när det gäller hemlig teleavlyssning sex månader.

Samtidigt ställer regeringsformen krav på när man kan använda dem. Det ska vara ett visst ändamål, det måste finnas ett behov av dem och det måste finnas en proportionalitet. För att kunna använda dem måste man göra en ansökan i domstol. Det här är någonting som vi är överens om här i riksdagen.

Riksdagen har genom sin parlamentariska kontroll i ett tillkännagivande begärt att regeringen ska redovisa hur tvångsmedlen har använts och visa på vilket behov som finns och vilken effekt de har. Det är viktigt att se i vilken omfattning de har använts och hur effektivt det är att använda dem.

Det regeringsbeslut som har legat till grund för skrivelsen från 1996 – det var dåvarande justitieminister Freivalds som tog fram den – var ett ganska oprecist beslut där Riksåklagaren och RPS fick ett gemensamt uppdrag att ta fram rapporteringsrutiner och rutiner för uppföljning av användningen av hemliga tvångsmedel.

Vi har sedan dess sett att statistiken har förbättrats. Vi ser i en rad diagram att det har blivit bättre och bättre. Vi ser glädjande nog att det fram till och med 2007 har varit förbättringar. Däremot kan vi konstatera att 2008 har det inte hänt någonting. Samtidigt, fru talman, är det en glädje för mig att i dag kunna presentera att regeringen i förmiddags fattade ett beslut om att ge Åklagarmyndigheten och RPS ett uppdrag att i en skrivelse komma tillbaka med en analys över hur de nya tvångsmedlen har använts, hur det har påverkat brottsutredningar och hur utvecklingen ser ut i förhållande till tidigare år. Det här är någonting som vi tycker är glädjande.

Jag ska ge några detaljer. Man går in på det totala antalet tillstånd, antalet för respektive tvångsmedel uppdelat på brottsmisstanke – någonting som inte har funnits tidigare – antalet och andelen avslag på ansökningar om tillstånd för respektive tvångsmedel, antalet misstänkta i förhållande till antalet tillstånd, antalet och andelen förundersökningar med fler än en person, den genomsnittliga, kortaste och längsta tiden för verkställighet beträffande respektive tvångsmedel, med mera. Vi kommer alltså att få se en fullödlig rapportering. Jag ser med tillförsikt fram emot den kommande skrivelsen.

Vad gäller hemlig rumsavlyssning och buggning har vi en relativt ny lagstiftning. Den finns redovisad hos Säkerhets- och integritetsskyddsnämndens årsredovisning. Vi har också från alliansen efterlyst detta för att få en samlad bild av användningen av hemliga tvångsmedel. Vi kommer under hand att ta upp det med regeringen.

Fru talman! Jag hade förväntat mig att få diskutera integritetsfrågorna med Vänsterpartiet och inte minst Miljöpartiet. Mehmet Kaplan och jag har haft ett antal intressanta och animerade diskussioner om de här frågorna. Jag vill passa på att säga att jag saknar honom här. Är det så att man har lagt sig för s? Eller resonerar man kanske, för att travestera den grekiske kungen Pyrrhus, som att en uppgörelse som datalagringsdirektivet till, och vi är förlorade?

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationerna.

Anf. 88 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (m):

Fru talman! Vi har på vårt bord den årliga skrivelsen som regeringen lämnar till riksdagen vad avser hemlig teleavlyssning, hemlig teleövervakning och hemlig kameraövervakning vid förundersökning i brottmål. Det avser de hemliga tvångsmedlen under 2008.

Fru talman! Det här är ett mycket viktigt ärende om de hemliga tvångsmedlen och användningen av de hemliga tvångsmedlen inom den polisiära verksamheten i brottsutredande syfte.

Jag saknar, precis som Otto von Arnold, några intressanta debattörer i den här frågan som brukar tillföra en hel del ur ett integritetsperspektiv och i diskussionen.

Hur som haver, regeringens skrivelse baserar sig på ett underlag från Åklagarmyndigheten och Rikspolisstyrelsen. Det är de som lämnar in ett underlag till regeringen. På det underlaget baserar sig den årliga skrivelsen till riksdagen.

Den årliga skrivelsen är ett moment för att vi ska ha vår parlamentariska kontroll över de hemliga tvångsmedlen. Och det är viktigt att vi väger integriteten och rättssäkerheten mot effektiviteten i brottsbekämpningen i de här ärendena. Då är det viktigt att vi också har ett bra underlag för den parlamentariska kontrollen.

Historiskt sett kan jag nämna att redan 2005 fick den dåvarande regeringen, den socialdemokratiska regeringen, ett tillkännagivande från riksdagen om att stärka den parlamentariska kontrollen över de hemliga tvångsmedlen och att utveckla den årliga skrivelsen. Därefter, under den här mandatperioden, har den årliga skrivelsen förbättrats och förtydligats. Den har blivit tydligare och klarare, vilket också utskottet har konstaterat från år till år.

Utskottet har inhämtat uppgifter om att inför årets redovisning har det inte, utifrån de underlag som myndigheterna har lämnat till regeringen, varit möjligt att utläsa till exempel antalet fällande domar. Det är alltså brister i det underlag som regeringen har fått. Det har föranlett att regeringen faktiskt i dag – det kan vi vara stolta över – har lämnat ett nytt uppdrag till Åklagarmyndigheten och Rikspolisstyrelsen att lämna det underlag som de behöver för att kunna lämna en årlig skrivelse till riksdagen. Det är mycket bra.

Fru talman! Vi kan se att antalet tillstånd ökar från år till år. Det kommer sig av att vi ofta har en grov organiserad brottslighet där ett antal personer arbetar i ett gäng, men för ett fall krävs det ett flertal tillstånd för olika personer.

I detta uppdrag från regeringen till myndigheterna framgår att man ska lämna in en redovisning av dels antalet tillstånd, dels antalet personer. Detta är bra, för då kan vi sätta det i perspektiv av hur brottsligheten ser ut. Dessutom begärs en redovisning utifrån brottsrubriceringar.

Fru talman! Vi i alliansen fortsätter att väga integritet mot effektivitet. Men det är viktigt att konstatera att de hemliga tvångsmedlen är viktiga i kampen mot den grova brottsligheten, och den kampen tar vi. Samtidigt är det viktigt att säga att all övervakning alltid innebär någon form av inskränkning av den personliga integriteten. Den inskränkningen måste därför alltid vägas mot de rättsvårdande instansernas möjligheter att effektivt bekämpa den grova brottsligheten. Genom åren har vi sett att

de hemliga tvångsmedlen har varit ett effektivt vapen i kampen mot den grova brottsligheten.

Användningen av dessa tvångsmedel är omgärdad av en rad rättssäkerhetsgarantier.

För det första krävs det att det är det yttersta hjälpmedlet för att inhämta information när en annan utredning inte har gett resultat.

För det andra krävs det att åtgärderna är av synnerlig vikt för utredningen. De hemliga tvångsmedlen får bara användas när en annan mindre ingripande åtgärd inte är tillräcklig.

För det tredje krävs det domstolsprövning för att man ska kunna använda de hemliga tvångsmedlen. I denna domstolsprövning medverkar det offentliga ombudet som ska tillvarata den enskildes och även tredje-mans intressen.

För det fjärde har det under den här mandatperioden inrättats en fristående nämnd som heter Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden, som har till uppgift att granska de hemliga tvångsmedlen.

För det femte ska en person som har varit utsatt för hemliga tvångsmedel få underrättelse om det i efterhand.

Fru talman! Summa summarum kan man säga att vi har stärkt rättssäkerhetsgarantierna och den enskildes integritet i de här ärendena, och detta stärks än mer i och med dagens regeringsbeslut. Framöver kommer den årliga skrivelsen att bli än mer detaljerad och analytisk.

Vad sedan gäller Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden yrkar oppositionen – Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänstern – på att den årliga skrivelsen om hemliga tvångsmedel ska kompletteras med en redogörelse från Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden om deras verksamhet och deras tillsyn.

Fru talman! Jag vill därför visa upp en skrift som är väldigt intressant. Det är en årsberättelse från Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden. Det är en offentlig handling. Den skickas ut till ledamöterna i justitieutskottet, och jag tror att den har skickats till alla ledamöter i riksdagen. Den finns på deras hemsida och är offentlig. I vårt uppdrag som riksdagsledamöter med den parlamentariska kontrollen anser jag att det är vår skyldighet att också titta på denna. De saker som efterfrågas i motionen finns i den. Det är rimligt att man läser skrivelserna parallellt.

Ett annat yrkande i motionen från oppositionen är att hemlig rumsavlyssning bör inkorporeras i den årliga skrivelsen, och vi från majoriteten och alliansen instämmer i att det är rimligt att det görs framöver. Det vore rimligt att se hur många rumsavlyssningar som har genomförts. Nu är det här en ny lagstiftning som utvärderas och prövas. Vi ser med tillförsikt fram mot de kommande skrivelserna, och jag tror att de delarna kommer att finnas med i skrivelserna framöver.

Fru talman! Med detta vill jag yrka bifall till utskottets förslag och avslag på motionen.
(Applåder)

Anf. 89 JOHAN LINANDER (c):

Fru talman! Jag ska inte tala så länge. Det mesta har redan sagts här i dag.

Detta är viktiga frågor. Vi som parlament har ett ansvar för att granska hur de hemliga tvångsmedlen används. Det vi nu behandlar är

alltså 2008 års användning. Det kan tyckas lite sent eftersom det nu är 2010. Jag skulle verkligen önska att det skulle kunna ske lite snabbare.

Även vi i Centerpartiet vill betona att vi tycker att den här skrivelsen skulle kunna vara lite mer omfattande. Vi har nu hört från både Otto von Arnold och Ulrika Karlsson att regeringen har fattat beslut om att ge i uppdrag till Rikspolisstyrelsen och Riksåklagaren att se över skrivelsen och ta fram bättre statistik, för den skrivelse som vi får från regeringen bygger så klart på de uppgifter som regeringen får från myndigheterna. Det finns ju inte så många andra alternativ.

Man kan också konstatera att om den här regeringsskrivelsen för 2008 om hemliga tvångsmedel inte är tillräckligt bra är den ändå bättre än den var tidigare. Den var inte tillräckligt bra under Thomas Bodströms tid som justitieminister och den är inte heller tillräckligt bra nu när vi har Beatrice Ask som justitieminister. Men med det beslut som fattas i dag kommer det att bli bättre.

Ulrika Karlsson var inne på när man får använda hemliga tvångsmedel. Jag vill lägga till gränserna för vilka brott det måste gälla. Det är väsentligt att komma ihåg att polis och åklagare inte alls får använda hemliga tvångsmedel om det inte rör sig om mycket grova brott.

För hemlig teleavlyssning gäller att det inte får vara lägre straff än två års fängelse i straffskalan. Det är ett fåtal brott som har så höga straff i straffskalan. Det får också användas om det aktuella brott som utreds antas ge mer än två års fängelse.

När det gäller hemlig teleövervakning är gränsen inte lindrigare straff än 6 månaders fängelse.

Tittar man på när hemliga tvångsmedel har använts är det i stor utsträckning vid grova narkotikabrott. Det är framför allt då som polis och åklagare använder hemliga tvångsmedel. Det har också handlat om dråp, mord, grova rån och liknande. Det är alltså vid mycket grov brottslighet som detta används.

Det är också på något sätt självreglerande, för det kräver mycket resurser av polisen. Att ha någon som sitter och lyssnar vid en teleavlyssning drar mycket resurser. Polis och åklagare använder alltså inte hemliga tvångsmedel om det inte är alldeles nödvändigt av den enkla anledningen att det drar så mycket resurser.

Jag hoppas att vi står här nästa år också, vilket är upp till väljarna, och diskuterar den årliga och förhoppningsvis bättre skrivelsen. Vi ska dock komma ihåg att den trots allt är bättre nu än den varit under tidigare mandatperioder.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på reservationerna.

(Applåder)

Anf. 90 JOHAN PEHRSON (fp):

Fru talman! Det känns som om mycket av det viktigaste redan har blivit sagt. Det finns väl få som är emot att denna skrivelse blir något tydligare och mer omfattande. Om detta råder det ganska bred enighet.

Jag vill dock passa på att för formens del filosofera lite om vad detta innehåller. Det heter hemlig teleavlyssning. Det låter som något väldigt hemligt, vilket det absolut inte är. Vi har i riksdagen lagstiftat om att polisen under åklagarledda förundersökningar efter beslut i domstol ska

kunna använda hemlig televlyssning och eventuellt rumsavlyssning mot personer som är misstänkta för mycket grova brott som till exempel att ta livet av andra. Det är viktiga verktyg för att bekämpa mycket grova brott och för att minska den effekt som den grova brottsligheten har på människors liv och trygghet i välfärdssamhället Sverige.

Det råder inte total enighet om detta i riksdagen. Vi diskuterar innehållet, men det är mycket viktigare vad vi drar för slutsatser av skrivelsen och betänkandet. Man ska kanske inte tala om dem som inte är här, men Vänsterpartiet och Miljöpartiet som säger att de vill ta makten och leda landet tillsammans med Socialdemokraterna är helt emot detta. Varje gång vi har infört denna lagstiftning för att underlätta för polisen att rädda liv har de varit emot. Det vore klagande om de någon gång kunde meddela om de tänker beröva svensk polis dessa verktyg.

Det vore förödande för polisens möjlighet att bekämpa mycket grova brott om man inte kunde använda dessa verktyg som lite felaktigt kallas hemliga. De är visserligen hemliga för den misstänkte, men hela Sverige vet att de används. Man kan åka och titta på utrustningen om man vill; det är inte ett dugg hemligt. Det är dock viktiga verktyg för att pressa tillbaka en brottslighet som är mycket obehaglig.

Vi får ta denna debatt med Vänsterpartiet och Miljöpartiet en annan gång, för det är ju bra om de är här och kan stå till svars för sin politik som jag tror skulle vara till förfång för vårt land.

Fru talman! Jag avslutar med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på reservationerna.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 13 §.)

9 § Sekretess vid Skatteverkets handläggning av ärenden om dödförklaring

Föredrogs
konstitutionsutskottets betänkande 2009/10:KU35
Sekretess vid Skatteverkets handläggning av ärenden om dödförklaring
(prop. 2009/10:64).

Anf. 91 MARGARETA CEDERFELT (m):

Fru talman! Det kan låta på rubriken som detta är ett oväsentligt ärende, men det är mycket viktigt. Det handlar om att sekretess inte ska upphöra när livet är slut. De uppgifter som är sekretessbelagda när vi är i livet ska fortsätta vara det när livet upphör.

Ett enigt konstitutionsutskott står bakom förslaget i betänkandet om sekretess vid Skatteverkets handläggning av ärenden om dödförklaring.

I propositionen som betänkandet behandlar föreslås att två nya bestämmelser förs in i offentlighets- och sekretesslagen. Syftet med de föreslagna bestämmelserna är att uppgifter om en enskilds personliga förhållanden skyddas vid Skatteverkets handläggning av ärenden enligt lagen om dödförklaring.

Prot. 2009/10:77
18 februari

*Hemlig televlyssning
m.m.*

*Sekretess vid
Skatteverkets
handläggning
av ärenden om
dödförklaring*

För det första föreslås sekretess gälla i de ärenden där det kan antas att uppgifter om den enskildes personliga förhållanden kan orsaka att närstående eller den avlidne lider men.

För det andra föreslås att i de fall sekretessbelagda uppgifter överlämnas till Skatteverket vid dödförklaring ska denna information fortsätta vara sekretessbelagd. Det är mycket angeläget, inte minst ur perspektivet relationen hälso- och sjukvård och Skatteverket.

Med detta, fru talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 13 §.)

10 § Socialförsäkringsbalk

Föredrogs
socialförsäkringsutskottets betänkande 2009/10:SfU11
Socialförsäkringsbalk (prop. 2008/09:200 och prop. 2009/10:69).

Anf. 92 GUNNAR AXÉN (m):

Fru talman! Redan i landskapslagarna på 1200-talet gjordes en indelning i balkar. Om jag inte har räknat fel har vi i dag tio gällande balkar i svensk rätt. Betänkandet handlar om att inrätta en elfte balk, en socialförsäkringsbalk. Betänkandet är alltså historiskt, för någon sådan balk har vi inte haft tidigare. Det är inte heller varje dag som riksdagen fattar beslut om inrättande av en ny balk.

Förslaget till socialförsäkringsbalk, en sammanhållen och heltäckande socialförsäkringslag, omfattar i princip samtliga de socialförsäkringsförmåner som i dag administreras av Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten och Skatteverket. Ett trettiotal lagar som i dag reglerar dessa förmåner kan därmed också avskaffas.

Arbetet med att ta fram socialförsäkringsbalken inleddes redan i september 2001 då Utredningen om samordning av socialförsäkringslagarna tillsattes. Den särskilde utredaren, kammarrättslagmannen Lars-Göran Hessmark, lade 2006 fram sin utredning om förslag till socialförsäkringsbalk. Den har sedan remissbehandlats, bearbetats och resulterat i en proposition och nu också slutligen i detta betänkande.

Att ta fram en ny balk får nog ses som juridikens svar på idrottens maratonlopp. Det är åtskilliga jurister och andra experter som har deltagit i detta maratonlopp. Från det att första bokstaven i utredningsdirektivet skrevs till dess att sista punkten i detta betänkande sattes har många kloka människor avsatt åtskilliga arbetstimmar och bidragit med sin kompetens och sitt kunnande för att vi ska få en moderniserad och så bra sammanhållen, samordnad och överskådlig lagstiftning som möjligt inom socialförsäkringsområdet.

Socialförsäkringsbalken föreslås börja gälla den 1 januari 2011. Den kommer säkert därefter att sysselsätta åtskilliga jurister och andra. Det återstår ju att på ett klokt sätt tillämpa den nya lagen för medborgarnas bästa.

Fru talman! Låt mig få uttrycka mitt och utskottets varma tack till alla dem som deltagit i arbetet med att ta fram den här socialförsäkringsbalken, ingen nämnd och ingen glömd. När talmannens klubba faller och riksdagen beslutat om balkens inrättande, vilket jag tror kommer att ske eftersom utskottet enhälligt står bakom betänkandet, har var och en av er som har deltagit i detta arbete varit med om att skriva historia. Ett stort tack till er alla.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 93 SIW WITTGREN-AHL (s):

Fru talman! Som socialförsäkringsutskottets ordförande säger är det ett enigt beslut om detta.

Vi i den rödgröna alliansen har dock ett särskilt yttrande. Som Gunnar Axén sade sammanför man lagar i en balk som ska gälla framöver. Det är ingen hemlighet för de flesta här att vi är emot de förslag som ligger bakom denna balk som man på ett demokratiskt sätt har fattat beslut om. Vi har ändå velat använda oss av möjligheten att tydliggöra att vi inte står bakom alliansens sjukförsäkringspolitik.

Bakgrunden till att vi väljer att ta upp detta i dag är att vi vill ställa en fråga till den samlade alliansen. När er statsminister tillträdde för fyra år sedan stod han här och sade att han skulle tillsätta en socialförsäkringsutredning eftersom det av sociala och ekonomiska skäl var viktigt för landet att ha trygga försäkringar.

Oppositionen har ju i varje budgetmotion yrkat på att en sådan skulle tillsättas. Då har Solveig Zander, Gunnar Axén, Ulf Nilsson och Lars Gustafsson stått här och sagt att den kommer. Senast sade ni: Den kommer till jul. Det trodde vi på.

Vi har bett att få ett tillkännagivande. Det har ni avslagit för att det inte har behövts. Vi har bett att få uppföljningar på de förändringar ni har gjort. Det har ni avslagit.

Socialförsäkringsministern har sagt: Den kommer till jul. Jag förstår att ni har trott på det.

Döm om vår förvåning när vi nu hörde statsministern säga att det inte kommer någon utredning. Nu har det gjorts så mycket åt socialförsäkringarna som det står om i balken att det inte blir någon utredning eftersom det först måste falla på plats, säger man. Frågan är när ni tycker att det ska falla på plats.

Då får vi se om det kommer en utredning, säger statsministern.

Nu är det snart bara sex månader kvar till valet. Vi i oppositionen har väntat på att det ska komma en utredning så att vi tillsammans kan ha breda uppgörelser när det gäller socialförsäkringen.

Varför är det viktigt? För ett politiskt ledarskap är det en viktig fråga hur sjukförsäkringssystemet ska vara utformat för att vi ska känna trygghet när vi blir sjuka.

Fredrik Reinfeldt säger att ni har gjort så stora förändringar i systemet att ni inte kan sätta till en utredning som skulle kunna göra det möjligt med breda uppgörelser.

Ni säger en sak och gör en annan. Vad är ert budskap till svenska folket? Blir det en utredning eller inte? Hur kunde ni stå och säga att den kommer till jul, Solveig Zander? Er socialförsäkringsminister sade: Den kommer till jul.

Senast när vi frågade henne här sade hon: Det var ert fel eftersom det var så många sjuka.

Det är också fel. Som ni vet började ni med att utpensionera folk ur trygghetssystemen. Ni började med det 1991. Samma år som ni förlorade valet hade ni utförsäkrat 73 000 människor från arbetsmarknaden in i socialförsäkringen. Ni har som mest haft 133 personer om dagen i sjukförsäkringssystemet, med de beräkningar ni gör. Vi hade 137 som mest; jag vill uppmana er att inte säga 140. Om ni säger 137 kan vi säga att det är sant. Ni hade 133 som mest när ni förlorade valet. Det säger ni ingenting om.

Det är viktigt för oss att betona att ni säger en sak, i praktiken gäller något annat.

Ni sade: Vi skruvar i systemet för att ni har gjort folk sjuka.

Vi åkte till Norge för att titta på sjukförsäkringssystemet där. De har lika många sjuka som vi. De hade 800 000 i sjukförsäkring. Vi hade ungefär 750 000, beroende på hur man räknar. Ni räknar med 1,2. Det var 750 000 i sjukförsäkringssystemet. Det andra är utanförskap, som ni kallar det. Vi håller oss till sjukförsäkringen så att alla förstår vad vi menar. Då hade vi 745 000, tror jag.

I Norge är det lika många sjuka som i Sverige.

Det intressanta är varför folk blir sjuka. I Norge har de gjort en organisationsförändring som vi kanske kan lära oss något av.

När vi åkte från Norge såg jag en man krypa in i flygplanet för att packa bagaget. Han kommer förmodligen att bli sjuk av den kroppsbelastning han utsätts för, men ingen pratar om det förebyggande arbetet. Hur ska vi se till att människor inte blir sjuka?

Man pratar om att skruva i systemet när folk väl har blivit sjuka. Ni säger att vi ska sänka trösklarna in på arbetsmarknaden.

Tänk om vi hade suttit i en socialförsäkringsutredning och tittat på varför folk blir sjuka i stället för att titta på hur man ska se till att arbetsgivaren tar tillbaka dem när de är sjuka.

Det är bakvänd politik. Det hade jag inte behövt säga till er från talarstolen om ni någon gång under dessa fyra år hade sträckt ut handen i utskottet och sagt: Vi vill prata med er om socialförsäkringen.

Inte en enda gång på fyra år har ni sträckt ut handen. När vi har bett ministern komma till hearingar har hon inte kommit. Hon har skickat sina tjänstemän. Vi bad henne komma till utskottet i december när man ändrade i lagstiftningen på grund av de cancersjuka. Då avslog ni vår framställan.

I ert ledarskap ingår inte dialog. Det verkar som om det gäller att så snabbt som möjligt ändra och göra folk rädda och osäkra inför sjukdom. Det är det ledarskap ni står för. När man tar upp det slingrar ni er och skyller på Försäkringskassan.

Senast var det er arbetsmarknadsminister som inte kändes vid att folk får det sämre när de hamnar i a-kassan.

Jag är arbetsförmedlare. Jag vet att a-kasseersättningarna är sämre. Det borde han veta som arbetsmarknadsminister.

För s, v och de gröna vill jag säga att med den typen av socialförsäkringspolitik som ni har drivit blir det ingen trygghet för svenska folket. Det verkar som om det inte är så noga hur svenska folket mår bara förändringarna blir till.

Anf. 94 GUNNAR AXÉN (m) replik:

Fru talman! Denna debatt handlar egentligen om frågan om att inrätta den nya socialförsäkringsbalken. Men Siw Wittgren-Ahl väljer att dra i gång en mer generell sjukförsäkringsdebatt. Jag tänkte egentligen inte stimulera den debatten vidare. Men jag behöver korrigera några av de påståenden som Siw Wittgren-Ahl framförde här, bland annat påståenden om att socialförsäkringsministern inte har deltagit i hearingar. Det har hon visst gjort när vi har haft sådana här i riksdagen, någon gång förvisso ersatt av sin statssekreterare för att hon själv inte har kunnat komma. Men jag tror att hon har deltagit i samtliga hearingar utom möjligen en.

Det var också påståenden om att vi skulle ha kallat socialförsäkringsministern till utskottet i december. Men vad vi gjorde var att ta ett utskottsinitiativ, det vill säga att vi i utskottet helt och hållet ägde den frågan. Då var det inte motiverat att blanda in någon minister, utan det var vi i utskottet som fattade beslut om att ta ett utskottsinitiativ om hur lagen skulle förtydligas. Det var det som vi gjorde.

Vi har givetvis under hela denna tid varit öppna för att föra en dialog om sjukförsäkringen och de övriga socialförsäkringarna.

Det var ytterligare en sak som Siw Wittgren-Ahl sade, nämligen att det inte skulle bli någon socialförsäkringsutredning. Men om Siw Wittgren-Ahl hade varit här för en timme sedan under frågestunden kunde hon ha hört arbetsmarknadsministern klargöra att det kommer en utredning om socialförsäkringen. Det är alltså ett felaktigt påstående att det inte skulle bli någon sådan utredning.

Vi har genomfört en del förändringar. Tiden medger inte att jag går igenom dem i detalj. Men det har givetvis handlat om att komma bort från den situation då vi hade en mycket stor grupp människor som med den gamla socialdemokratiska politiken fastnade i långa passiva sjukskrivningar och inte fick den hjälp som de hade behövt för att komma tillbaka till arbetslivet.

Anf. 95 SIW WITTGREN-AHL (s) replik:

Fru talman! Om vi i riksdagens utskott vill att ministern ska komma, är det då inte lite konstigt att ni avslår den begäran? På alla andra ställen är det så att om man ber att någon företrädare ska komma röstar man inte om det. Ert ledarskap är under all kritik. Jag vill minnas att Gunnar Axén till och med ställde proposition om detta. Vi ville tala med socialförsäkringsministern. Det hade varit bra.

Ni ändrade i lagstiftningen för att cancerläkarna gick ut och sade att människor trillade ur försäkringen. Då ändrades den.

Någon månad därefter sade er minister – vilket hon kunde ha sagt när hon var hos oss – att ändringen inte hade behövt göras eftersom Försäkringskassan ändå jobbade på det sättet. Tala om att säga en sak och göra en annan!

Det var så viktigt för dig, Gunnar Axén, att ta ett utskottsinitiativ. Men det tog inte mer än en månad innan socialförsäkringsministern sade att man inte hade behövt göra det.

Vi vet inte vad ni tycker, och nu säger du att arbetsmarknadsministern i dag har sagt att det kommer en socialförsäkringsutredning. Men det har ni sagt här förut, och Cristina Husmark Pehrsson sade det så sent som

förra torsdagen. Men hon visste inte detta. Vad är skillnaden? Varför ska vi tro på det?

Ni har ju gjort alla förändringar. Vad är det som ni vill ha med oss på? Och vad är ledarskapet i en demokrati? Det är väl att man bygger broar över partigränserna. Man gör väl inte alla förändringar för att sedan skicka ut barnet med badbaljan och säga: Ni kan vara med och lyfta baljan om ni vill.

Ni har under fyra år sagt detta. Ni säger en sak, och ni gör en annan.

Anf. 96 GUNNAR AXÉN (m) replik:

Fru talman! Om vi säger att det kommer en socialförsäkringsutredning så kommer det en också. Vi har på punkt efter punkt bockat av de vallöften som vi gick till val på för tre och ett halvt år sedan. Vi har levererat det som vi utlovade inför valet då. Säger vi att det kommer en socialförsäkringsutredning kan Siw Wittgren-Ahl vara lugn i fråga om att det också kommer en sådan.

Jag ska återvända till frågan om utskottsinitiativet i december. Siw Wittgren-Ahl sade att Socialdemokraterna önskade att vi skulle kalla dit ministern. Men ett utskott har inga befogenheter att kalla till sig en minister.

I ett fall där vi själva ägde frågan i form av ett utskottsinitiativ fanns det inte heller något behov av att be någon minister att komma dit.

Vi gjorde ett förtydligande av lagstiftningen av den enkla anledningen att vi ville vara helt säkra på att tillämpningen av lagen skedde på ett sådant sätt som vi syftade till, det vill säga att människor som har allvarliga sjukdomar ska kunna ha kvar sin sjukpenning och att deras arbetsförmåga inte ska behöva prövas mot hela arbetsmarknaden efter sex månaders sjukskrivning. Det var den ändring som vi gjorde. Vi skrev in att om det är oskäligt ska man inte pröva arbetsförmågan för den som är allvarligt sjuk mot hela arbetsmarknaden. Det var det förtydligande som vi gjorde. Det var för att säkerställa att tillämpningen av lagen blev som vi hade tänkt att den skulle vara.

Sedan har det visat sig – Försäkringskassan har konstaterat det – att bedömningarna i fallen med cancersjuka som är sjukskrivna inte har blivit hårdare med den nya lagstiftningen jämfört med den lagstiftning som gällde tidigare, utan det görs likadana bedömningar i dag som tidigare.

Men det förtydligande som vi gjorde i form av utskottsinitiativet är bredare än att siktet bara är inställt på just en diagnosgrupp.

Anf. 97 SIW WITTGREN-AHL (s) replik:

Fru talman! Tycker du inte, Gunnar Axén, att det är besvärande att stå och säga det som du säger nu? Ja, vi tog ett utskottsinitiativ. Men en månad senare sade socialförsäkringsminister Cristina Husmark Pehrsson att man egentligen inte behövde göra det eftersom Försäkringskassan redan jobbade enligt dessa regler.

När vi skulle ta detta initiativ sade du att det berörde 2 000 människor och att man därför inte behövde ändra i budgeten. Det berörde alltså 2 000 människor som har förtidspension eller som har tillfällig förtidspension. Det ändrade ni. Sedan sade Cristina Husmark Pehrsson en månad senare att man inte hade behövt göra det.

Tycker du att ni skickar ut rätt signaler till svenska folket? Jag tycker att ni säger en sak och menar en annan sak. Min uppfattning är att ni säger en sak och gör en annan sak. Det är den slutsats som man kan dra.

Vi i det rödgröna laget tar varje tillfälle att säga att vi inte står bakom de socialförsäkringsförslag med stupstockar som ni har lagt fram och som handlar om att människor ska skickas över till Arbetsförmedlingen där de ska vara i tre månader. Sedan vet man fortfarande i dag inte vad som händer. Vi står inte bakom det. Det har jag tagit tillfället i akt att säga här när vi skulle sammanfatta de lagar som ska gälla framöver. Vi har gjort ett särskilt yrkande om det.

Eftersom ni i alliansen ibland vill klistra på oss era socialförsäkringar vill jag tala om att vi som sagt inte står bakom de förändringar som ni har gjort till människors nackdel.

Precis som Gunnar Axén sade står vi bakom socialförsäkringsbalken eftersom vi är demokratiska. Om jag sammanfattar detta står vi självklart bakom de förslag där vi har lidit nederlag eftersom ni har majoriteten. Men jag har tagit tillfället i akt att säga vad vi socialdemokrater tillsammans med Vänstern och Miljöpartiet står bakom.

Anf. 98 SOLVEIG ZANDER (c):

Fru talman! Detta betänkande handlar om socialförsäkringsbalken, precis som har sagts här. Jag vill börja precis där Gunnar Axén slutade. Han sade att det nu bara återstår att på ett klokt sätt tillämpa den nya lagen för medborgarnas bästa. Det är precis det som denna balk är avsedd för, och det är precis det som jag, Centerpartiet och de övriga i alliansen har varit med och gjort.

Jag är stolt över att det är fler människor i dag som får en individuell hjälp att komma tillbaka till arbetslivet när de är sjuka och har varit sjuka.

Jag kan inte förstå hur man från vänsterkartellen och Siw Wittgren-Ahl kan säga: Jag står inte bakom den reformen.

Hur kan man vara så kallhamrad att man säger att man ska låta människor vara sjukskrivna hur länge som helst utan man personligen bryr sig om dem?

För mig är varje person som i det nya systemet kommit i kläm något att beklaga – det erkänner jag. Därför har det varit otroligt viktigt för oss att via vårt utskottsinitiativ förtydliga så att det kan undvikas att någon enda kommer i kläm i detta avseende.

Sjuktalen har faktiskt sänkts. 41 000 helårsarbetande människor har efter sjukdom kommit tillbaka till arbetslivet. Är det någonting som är fel? Nej! Jag är övertygad om att varje person som fått den möjligheten är oerhört glad och tacksam.

Socialdemokraterna vill att vi ska använda sjukförsäkringssystemet som en arbetsmarknadspolitisk åtgärd. Jag förstår inte varför man tycker att systemet är viktigare än att hänsyn tas till den enskilda människan som utifrån sin sjukdom ska få hjälp. 41 000 heltidsanställda personer i vårt land är många, oerhört många!

Vi säger att 140 personer per dag hade fått förtidspension 2006 när vi kom till makten. Men jag kan vara generös och säga att det var exakt 138 personer, som Siw Wittgren-Ahl sade. Nu är antalet 118 personer. Antalet har alltså minskat. Om jag säger 118 har vi nog tagit till lite i över-

kant. Men det visar att den nu förda politiken har gett människor en chans. Varje enskild människa har fått en möjlighet. Det är det som är det viktiga.

Av de 138 personerna var det varje dag 10 personer under 25 år som fick förtidspension. Det blir 3 650 unga personer som varje år fått förtidspension! Vilka chanser har de i dag när de är förtidspensionerade och inte har någon möjlighet att komma in på arbetsmarknaden och få ett jobb och en inkomst och att sedan få en dräglig pension? Kan någon säga att det var en bra politik? Ja, det finns någon som kan säga det. Siw Wittgren-Ahl säger ju: Jag står inte bakom den socialförsäkringsbalk som innehåller att man ser till varje enskild person.

Jag tycker att det är oerhört viktigt att se till varje enskild person. Kallar man den av oss förda politiken för kalla handens politik – det gäller ju att möjliggöra för människor att få individuell hjälp – förstår inte jag vad en varm hand är. För mig betyder en varm hand att räcka ut en hand och att hjälpa och stödja. Det är precis det vi gör. Det, fru talmannen, innehåller den i detta betänkande föreslagna socialförsäkringsbalken – ett förslag som jag yrkar bifall till.

(forts. 14 §)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.53 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

11 § Beslut om ärende som slutdebatterats den 11 februari

CU8 Familjerättsliga frågor

Punkt 1 (Registrering av testamenten)

1. utskottet
2. res. 1 (s, v, mp)

Votering:

142 för utskottet

133 för res. 1

74 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 79 m, 23 c, 19 fp, 20 kd, 1 -

För res. 1: 97 s, 20 v, 16 mp

Frånvarande: 33 s, 17 m, 6 c, 9 fp, 4 kd, 2 v, 3 mp

Anna Lilliehöök (m) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Punkt 3 (Beslutsfattandet vid gemensam vårdnad)

1. utskottet
2. res. 2 (s, v, mp)

Votering:

142 för utskottet

133 för res. 2

74 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 79 m, 23 c, 19 fp, 20 kd, 1 -

För res. 2: 97 s, 20 v, 16 mp

Frånvarande: 33 s, 17 m, 6 c, 9 fp, 4 kd, 2 v, 3 mp

Punkt 4 (Verkställighet av beslut om vårdnad m.m.)

1. utskottet
2. res. 3 (v)

Votering:

253 för utskottet

23 för res. 3

73 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 94 s, 80 m, 23 c, 19 fp, 20 kd, 16 mp, 1 -

För res. 3: 3 s, 20 v

Frånvarande: 33 s, 16 m, 6 c, 9 fp, 4 kd, 2 v, 3 mp

Kerstin Engle och Greger Tidlund (båda s) anmälde att de avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Punkt 6 (Barns skuldsättning)

1. utskottet
2. res. 4 (s, v, mp)

Votering:

143 för utskottet

133 för res. 4

73 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 80 m, 23 c, 19 fp, 20 kd, 1 -

För res. 4: 97 s, 20 v, 16 mp

Frånvarande: 33 s, 16 m, 6 c, 9 fp, 4 kd, 2 v, 3 mp

Punkt 8 (Formerna för ingående av äktenskap)

1. utskottet
2. res. 6 (kd)

Kammaren biföll utskottets förslag med acklamation.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

NU11 Enklare och tydligare regler för förnybar elproduktion m.m.

Punkt 1 (Lättnader för vissa mindre elproducenter och nätföretag)

1. utskottet

2. res. 1 (mp)

Votering:

238 för utskottet

18 för res. 1

20 avstod

73 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 s, 79 m, 23 c, 19 fp, 20 kd, 1 -

För res. 1: 2 s, 16 mp

Avstod: 20 v

Frånvarande: 32 s, 17 m, 6 c, 9 fp, 4 kd, 2 v, 3 mp

Punkt 2 (Elmarknadens funktion och utveckling)

1. utskottet

2. res. 2 (s, v, mp)

Votering:

142 för utskottet

134 för res. 2

1 avstod

72 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 80 m, 23 c, 19 fp, 20 kd

För res. 2: 98 s, 20 v, 16 mp

Avstod: 1 -

Frånvarande: 32 s, 16 m, 6 c, 9 fp, 4 kd, 2 v, 3 mp

Punkt 3 (Mätning och debitering av el)

1. utskottet

2. res. 3 (v, mp)

Votering:

180 för utskottet

37 för res. 3

58 avstod

74 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 38 s, 80 m, 22 c, 19 fp, 20 kd, 1 -

För res. 3: 1 s, 20 v, 16 mp

Avstod: 58 s

Frånvarande: 33 s, 16 m, 7 c, 9 fp, 4 kd, 2 v, 3 mp

Sonia Karlsson (s) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

NU12 Ändring i lagen om överlåtelse av en förvaltningsuppgift till en övervakningskommitté m.m.

Lagförslaget innebar att förvaltningsuppgifter som innefattade myndighetsutövning fick överlåtas till vissa organ inom EU. Detta innebar att beslutet att anta detta lagförslag måste fattas i den ordning som föreskrevs i 10 kap. 5 § fjärde stycket regeringsformen, vilket krävde att riksdagens beslut skulle fattas antingen med tre fjärdedels majoritet eller i den ordning som gällde för stiftande av grundlag. Av förslaget framgick att beslutet önskades bli antaget i ett enda beslut. För bifall krävdes därför att *minst tre fjärdedelar av de röstande* förenade sig om beslutet.

Enligt riksdagsordningen 5 kap. 4 § andra stycket skulle beslutet fattas genom omröstning.

Votering:

276 för bifall

73 frånvarande

Förste vice talmannen konstaterade att minst tre fjärdedelar av de röstande röstat ja. Kammaren hade således bifallit utskottets förslag till beslut.

Partivis fördelning av rösterna:

För bifall: 97 s, 80 m, 23 c, 19 fp, 20 kd, 20 v, 16 mp, 1 -

Frånvarande: 33 s, 16 m, 6 c, 9 fp, 4 kd, 2 v, 3 mp

MJU14 Övergripande miljöfrågor

Punkt 1 (Mål och strategier m.m.)

1. utskottet

2. res. 1 (s, v, mp)

Votering:

143 för utskottet

134 för res. 1

72 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 80 m, 23 c, 19 fp, 20 kd, 1 -

För res. 1: 98 s, 20 v, 16 mp

Frånvarande: 32 s, 16 m, 6 c, 9 fp, 4 kd, 2 v, 3 mp

Punkt 2 (Svensk miljöpåverkan i ett internationellt perspektiv)

1. utskottet

2. res. 2 (mp)

Votering:

241 för utskottet

16 för res. 2

19 avstod

73 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 97 s, 80 m, 23 c, 19 fp, 20 kd, 1 v, 1 -
För res. 2: 16 mp
Avstod: 19 v
Frånvarande: 33 s, 16 m, 6 c, 9 fp, 4 kd, 2 v, 3 mp

Punkt 6 (Jämställdhetsintegrering i miljöpolitiken)

1. utskottet
2. res. 6 (s, v, mp)

Votering:

142 för utskottet

134 för res. 6

73 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 80 m, 22 c, 19 fp, 20 kd, 1 -

För res. 6: 98 s, 20 v, 16 mp

Frånvarande: 32 s, 16 m, 7 c, 9 fp, 4 kd, 2 v, 3 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

MJU17 Skogspolitik

Punkt 2 (Forskning om kontinuitetsskogsbruk)

1. utskottet
2. res. 1 (s, v, mp)

Votering:

143 för utskottet

134 för res. 1

72 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 80 m, 23 c, 19 fp, 20 kd, 1 -

För res. 1: 98 s, 20 v, 16 mp

Frånvarande: 32 s, 16 m, 6 c, 9 fp, 4 kd, 2 v, 3 mp

Punkt 8 (Skogsstyrelsens uppdragsverksamhet)

1. utskottet
2. res. 6 (s, v, mp)

Votering:

143 för utskottet

134 för res. 6

72 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 80 m, 23 c, 19 fp, 20 kd, 1 -

För res. 6: 98 s, 20 v, 16 mp

Frånvarande: 32 s, 16 m, 6 c, 9 fp, 4 kd, 2 v, 3 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

UbU10 Forskning och forskarutbildning

Punkt 2 (Prioriterade strategiska forskningsområden)

1. utskottet
2. res. 2 (s, v, mp)

Votering:

143 för utskottet
134 för res. 2
72 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 80 m, 23 c, 19 fp, 20 kd, 1 -

För res. 2: 98 s, 20 v, 16 mp

Frånvarande: 32 s, 16 m, 6 c, 9 fp, 4 kd, 2 v, 3 mp

Punkt 7 (Vikten av ett resursfördelningssystem som gynnar forskning i hela landet)

1. utskottet
2. res. 6 (s, v, mp)

Votering:

143 för utskottet
134 för res. 6
72 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 80 m, 23 c, 19 fp, 20 kd, 1 -

För res. 6: 98 s, 20 v, 16 mp

Frånvarande: 32 s, 16 m, 6 c, 9 fp, 4 kd, 2 v, 3 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

CU12 En sänkning av kapitalkravet för privata aktieföretag

1. utskottet
2. res. (v)

Votering:

254 för utskottet
20 för res.
75 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 s, 80 m, 20 c, 19 fp, 20 kd, 16 mp, 1 -

För res.: 20 v

Frånvarande: 32 s, 16 m, 9 c, 9 fp, 4 kd, 2 v, 3 mp

13 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

SkU31 Enhetstillstånd för förenklade förfaranden – nya bestämmelser i EG:s tullagstiftning

Punkt 1 (Enhetstillstånd för förenklade förfaranden – kontrollåtgärder i en annan medlemsstat för svensk räkning)

Lagförslaget innebar att förvaltningsuppgifter som innefattade myndighetsutövning fick överlåtas till en utländsk myndighet. Detta innebar att beslutet att anta lagförslaget måste fattas i den ordning som föreskrevs i 10 kap. 5 § fjärde stycket regeringsformen, vilket krävde att riksdagens beslut skulle fattas antingen med tre fjärdedels majoritet eller i den ordning som gällde för stiftande av grundlag. Av förslaget framgick att beslutet önskades bli antaget i ett enda beslut. För bifall krävdes därför att *minst tre fjärdedelar av de röstande* förenade sig om beslutet.

Enligt riksdagsordningen 5 kap. 4 § andra stycket skulle beslutet fattas genom omröstning.

Votering:

275 för bifall

74 frånvarande

Förste vice talmannen konstaterade att minst tre fjärdedelar av de röstande röstat ja. Kammaren hade således bifallit utskottets förslag till beslut.

Partivis fördelning av rösterna:

För bifall: 97 s, 79 m, 23 c, 19 fp, 20 kd, 20 v, 16 mp, 1 -

Frånvarande: 33 s, 17 m, 6 c, 9 fp, 4 kd, 2 v, 3 mp

Punkt 2

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU32 Förlängning av tillfälliga skatteanstånd

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU13 Polisfrågor

Punkt 11 (Lagring av trafikdata)

1. utskottet

2. res. 3 (s, v, mp)

Votering:

141 för utskottet

131 för res. 3

3 avstod

74 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 s, 79 m, 22 c, 18 fp, 20 kd, 1 -

För res. 3: 97 s, 18 v, 16 mp

Avstod: 1 fp, 2 v

Frånvarande: 32 s, 17 m, 7 c, 9 fp, 4 kd, 2 v, 3 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU17 Särskild utlänningskontroll
Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU18 Hemlig teleavlyssning m.m.

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Skrivelsens omfattning)

1. utskottet
2. res. 1 (s, v, mp)

Votering:

140 för utskottet

134 för res. 1

75 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 78 m, 22 c, 19 fp, 20 kd, 1 -

För res. 1: 98 s, 20 v, 16 mp

Frånvarande: 32 s, 18 m, 7 c, 9 fp, 4 kd, 2 v, 3 mp

Punkt 3 (Offentliga ombud)

1. utskottet
2. res. 2 (s, v, mp)

Votering:

142 för utskottet

133 för res. 2

74 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 80 m, 22 c, 19 fp, 20 kd, 1 -

För res. 2: 97 s, 20 v, 16 mp

Frånvarande: 33 s, 16 m, 7 c, 9 fp, 4 kd, 2 v, 3 mp

KU35 Sekretess vid Skatteverkets handläggning av ärenden om dödförklaring

Kammaren biföll utskottets förslag.

Socialförsäkringsbalk

14 § (forts. från 10 §) Socialförsäkringsbalk (forts. SfU11)

Anf. 99 ULF NILSSON (fp):

Herr talman! Som vi har hört tidigare är dagens beslut framför allt ett lagtekniskt beslut som innebär att vi på ett praktiskt sätt får en samlad socialförsäkringsbalk. Det innebär en modernisering och ett förtydligande samt att man mer överskådligt kan leta upp och läsa igenom avsnitt om olika områden som man av olika skäl är intresserad av. Det kan handla om tjänstemän, den intresserade allmänheten och jurister.

Gunnar Axén hade rätt i det han sade i sin inledning: Det är på många sätt ett historiskt beslut. Ordet ”balk” är ett lustigt ord som de flesta kanske förstår går tillbaka till fornnordisk tid. Det är ordet för den stock

eller träskiva som man ristade in antingen lagtexter eller skaldestycken i, bland annat under vikingatiden. Jag har inte sett några dikter i denna nya balk, men det är en hel del lagtexter i alla fall.

Det är tunga områden som ingår i lagen som balkar. Jag ska inte räkna upp allihop, men det är sådana saker som jordabalken, rättegångsbalken, brottsbalken, ärvdabalken och så vidare. Den senaste balken är miljöbalken från 1998, vilket är ett tecken på att det området verkligen fått en ökad betydelse. Det är ett mått på socialförsäkringarnas betydelse och roll i Sverige att de nu samlas i en egen balk.

Det är naturligtvis viktigt att språket är så enkelt och tydligt som möjligt och att det är en lättläst meningsbyggnad. Det har varit utgångspunkten för arbetet. Men samtidigt är det så att det i lagtext aldrig får vara någon tvekan om vad ett visst begrepp eller en viss term innebär. Ibland blir det tvekan ändå, men målsättningen är att det ska vara kristallklart. I princip förs det regelverk som är beslutat av riksdagen över oförändrat till den nya balken. Ingenting av det vi har beslutat tidigare ändras alltså i sak. I princip ingår då uppgifterna för Försäkringskassan, Premiepensionsmyndigheten och Skatteverket.

Som vi också har sett finns det inte någon motion och inte någon reservation i betänkandet.

Eftersom det ändå finns särskilda yttranden i betänkandet, som vi hörde, ska jag väl ändå nämna att jag i motsats till oppositionen är väldigt nöjd med det sakliga innehållet i detta, som vi har debatterat många gånger tidigare. Det har skett stora förändringar under åren sedan valet 2006.

Sjukförsäkringen har förändrats för att uppmuntra rehabilitering och skapa snabba vägar tillbaka till arbetslivet. Vi har brutit den utsorteringsförsäkring som fanns i den gamla sjukförsäkringen, där människor alltför lättvindigt och nästan på löpande band förpassades till förtidspension.

Många andra reformer har skett. Familjeförsäkringen har förändrats, dels för att öka och uppmuntra jämställdheten och att båda föräldrarna ska ta ansvar för barnen, dels för att öka valfriheten för föräldrar. Personer med förtidspension, eller sjukersättning som det heter, har fått stor möjlighet att pröva att arbeta och testa sin förmåga utan att riskera att för alltid förlora sin förtidspension. Slutligen har ett serviceåtagande formulerats för att garantera bättre bemötande och service av Försäkringskassan och en särskild inspektion för socialförsäkringarna inrättats.

Ändå står först som sist sjukförsäkringen i fokus i debatten. I motsats till vad oppositionen skriver i sina särskilda yttranden och säger här anser jag att den reformering av sjukförsäkringen som alliansen genomförde var nödvändig för att inte fler människor skulle kastas ut från arbetslivet. Den gjordes parallellt med den storsatsning på rehabilitering, 17 miljarder, som också var nödvändig. Resultaten börjar synas nu. Siffrorna tyder på att långtidssjukskrivningarna minskar och att förtidspensioneringarna minskat kraftigt under de senaste åren.

Herr talman! När man genomför en stor reform finns det alltid risk för att någonting blir mindre bra. Därför måste vi vara ödmjuka. Vi kan inte bara slå oss till ro med att allt är bra och att människor får bättre hjälp nu än för några år sedan. Om det visar sig att tillämpningen i några fall är tveksam ska man naturligtvis vara beredd att göra de ändringar som kan behövas.

Men det är enligt min mening inget tvivel om att inriktningen som helhet är bra för dem som drabbas av sjukdom. År 2006 var det viktigt och bråttom att göra något radikalt för att stoppa utsorteringen av människor som tappade fotfästet i arbetslivet. Några detaljer i formen har rättats till, men det innebär inte att det hade varit bättre att vänta. Tvärtom: Att inte göra någonting åt den katastrofala situation som rådde 2006 hade varit oförlåtligt.

Jag yrkar bifall till förslaget i utskottets betänkande.

Anf. 100 LARS GUSTAFSSON (kd):

Herr talman! Det är ganska mycket att prata om här egentligen. Men å andra sidan är det mest tekniska överföringar till en ny balk. Som man skriver i själva balken handlar förslaget om att modernisera lagstiftningen på försäkringsområdet och göra den tydligare, överskådligare och lättare att tillämpa och om att man bör samordna detta för att ge bättre överskådlighet och större säkerhet mot bristande enhetlighet i frågan. Det är egentligen för att underlätta för lagstiftarna och även dem som ska uttyda balken, så att man vet vad som gäller. På sikt kommer balken också att innebära en effektivare och mindre kostnadskrävande hantering av socialförsäkringssystemet.

Samtidigt kanske det förtjänar att påpekas att utskottets debatt i kammardebatten än en gång ägnas åt ett annat ämne än vad som avses. Jag kan förstå att oppositionen vill ägna sig åt sitt omhuldade debattämne, men man kan ifrågasätta om det inte går till överdrift ibland.

Nu har dock ingen reservation inlämnats, och kammardebatten borde därmed vara överflödig i sig. Det är ändå bra att man lyfter några frågor. Jag tänker inte gå in på några längre kommentarer så här i elfte timmen.

Självfallet måste konstateras att det finns en tydlig och klar sjukskrivningsprocess med rehabilitering som definierar när olika insatser ska träda in. Detta kombinerat med kraftiga satsningar på hälso- och sjukvården och kombinerat med ökade rehabiliteringsåtgärder är det bästa sättet att hjälpa människor till en återgång till arbete och att bibehålla en försäkringsmässighet i själva sjukförsäkringen.

Det är tydligt att det nya regelverket och övriga insatser har haft betydelse för att reducera antalet sjukskrivningar. Men viktigast är dock att människor inte längre förpassas till permanent utanförskap och får stå vid skampålen och höra att de inte längre duger.

Resultatet av alliansens syn att människor ska få möjlighet att delta i arbetslivet även om de inte har full arbetsförmåga är att redan under förra året har 12 000 förtidspensionärer ansökt om att få prova ett arbete utan att riskera sin sjukersättning.

Oppositionens förslag att människor inte skulle få sjukersättning förrän vid 59 års ålder visar på en viss skillnad i synen på människor bakom all bomullsretoriken.

Vi fick tidigare höra vad ursprunget är till ordet balk. Som gammal bilmekaniker kan jag dock säga att balkar för mig är det som bär upp chassit i bilen. Förut fanns det sådana, men nu finns bara plåtprofiler. Med detta yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Anf. 101 HELENA RIVIÈRE (m):

Herr talman! Som Gunnar Axén sade har förarbetena till balken pågått i tio år. Först nu är vi redo att ta ställning i kammaren. Varför tog det så lång tid?

Lagrådet har pekat på omfattningen av arbetet. Basen är lagen om allmän försäkring som har varit i bruk sedan 1962. Varje år har man gjort ändringar, tillägg och justeringar. Att se över allt detta, systematisera, samordna, modernisera och göra språket begripligt och gå igenom de processuella turerna fram till ett lagförslag har tagit tio år.

Balken anger vilket tidsperspektiv ett sådant arbete handlar om. Jag säger det som en kommentar till oppositionens uttalade avsikt att starta en egen bred utredning om oppositionen vinner valet.

Sjukförsäkringen ger oss pengar när vi inte kan arbeta på grund av skada eller sjukdom. Vilka värden vill vi att sjukförsäkringen ska understödja? Mitt svar är samhällsmoral, arbetsmoral och rättvisa.

Sjukförsäkringen ställer krav på de försäkrade. Arbetsförmågan bedöms vid återkommande kontrollstationer efter tre månader och efter sex månader. Vid sexmånadersgränsen skiftar perspektivet något från vad sjukdom hindrar oss att göra till förutsättningar man har att arbeta trots sjukdom.

Skäl som inte längre ger rätt till sjukpenning är ålder, bosättningsort, utbildning, tidigare verksamhet och andra liknande förhållanden. De skälen togs bort för att de bidrog till mängden långtidssjukskrivna och förtidspensionerade. Sjukförsäkringen tilläts täcka alla möjliga inkomstbortfall som inte orsakades av sjukdom. Annat än arbetsförmågan tilläts ta över.

Arbetslinjen är en moralfråga inte bara för individen utan också för individens omgivning. Individens ansvar att försörja sig själv påverkas av samhällets krav på alla andra att försörja sig själva. Tryggheten i försäkringen ska finnas där för dem som behöver. Men tryggheten vilar på att försäkringen upprätthåller sin legitimitet. Ingen som drabbas av sjukdom eller skada ska behöva lida ekonomiska konsekvenser. Men staten kan inte åta sig att lösa alla problem åt alla människor.

Herr talman! Vi är nu inne i ett skifte där vi försöker balansera behovet av incitament för individen att arbeta, incitament som i dag är för svaga i Sverige. Vi försöker att balansera de incitamenten med individens rättigheter till skydd och hjälp och samma individs ansvar för att upprätthålla samhället. Regeringens erbjudande till medborgarna är en politik som uppmuntrar detta ansvarstagande.

Jag yrkar bifall till förslaget om socialförsäkringsbalk.

Anf. 102 SIW WITTGREN-AHL (s) replik:

Herr talman! Det är en nöjd allians när det gäller socialförsäkringen som klappar händer åt varandra. Man klappade också händer när man i kammaren beslöt att införa rehabiliteringskedjan trots att många remissinstanser hade pekat på det vi ser i dag. Under året kommer 54 000 människor inte att ha en sjukförsäkring. Detta applåderade den borgerliga majoriteten i kammaren när förslaget antogs.

Här i dag har inte någon av er visat på någon ödmjukhet inför de människor som man i dag tror har slagits ur systemet. Hos Försäkringskassan tror man att 8 400 har fått en lägre ersättning, och det kan vara

ännu fler. Är det någon av er som tycker att det är besvärande att människor får sämre chans att försörja sig själva?

Ni sträcker på er. Jag bemöter er alla, eftersom ni har gemensamma förslag. Solveig Zander säger i sitt inlägg till mig att det är en varm hand. Är det en varm hand för den mamman som nämndes eller den SAS-kille som hoppar ut och in i flygplanet och har en dålig arbetsmiljö?

Han blir utslagen på jobbet och ska in på Arbetsförmedlingen och söka nytt jobb. Ni ska sänka trösklarna för arbetsgivaren. Varför ser ni inte till att han inte blir utslagen? Det är vad vi talar om.

Jag får till Moderaternas företrädare Helena Rivière säga att du åtminstone är ärlig. Du sade i ditt anförande till mig att vi tänker tillsätta en bred utredning om socialförsäkringar men att ni inte tänker göra det. Det var precis det du sade. Jag tackar så mycket för det svaret. Det blir ingen utredning.

Du sade att vi tänker göra det. Ja, det tänker vi. Det var därför vi tillsatte Anna Hedborg. Det var en samlad riksdag som gav ett tillkännagivande om att det skulle bli en utredning.

Anf. 103 HELENA RIVIÈRE (m) replik:

Herr talman! Om man tittar i ett väldigt kort perspektiv på varje enskilt sjukfall kan man oro sig för vissa människor som nu till exempel på Arbetsförmedlingen får en lägre ersättning eftersom den är preliminär. När Försäkringskassan har hunnit gå igenom det kommer den att kompletteras. Det är en kommentar till perspektivet.

Jag talade om den utredning som Siw Wittgren-Ahl säger att oppositionen vill starta. Jag tror att balken kan vara ett mått på hur lång tid det kommer att ta innan någonting kommer att hända.

Vår för er så förhatliga rehabiliteringskedja kommer sannolikt att gälla i tio år, för det tar den tiden. Jag tror att vi kan se fram emot en tid av fortsatt rehabiliteringskedja.

Anf. 104 SIW WITTGREN-AHL (s) replik:

Herr talman! Jag tackar Helena Rivière för svaret. Man började titta på balken 2001. Det handlade om förenklingar och så vidare. Det jag protesterar emot är vissa förslag som ingår i balken och som vi i oppositionen inte tycker om. Det är det jag försöker diskutera – det som ligger i själva balken och det som den handlar om. Det är bra om man har så breda majoriteter som möjligt bakom lagtexter.

Ni visar upp stolthet nu när ni pratar om socialförsäkringen och rehabkedjan, som drabbar människor. Det är hedervärt av Helena Rivière att säga att det är en och annan. Det är 54 000 som kommer att råka illa ut i rehabkedjan.

Ni har gjort så många förändringar. Ni har sänkt ersättningarna. Ni beskattar de sjuka och de arbetslösa. Ni har tagit bort socialförsäkringsnämnderna. Ni har ökat kontrollen, som du sade. Det är kontrollen som gör att vi blir sjuka. Man tittar på arbetsförmågan. Det är bara det att man inte vet vad arbetsförmågan är; det har ni ju svarat själva.

Vad ni gör är att skapa en oro för svenska folket, som via avgifter har betalat sin försäkring. Och detta är ni stolta över att ni drar in! Ni pratar inte någonting om förebyggande arbetsmiljöarbete så att människor inte blir arbetsskadade eller sjuka. Ni lägger hela ansvaret på individen och

säger att ni ska sänka avgifterna för företagen. Arbetsgivaren ska få subventioner för att han ska ta tillbaka den sjuka människan som han har slagit ut. Det hade ni fått reda på om ni hade pratat med någon. Det är ingen av er som pratar om förebyggande arbetsmiljöarbete. När vi väl har blivit utslagna ska arbetsgivaren ha betalt för att ta tillbaka oss! Visst är det en konstig politik?

Med detta vill jag säga att vi inte står bakom era stupstockar i re-habkedjan. Det är inte med stolthet som jag säger att er statsminister säger en sak och gör en annan. Det är inte bra för landet.

Anf. 105 HELENA RIVIÈRE (m) replik:

Herr talman! Det är kontrollstationer jag pratar om. Det handlar om kontrollstationer för att kontrollera om individen har arbetsförmågan eller inte. Jag vet inte om det i Solveig Zanders mening är att vara empatisk mot människor. Att ta hand om dem och inte lämna dem åt sitt öde är för mig att visa empati.

Anf. 106 SOLVEIG ZANDER (c):

Herr talman! Jag blev föranledd att begära ordet av att Siw Wittgren-Ahl apostroferade mig. Hon säger att ingen på något sätt har beklagat att det finns människor som i den nya sjukförsäkringsreformen kommer i kläm.

Det var precis det jag sade när jag stod här. Jag sade att jag beklagar varenda människa som kommer i kläm i den nya reformen. Men för den sakens skull är det vår uppgift att göra vad vi kan för att alla människor ska få den varma handen och den enskilda hjälpen att komma tillbaka från sin sjukdom.

Då har vi satt in åtgärder för förebyggande arbete. Företagshälsovården har fått en speciell uppgift i dag att jobba förebyggande – ett vidgat område och en vidgad uppgift att också kunna jobba som primärvård för att kunna ta hand om personer när de får sin första sjukdag och inte vänta tills det blir ett stort problem på arbetsplatsen. Det om något är förebyggande hälsovård.

Vi har aldrig satsat så mycket pengar som vi gör just nu på förebyggande hälsovård. Det är precis det som gör att människor nu har kommit tillbaka från sjukskrivningar. Sjukskrivningarna har minskat, men det har tydligen gått Siw Wittgren-Ahl förbi. Den här sjukförsäkringsreformen möjliggör att enskilda människor blir sedda och inte bortlämnade som sjukskrivningsoffer.

Anf. 107 SIW WITTGREN-AHL (s):

Herr talman! Ni gick till val på att minska utanförskapet, Solveig Zander. Om er sjukförsäkringspolitik har lyckats – varför är det då 70 000 till i utanförskap? Varför är det 100 000 fler som är arbetslösa?

Om man forskningsmässigt går in och tittar på vad det är som har hänt i sjukförsäkringen ser man att det är tre timmar som har lagts till. Det kan man kanske tycka är mycket. Ni står här och säger att det aldrig har satsats så mycket på sjukförsäkringen, och det är väl bra att man gör det.

Men jag frågar mig: Vad gör ni för att folk inte ska bli sjuka? Ni säger att ni satsar på företagshälsovården. Men det har inte blivit så mycket. Vad vi har sett är 54 000 människor som inte har sjukförsäkring. Det pratar ni inte om.

Men det är hedervärt, Solveig Zander, att du begär ordet och säger att du bryr dig. Det är en bra början. Och jag måste säga att det är hedervärt att Helena Rivière bryr sig. Den borgerliga alliansen har inte på något sätt gjort det när ni här i kammaren har applåderat den nya rehabkedjan. Ni har applåderat att människor ska ha tidsgränser i sjukförsäkringen.

Jag har en fråga. Vad gör ni åt dem som ni har placerat på Arbetsförmedlingen efter den 1 april? Det vet inte arbetsförmedlarna. Vad gör ni med de sjuka? Vilka redskap finns att ta till? Det är det balken handlar om, och det var därför jag begärde ordet.

I detta anförande instämde Leif Pettersson (s).

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 3 mars.)

15 § En politik för det civila samhället

*En politik för
det civila samhället*

Föredrogs

kulturutskottets betänkande 2009/10:KrU7
En politik för det civila samhället (prop. 2009/10:55).

Anf. 108 SIV HOLMA (v):

Herr talman! Regeringen har lagt fram propositionen *En politik för det civila samhället* där man vill skriva om målen genom att ersätta ordet "folkrörelse" med "civilsamhälle". Man kan fråga sig varför den borgerliga regeringen lägger fram propositionen. Vad är det för problem man försöker tackla? Man säger inte tydligt och klart vad man vill. Vad man presenterar är dock en radda av borgerligt färgade ideologiska föreställningar – föreställningar som på intet sätt är underbyggda av vare sig vetenskaplighet eller undersökningar och utredningar. Propositionen är en borgerlig ideologisk försöksballong. Terminologin är diffus. Det viktigaste ordet är civilt samhälle. Termen civilt samhälle är ett uttryck för den borgerliga nyspråkligheten och förberedelsen för en annan välfärdsmodell än den vi har och som mer bygger på välgörenhet och frivilliga krafter.

Herr talman! Den borgerliga regeringen rör i propositionen vid den svenska demokratins kärna. Folkrörelserna är demokratins vagg och garant. Demokrati- och folkrörelseutvecklingen började i mitten av 1800-talet. Då kämpade frikyrkorörelsen för yttrandefrihet. Man bekämpade konventikelplakat, det vill säga att man skulle kunna ha religiösa sammankomster utan att en präst var närvarande. Det var en hård strid mot en reaktionär stat och en reaktionär kyrka. Många utvandrade till Amerika av den orsaken. Det var inte bara fattigdomen som drev människorna dit, utan bristen på demokrati och yttrandefrihet.

Senare följde nykterhetsrörelsen, rösträttsrörelsen och de stora så kallade folkriksdagarna. Arbetarrörelsen växte fram. Även bönderna bildade sina organisationer och politiska partier. Motståndarna till dessa folkrörelser var också emot alla reformer som gick i demokratisk riktning.

Herr talman! Den här propositionen försöker förringa de svenska folkrörelsernas betydelse. Den borgerliga regeringen föreslår att begreppet "folkrörelse" med dess associationer till gemensamt arbete och social gemenskap ska bytas mot det oprecisa begreppet "civilsamhälle".

Med begrepp som entreprenörskap ska folkrörelser medverka till det borgerliga, ideologiska paradigmskiftet. Det ska ske genom att gå från folklig förankring till ekonomiska associationer som på politiskt uppdrag ska utföra tjänster som i dag utförs av den offentliga sektorn. Folkrörelser blir företag som ska följa de kriterier som gäller för sådana, och därmed upphör den ideella sektorn att vara ideell. Det är i denna utveckling som det borgerliga paradigmskiftet behövs. Därför vill man börja använda sig av det nyspråkliga begreppet "civilsamhället".

Herr talman! Detta är idéer och föreställningar om det civila samhället som importerats från andra länder med en helt annan välfärdsmodell än den vi har. I den anglosaxiska världen betyder civil society i stort sett allt som inte är statligt. För exempelvis den italienske socialisten och teoretikern Antonio Gramsci betyder civilsamhälle i första hand folkliga rörelser. Den tyska sociologen Weber räknade in företag och näringsliv i civilsamhället. I propositionen lutar man närmast åt en definition av civilsamhället som allt som inte är statligt.

Herr talman! De svenska folkrörelserna är inte, och har aldrig varit, någon del av statsförvaltningen eller statlig verksamhet. Själva ordet "folkrörelse" uttrycker en brett förankrad, frivillig, förenad, aktivt pådrivande och självförvaltande kraft för samhällsförändring som kommer från själva folket. Andra beteckningar som ideella, idéburna eller frivilligorganisationer har samma innebörd.

Vem blir förvånad över att en borgerligt signerad proposition behandlar fackföreningsrörelsen styvmoderligt? Vem blir förvånad över att man i sin iver att bereda väg för sitt civila samhälles nya entreprenörer osynliggör de nya folkliga rörelserna såsom kvinnorrörelsen och ungdomsrörelserna? Man väljer också att osynliggöra solidaritetsrörelserna som är så viktiga för den svenska biståndspolitiken.

Herr talman! Civilsamhället var ett honnörsord i Östeuropa, särskilt i Tjeckoslovakien under kampen mot Husakregimen, för demokrati och mot stelbent kommandoekonomi – kort sagt mot en förtryckande, demokratisk stat. I det sammanhanget fungerade teorierna om civilsamhället. Det var en teoretisk och ideologisk murbräcka, men om man försöker använda samma teorier och föreställningar i Sverige blir resultatet ett annat.

Sverige har ingenting av det som kännetecknar en östeuropeisk modell av förtryckande byråkrati. Nej, i Sverige har vi en offentlig sektor med offentlighetsprincip och demokratisk insyn. Försöker man att använda civilsamhället blir resultatet att i stället för att bryta ned en förtryckarapparat bryter man ned vår välfärdsmodell. Resultatet blir speciellt tydligt om man lyckas omvandla folkrörelserna till företag och entreprenörer där vinst blir dessa rörelserns främsta syfte.

Herr talman! Ideella organisationer är en omistlig del av vår välfärdsmodell. Vi behöver både en stark, gemensamt finansierad sektor och den kanal för medmänskligt engagemang som de idéburna organisationerna utgör. Det är bra att idéburna organisationer utför uppgifter som kompletterar eller utvecklar den offentliga sektorn. De ideella organisationerna har dubbla roller. De är både aktörer och opinionsbildare. I egenkap av självständiga aktörer kan de granska den offentliga sektorn kritiskt och bevaka olika gruppers intressen. De kan ge röst åt de röstsvaga och formulera krav på samhällsförändring för den som inte är van att kräva något för egen del.

Herr talman! Frivilliga krafter får aldrig bli ett sätt för staten att få gratis arbetskraft eller ersätta det ansvar som politiken har på områden som arbetsliv och bostadspolitik. De ideella organisationerna får inte heller ta över så många uppdrag att de tappar sin självständighet och sin roll som utomstående observatör.

Den borgerliga regeringen lyfter fram vikten av avtal mellan staten och frivilligorganisationer, men man presenterar inte några konkreta förslag på hur denna samverkan ska fungera. Vi, de rödgröna, föreslår däremot att riksdagen beslutar om att införa årliga överläggningar där regeringen och Sveriges Kommuner och Landsting deltar tillsammans med representanter från folkrörelserna. Vi anser att folkrörelserna ska ha en formell årlig förhandlingsrätt.

Herr talman! Vänsterpartiet står bakom samtliga rödgröna reservationer, men för att vinna tid yrkar jag bifall endast till reservation 1.

Anf. 109 LARS WEGENDAL (s):

Herr talman! Jag tänker börja med att konstatera att det var den dåvarande socialdemokratiska regeringen som i oktober 2005 beslutade att tillsätta en särskild utredare med uppdrag att lämna förslag om den framtida folkrörelsepolitikens inriktning, omfattning och utformning. Utredningsdirektiven är en intressant läsning som tydligt visar den dåvarande regeringens synsätt och ambitioner.

När sedan det olycksaliga hände att vi fick en ny regering i valet 2006 bestämde sig den nya, moderatledda regeringen för att ha kvar de socialdemokratiska utredningsdirektiven men tillföra kompletterande direktiv som främst handlade om effekten av villkorade statsbidrag, effekten av att öka antalet villkorlösa bidrag och minska antalet villkor för statsbidragen. Inom parentes kan man säga att när man läser utredningen och propositionen kan man se att tilläggsdirektiven har haft en ganska marginal betydelse. Naturligtvis har ändå de politiska bedömningarna blivit helt annorlunda i denna proposition än vad de hade blivit om vi i oppositionen fått lägga fram våra förslag.

Herr talman! Trots allt skulle jag vilja ge regeringen och dess handläggare Peter Öhrn ett erkännande för det sätt som man har försökt arbeta med denna proposition, nämligen med ett stort mått av transparens och, på gott och ont, ett nytt sätt att hämta in synpunkter på de få förslag man har. Det har varit ett folkrörelseforum med en öppen dialog där många uttryckt att man blivit lyssnad på. Det är av avgörande betydelse för de ideella och idéburna rörelserna. Det har varit remisshantering på nätet där värdefulla synpunkter kunde lämnas in, men det blev kanske ändå inte den succé som man hade väntat sig.

Herr talman! Detta politikområde, folkrörelsepolitiken, får inte bara vara en politik där läpparnas bekännelse gäller, utan det måste även innehålla faktiska åtgärder som innebär att politikområdet blir tydligare och stärks. Jag måste tyvärr säga att detta är en av de mest pratiga propositioner jag någonsin har läst. En proposition inom detta område måste helt enkelt innehålla skarpa förslag som ger politiken en tydlig kontur. Detta saknar vi rödgröna. Vi lyfter fram just dessa frågor i några av våra reservationer och i vårt särskilda yttrande i betänkandet.

Vi tar också upp frågan om begreppen ”civilsamhället” kontra ”folkrörelserna, den ideella och idéburna sektorn”, där vi menar att det inte finns någon som helst anledning att byta ut redan etablerade begrepp mot nyspråkliga begrepp som både är otydligare och riskerar att leda tanken fel.

När man läser propositionen blir man förvirrad av alla de olika begrepp man använder. Det verkar som om man under hela resans gång ändå haft i åtanke att bibehålla begreppet folkrörelse. Inte minst såg man det när man lade ut propositionsförslaget på nätet några månader innan propositionen var klar. Då fanns inte tanken om det ”civila samhället” med. Men därefter har något hänt. Vi socialdemokrater tror inte att det är något enstaka remissyttrande som har fått avgöra. Det var ju ändå inte så många som kom in med synpunkter i detta läge. Vi tror mer på att det kan ha avgjorts av en yngre okunnig ideolog i Regeringskansliet som mot bättre vetande trodde att begreppet folkrörelse hade stark koppling endast till arbetarrörelsen. Men den kunskapen har vi väl att det är ett mycket bredare begrepp än så, eller hur?

Herr talman! Det är även i detta sammanhang, det vill säga i diskussionen om målen för detta politikområde, som vi i våra resonemang lyfter in folkbildningen som en viktig del av folkrörelsearbetet. Det finns en stark historisk koppling mellan folkrörelser och folkbildning. Det är en koppling som vi menar tydligt måste framgå av målformuleringen. Vi menar att det är högst anmärkningsvärt att partier i regeringen inte ser denna grundläggande koppling.

Att Moderaterna inte gör det har jag full förståelse för. Det är ett parti som fram till 2006 gjorde allt för att snäva in folkbildningen både innehållsmässigt och ekonomiskt. Men övriga partier, som man ju ändå i någon mening kan hävda har en folkrörelseförankring och naturligtvis borde förstå betydelsen av en bred och förankrad folkbildning – hur kan de tappa bort denna viktiga koppling?

I en annan reservation tar vi rödgröna upp att man i propositionen inte har lyft fram fackföreningsrörelsens 4,2 miljoner medlemmar och idrottsrörelsens 3 miljoner medlemmar. Att två så stora delar av folkrörelserna – de ideella och idéburna organisationerna – som har en så viktig roll i människors demokratisträvanden inte omnämns mer än som en statistisk siffra menar vi är ett tecken på att regeringen ser på folkrörelsernas organisationer på ett väldigt snävt och begränsat sätt.

Herr talman! I delar av denna proposition är regeringen mån om att koppla ihop politikområdet folkrörelsepolitik med andra politikområden. Vi har här i kammaren redan behandlat kopplingen till det socialpolitiska området, och på gång är kopplingen till integrationspolitiken och kulturpolitiken. Då väljer regeringen att kalla det ”de idéburna organisationerna inom det sociala området”.

Vi har ju redan haft den debatten i kammaren, och där framgick ganska tydligt skillnaderna mellan regeringspartierna och oss i oppositionen. Den tydligaste skillnaden låg i synen på det som vi kallar röstbärrare kontra utförare. Detta med röstbärrare kontra utförare är också en del av den proposition vi nu behandlar i kammaren, men det kommer inte till så konkret uttryck som det gjorde när riksdagen behandlade propositionen om det sociala området. För vår del handlar det om en väldigt viktig balansgång.

Den ideella organisationen ska fortfarande bygga på ideellt engagemang och på lust, och samtidigt ska ideella organisationer när de väljer att utföra skattefinansierade verksamheter ha långsiktiga spelregler för detta engagemang. Men ideella och idéburna organisationer får inte reduceras till att vara underleverantörer. Utrymmet för det ideella engagemanget och eget initiativ får inte förminska. Det är viktigt att man får spelregler som inte tvingar in organisationerna i mer företagslika former. Flertalet organisationer har valt att vara ideella därför att de inte ville vara till exempel aktiebolag. Detta är en oerhört viktig aspekt som aldrig får förringas.

Det får inte heller förringas att idéburna och ideella organisationer ser olika ut. På detta tema har vi rödgröna en reservation som handlar om social ekonomi och entreprenörskap. Vi menar att dessa viktiga delar av propositionen borde regeringen ha låtit bli att lyfta in, för de leder ofta tanken till att det skulle vara regeringens huvudsakliga syfte med propositionen att lyfta över samhällsfinansierad välfärdsverksamhet från offentliga utförare till ideella organisationer. Vi menar att man då ökar risken för att dessa ideella organisationer tappar sin uppgift att ge en röst åt de svaga, att synliggöra osynliggjorda erfarenheter, att stärka och skydda den som är utsatt och att formulera krav på förändring för den som inte är van att kräva något för egen del.

Herr talman! Vi socialdemokrater står naturligtvis bakom alla de reservationer vi har tillsammans med Vänsterpartiet och Miljöpartiet, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservation 1.

I detta anförande instämde Nikos Papadopoulos, Göran Persson i Simrishamn och Leif Pettersson (alla s).

Anf. 110 MATS PERTOFT (mp):

Herr talman! Det är faktiskt med viss förvåning som jag deltar i den här debatten. Om man i hela sitt vuxna liv har jobbat inom idéburen sektor och folkrörelser blir man lite undrande över denna namnstrid och hur allt måste bli annorlunda. Om man dessutom har levt en tid i andra länder undrar man om regeringen inte blandar ihop begreppen lite.

Siv Holma var inne lite på denna fråga, och jag vill ta upp den än en gång. Det handlar om att man använder begreppet civilsamhälle. Jag har själv bott många år i Tyskland. Där pratar man inte om civilsamhälle utan om *gemeinnützig* – det allmännyttiga. Om vi skulle översätta det till svenska hamnar vi helt fel, för då hamnar vi inom bostadssektorn. I Tyskland handlar det just om sådant som vi debatterar i dag: idéburna organisationer, folkbildning etcetera.

Lika fel blir det när vi översätter det anglosaxiska *civil society* till svenska. Jag undrar varför man ska göra detta. Vi har faktiskt ganska vettiga begrepp som vi kan definiera här i Sverige själva.

För min och Miljöpartiets del är det viktigt att behålla begreppen den ideella sektorn och folkrörelser, för de begreppen är vi vana vid. Det blir enklare och tydligare så. Då uppstår inte risken för misstolkningar och så vidare.

Det är lätt för oss här i riksdagen att alltid anlägga ett riksperspektiv. Det är lätt att tro att allt avgörs på riksplanet, på departementen och så vidare, men min upplevelse av arbete i den ideella sektorn är att motparten oftare är det lokala styret.

När jag satt som kommunalråd i Södertälje var det de lokala ideella organisationerna och folkrörelserna som jag mötte. Därför förstår jag inte riktigt allianspartiernas motvilja att skriva in att man ska ha SKL som en ordinarie part i samtalen, i årliga möten. Det är ju detta som är det viktiga: att det sker i närsamhället.

Däremot vet jag att många av organisationerna gärna vänder sig mot riksperspektivet. Samtidigt upplever jag att det egentligen inte är där som frågorna hör hemma. De hör hemma i närsamhället.

Det är viktigt att vi pekar på detta och tydliggör det. Här kommer jag till min nästa punkt när det gäller kritik. Jag har respekt för det sätt som man har arbetat på, för det här rådslaget med de idéburna organisationerna. Men man har missat en hel del. Man har missat det som den här alliansregeringen brukar missa. Man tror att man själv ska sitta vid makten i evigheter. Man har helt missat att det är av principiell betydelse att ha breda blocköverskridande överenskommelser. Den här regeringen är totalt oförmögen till detta.

Jag vet inte om det är en sjukdom. Det är i alla fall ett tillstånd. Man vill inte ha detta. Det kanske är psykiskt. Det kanske är politiskt. Vad vet jag? Men jag saknar detta. När jag möter representanter för folkrörelser och ideella organisationer är de oroliga. Ni skapar en oro där ute.

Vi från oppositionen blev insläppta i sista minuten och fick säga ungefär: Det här var kanske inte det värsta utan någorlunda bra. Men vi var inte med i dialogen. Det är samma sak när det gäller den dialog som nu pågår. Detta må vara ideologiskt motiverat, men jag tycker att vi som förtroendevalda i Sveriges riksdag har ett ansvar att tänka längre än mandatperioden. Då handlar det om blocköverskridande arbete. Då handlar det om breda bitar, där man inser att Folkrörelsesverige, den ideella sektorn i Sverige, inbegriper även politiska partier.

Vi skulle önska att Sveriges Kommuner och Landsting var med i alla överläggningar. På samma sätt bör också de politiska partierna vara delaktiga i detta.

Just med hänvisning till mitt praktiska arbete och erfarenheten av detta menar vi från Miljöpartiets sida tillsammans med Socialdemokraterna och Vänsterpartiet att det finns betydande brister.

Jag kan väl lägga till att det inte hade varit svårt att rätta till det här. De synpunkter vi kommer med innebär inte de allra största skillnaderna. Det hade varit ganska enkelt att tillmötesgå våra krav, men det har man valt att inte göra, som så ofta. Det är synd. Det är beklagligt.

Från Miljöpartiets sida står vi naturligtvis bakom alla reservationer som vi har i det här ärendet, men för tids vinnande vill vi yrka bifall endast till reservation nr 1.

(Applåder)

Anf. 111 HANS WALLMARK (m):

Herr talman! Vi kan notera att vi avverkade veckans sista votering för en stund sedan. Vi har nu kommit till veckans sista ärendedebatt. Därefter följer en plenifri vecka.

Herr talman! Det måste vara riktiga konnässörer som sitter här i kammaren för att delta i och lyssna på den här debatten.

Det var ett ideologiskt laddat tal som Siv Holma framförde. Hon fick till och med med sig Gramsci, så man känner igen de gamla vänsterpartitakterna. Det är samtidigt bra att Siv Holma är tydlig. Då markerar hon nämligen också att det är Vänsterpartiet som anför den rödgröna oppositionen inom kulturens område. Det är ett bra besked, och det är ett tydligt besked. Det är alltså Siv Holma och Gramsci som definierar vänsteroppositionens kulturpolitik.

Det vi har att debattera och längre fram fatta beslut om handlar om en politik för det civila samhället. Det förslag regeringen i sin tur lagt fram bygger på samtal och dialog just med de berörda. Det har handlat om att involvera och att vara inkluderande. Tanken är nu att efter beslut formalisera det fortsatta arbetet med att lyssna och lära. Det ska rent av forskas inom området.

Jag tycker att det är tydligt att regeringen har lyssnat i den helt unika remissbehandlingen när det gäller förslag till propositionen. Det är ett förfarande som har följts av dialogen och överenskommelsen. Man har tagit in, resonerat, avvägt och redovisat sina egna ställningstaganden för och emot olika förslag och synpunkter.

Herr talman! Propositionens idé och mening kan sammanfattas i den dialog som ska ske med det civila samhällets organisationer genom att

- utveckla det civila samhällets möjligheter att göra människor delaktiga utifrån engagemanget och viljan att påverka den egna livssituationen eller samhället i stort
- stärka förutsättningarna för det civila samhället att bidra till samhällsutvecklingen och välfärden både som röstbärare och opinionsbildare och med en mångfald verksamheter
- fördjupa och sprida kunskapen om det civila samhället.

Herr talman! Precis som har sagts tidigare har det förekommit en principiell diskussion kring begreppet ”det civila samhället”, civilsamhället. Är det endast ett förkastligt utländskt låneord?

För egen del ser jag det som en gåva från Öst- och Centraleuropa. Människor med unika erfarenheter av att ha levt på andra sidan järnridån under decennier utvecklade en insikt om den lilla människan och den lilla gruppen i förhållande och relation till makt och stat. Och i min värld är samhället alltid större än staten.

En person som verkligen har tänkt och talat mycket om just det civila samhället är Tjeckiens tidigare president Václav Havel. Jag vill hävda att Václav Havel är en symbol i Europa för självständigt tänkande, en röst för samvete, ansvar och respektfullhet.

Han skrev och talade 1994 om det civila samhället. Jag ska be att få läsa en hemgjord svensk översättning av ett engelskt verk:

I generella ordalag kan man beskriva det civila samhället som det samhälle där medborgarna deltar på många parallella, ömsesidigt kompletterande sätt i det offentliga livet, i förvaltandet av det gemensamma bästa och i det offentliga beslutsfattandet.

I vilken omfattning, på vilket sätt och i vilka former detta deltagande sker beror i huvudsak på deltagarna själva, på deras initiativförmåga och fantasi, även om detta sker inom ett existerande legalt ramverk. Det är alltså ett samhälle som inte bara erkänner såväl individuell som gemensam kreativ förmåga som en viktig del av det offentliga samtalet, utan som också tar hela sin utgångspunkt i denna kreativa förmåga.

Statens uppgifter i ett sådant samhälle är begränsade till att gälla enbart det som inte kan göras av någon annan, som lagstiftning, militärt försvar, inre och yttre trygghet och upprätthållande av lag och ordning.

Något förenklat kan vi säga att det civila samhället vilar på tre pelare. Dessa tre pelare är: föreningsfrihet, decentralisering av statsmakten och delegering av några av dess uppgifter till förhållandevis oberoende grupper och enheter. Det är de tre grundläggande mål som vi borde arbeta mot för att restaurera och återuppbygga det civila samhället i mitt land.

Herr talman! Václav Havel kan naturligtvis bara tala utifrån sina erfarenheter och sin bakgrund i ett Tjeckoslovakien – och därefter i ett Tjeckien – som var präglad av decennier av förtryck. Därför går naturligtvis inte alltihop att överföra till Sverige, men det finns ideologiska och idémässiga element i det han säger som är användbara i vårt land och i världens alla övriga länder.

Jag ska förflytta mig från presidentpalatset i Prag, Tjeckien, till Smålandsposten i Växjö. Det är en bit. Men jag vill ändå göra denna resa tillsammans med ledamöterna här i kammaren. Smålandsposten hade nämligen en ledare den 28 december förra året där det just resonerades kring civilsamhället. Ledarskribenten skriver så här:

Civilsamhället – mer än en lek med ord.

Nu är dock civilsamhället ett vedertaget begrepp. Den professor som förde in begreppet det civila samhället i svensk kontext var Hans L Zetterberg, som använde följande definition:

Familjeliv, umgängesliv, föreningsliv, gudstjänstliv och fritt kulturliv. Det civila samhället har en broderskapsmoral som inte finns i marknadens sfär och en frivillighet som inte finns i statsmaktens sfär.

Vidare skriver Smålandsposten:

Det ligger således något mer i ordstriden, nämligen en ideologisk skillnad i synen på hur samhället ska organiseras. Det var ingen slump att den borgerliga regeringen i början av 1990-talet tillsatte en civilminister, Inger Davidson, för att öppna dörren för medborgarinsatser i den offentliga verksamheten.

Herr talman! För egen del tycker jag att det finns mer i begreppet ”det civila samhället” än i begreppet ”folkrörelsepolitik”. Jag tycker att det är viktigt att se att det finns ett starkt civilsamhälle i Sverige och ett enga-

gemang som bygger på lust och vilja att påverka, förändra och förbättra. En ny befolkningsstudie visar också att engagemanget är stabilt och att ungefär hälften av svenska folket lägger 15 timmar per månad i olika typer av ideellt engagemang. Det är idrotten som ledamoten Lars Wegendal nämnde, och det sociala frivilligarbetet är störst och helt dominerande.

Civilsamhället som begrepp är något organisationerna har valt själva efter mycket begreppsdebatt där social ekonomi mest uppfattas som det kooperativa, det ideella som opinionsbildande och självständiga organisationer mest uppfattas som frivilligt arbete. Det finns också ideella som har anställda och även säljer tjänster.

Det viktiga tycker jag är att politiken kan lägga en grund genom den syn som finns i överenskommelsen: De idéburna organisationernas roll, kompetens, utgångspunkter och värden respekteras, och det blir ett långsiktigt arbete att med de förutsättningarna fortsätta dialogen och bygga på den grunden med konkreta åtaganden.

Herr talman! Avslutningsvis vill jag bara kort beröra en del av tankarna i motion 338 av Stefan Attefall. Jag tror att det är viktigt, när vi nu i alla fall från alliansens sida lyfter fram förslaget om det civila samhället och regeringens proposition, att man också ser att vi vill ha en delaktighet och synliggöra det civila samhället. Det är att ge med den ena handen och se med det ena ögat.

Men då är det också viktigt att vi inte har skatteregler, moms och andra regler som försvårar och förhindrar just för det civila samhället så att vi därmed tar tillbaka med den andra handen och blundar med det andra ögat.

Därför är den intention som kommer till uttryck i motionen viktig. Det som propositionen lägger fast och det kulturutskottets majoritet förordar är nämligen att se det civila samhället och nå full delaktighet.

Anf. 112 LARS WEGENDAL (s) replik:

Herr talman! Som jag sade i mitt anförande, Hans Wallmark, är det lätt att man i en så här pratig proposition, som jag uttryckte det, i retoriken kan lova både det ena och det andra. Men ideella organisationer är väldigt måna om att få långsiktiga spelregler för sina intäkter, och jag uppfattar lite grann av det i Hans Wallmarks anförande också.

Vi inom politiken ser naturligtvis gärna att självfinansieringsgraden för folkrörelserna är så hög som möjligt. Ett exempel på detta är folkrörelsernas intäkter från spel- och lotterimarknaden. Jag kan nu konstatera att regeringspartierna inte har kunnat komma överens om den framtida spelmarknaden, trots ett flertal väldigt självsäkra uttalanden av enskilda ledamöter här i kammaren.

Det här är naturligtvis oerhört frustrerande för folkrörelserna som ser att utländska spelbolag månad för månad äter upp deras andel av spelmarknaden. Hur menar Hans Wallmark att folkrörelsernas andel av spel- och lotterimarknaden kan utvecklas för att därigenom stärka dessa organisationers möjligheter att finansiera sin verksamhet?

Anf. 113 HANS WALLMARK (m) replik:

Herr talman! Jag tror att det är viktigt att vi hanterar spelberoende, oavsett om det handlar om individer eller organisationer. Jag tror att det

är viktigt att det finns bra förutsättningar för ekonomin. Precis som Lars Wegendal nämner förs också diskussioner om spel, både hur vi ska ha vår egen spelpolitik i Sverige och i relation till de regler, önskemål och krav som kommer utifrån vårt EU-medlemskap.

Jag tycker att det är viktigt att vi har en bra grund och bra förutsättningar för det civila samhället ekonomiskt. Därför tror jag att det är viktigt att det finns många intäktskällor. Spel och dobbel kan inte vara den enda, men för somliga är det viktigt.

Det gäller också att se helheten och mångfalden. Jag tycker också att det är bra att alliansregeringen inom till exempel idrottens område, som Lars Wegendal själv har framhållit, har gett tydliga och bra spelregler och också ekonomiska förutsättningar för den svenska idrotten för i år och de kommande åren. Det tycker jag är ett tecken på att alliansregeringen verkligen bryr sig om det civila samhällets många olika aktörer.

Ett annat sådant område som vi diskuterade för några månader sedan var den kyrkoantikvariska ersättningen, en viktig fråga för en annan sektor i det civila samhället, nämligen Svenska kyrkan.

Anf. 114 LARS WEGENDAL (s) replik:

Herr talman! Vi kan naturligtvis spinna vidare på det här med idrott och spel, men jag ska inte göra det, för det handlar inte bara om de statliga bidragen till idrotten också om idrottens egna möjligheter i sina egna spelbolag att finansiera sin verksamhet. Där tror jag faktiskt att ni missar lite grann i tanken.

Som företrädare för Moderaterna är säkert Hans Wallmark väldigt väl insatt i skattelagstiftningen. Det är ni ju. Inom det här området har nyss i varje fall tre utredningar presenterats, och de här utredningarna har en enorm betydelse för ideella organisationer. Propositionen lyfter även upp dessa frågor som centrala för folkrörelsernas organisation och egenförsörjning.

Utredningen om inkomstbeskattning av stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund tillsammans med utredningen om mervärdesskatten för den ideella sektorn är två utredningar som har utlöst en enorm oro bland landets folkrörelser. Om regeringen landar i de förslag som utredningen föreslår kommer den grundläggande finansieringen att förändras totalt för ideella organisationer.

Nu har regeringen inte annonserat någon proposition före valet, men man har ju även möjlighet att i vårpropositionen ange i vilken riktning man vill gå. Min fråga till Hans Wallmark är: Hur ser du på de föreslagna skatte- och momsreglerna för folkrörelsernas framtida finansiering? Avser ni att komma med några förslag i den ekonomiska vårpropositionen?

Anf. 115 HANS WALLMARK (m) replik:

Herr talman! Precis som det noterades här spänner Lars Wegendal över ett antal områden som i alla fall hjälpligt kan dockas in i frågan om det civila samhället.

Det är också intressant att Lars Wegendal använder två minuter av sin repliktid utan att berätta vad han själv tycker. Vad är den rödgröna oppositionens förslag på politik inom det här området? Det finns en möjlighet till, för jag ser att Mats Pertoft har talartid. Han kanske kan upplysa kammarens ledamöter om villkoren inom det här området.

Det är precis som Lars Wegendal noterar: Moderater är rätt intresserade av skatter, herr talman. Det finns också en tydlig konfliktlinje mellan oss och den rödgröna oppositionen. Vi tycker om att sänka skatter för pensionärer och för arbetstagare, till skillnad från den rödgröna oppositionen som tycker om att höja skatter.

När det gäller momsen är det, precis som Lars Wegendal säger, en fråga som bekymrar många i det civila samhället. Det var också vad jag försökte säga: Man får se upp så att man inte ger med den ena handen och tar med den andra. Jag har inga indikationer på att det skulle läggas fram något sådant förslag i vårpropositionen, ej heller under den innevarande mandatperioden.

Därmed finns det all anledning för oss att i politiska samtal fram till valet i september 2010 utveckla vår respektive syn på hur vi ser på frågan. Vad tycker den rödgröna oppositionen och vad tycker alliansmajoriteten?

Anf. 116 MATS PERTOFT (mp) replik:

Herr talman! Jag måste tyvärr börja med att göra Hans Wallmark bekviken. Jag tänker inte gå in i någon skattedebatt. Jag vet mina begränsningar.

Jag blev väldigt glad när Hans Wallmark nämnde Václav Havel. Han är en sådan radikaldemokrat, skulle jag vilja säga, värd all aktning. Det är ändå en lite speciell situation i ett land som har gått från diktatur till ett land som har haft en väldigt konservativ struktur de senaste åren.

Jag tycker fortfarande att det är väldigt viktigt att reda ut vad civilsamhälle är, för ord är betydelsefulla. När jag har suttit här och lyssnat har två problem slagit mig. Det ena är vad som är motsatsen till civilsamhälle. Är det ett militärt samhälle eller är det något annat? Betyder det att alla delar som inte är delar av det civila samhället är militära?

Sedan undrar jag också över de politiska partierna. De politiska partierna är vad jag vet oftast organiserade som ideella föreningar. Varför saknas de, eller är det här någon sorts avpolitisering? Det är det som gör det här svårt, Hans Wallmark. Jag ser diffusa begrepp. Jag ser begrepp som inte stämmer med vår övriga debattordning i samhället och som jag undrar över. Det här krånglar ju till det. Varför var inte alla politiska partier delaktiga i denna process om det ska ha handlat om ett civilt samhälle till exempel?

Anf. 117 HANS WALLMARK (m) replik:

Herr talman! Det kanske var tur för flera parter att Mats Pertoft inte inledde den skattedebatt som jag bjöd upp till. Det finns alla skäl att göra det, för det är intressant och det kommer att bli en viktig fråga i valrörelsen 2010.

Mats Pertoft nämnde också i inledningen av sitt anförande sina erfarenheter från Tyskland. Då kan man väl inte alldeles bortse från den rätt levande diskussion som förs i många länder just om civilsamhället, även om man i Tyskland också har haft diskussioner om Gemeinschaft, Gesellschaft och andra olika former, men visst är det här kolossalt intressant.

Jag tycker faktiskt att det är en gåva till den europeiska debatten och diskussionen att ha fört in den typ av begrepp om civilsamhället som Václav Havel har gjort. Inte därför att vi har exakt lika erfarenheter, tvärtom, vi har levt i en trygg, stabil demokrati, vilket man inte har gjort i Tjeckien. Ändå tycker jag att det är ett intressant ideologiskt bidrag som han har gett till resten av Europa.

Sedan tycker jag inte att man ska göra sig lustig på det sättet, herr talman, att man försöker missförstå begreppet så att det nästan blir utan innehåll. Man skapar en kontrast genom att säga att motsatsen till civilt skulle vara militärt. Jag tror faktiskt att de allra flesta förstår den djupare innebörden. Och det är ett etablerat begrepp i många länder som vi nu ansluter oss till.

Jag tycker fortfarande att Hans L. Zetterbergs definition, som Smålandsposten lyfte fram, är rätt bra: "Familjeliv, umgängesliv, föreningsliv, gudstjänstliv och fritt kulturliv. Det civila samhället har en broderskapsmoral som inte finns i marknadens sfär och en frivillighet som inte finns i statsmaktens sfär."

Herr talman! Även om detta inte gillas av Gramsci, även om det inte gillas av Siv Holma, även om det inte gillas av Vänsterpartiet borde Miljöpartiet med sin bakgrund i många av just det civila samhällets organisationer uppskatta den typen av breddning.

Anf. 118 MATS PERTOFT (mp) replik:

Herr talman! Visst, Miljöpartiet har diskuterat dessa frågor väldigt länge, i alla fall så länge jag har varit mer aktiv, de senaste 20 åren. Det är just det som gör det problematiskt.

Hans Wallmark använder begreppet ansluter sig. Det är just det som är ett problem när vi tittar på erfarenheterna från andra länder i Europa. Vi låtsas i Sverige som om alla de andra länderna vore lika, att vi har samma grogrund. Det är ganska olika. Det är väldigt positivt att det är olika. Jag gillar att det finns olikheter. Men vi ska vara medvetna om olikheterna. Om vi använder samma begrepp som andra länder men menar något annat blir det ohyggligt flummigt och krångligt. Om vi har olika saker ska vi benämna dem olika. Det är det som har varit min slutsats.

När jag lyssnar på Smålandspostens definition tycker jag inte att den är så dålig, men jag tycker att det saknas något. Om Hans Wallmark eller Smålandspostens ledarskribent skulle vara konsekvent borde han ha lagt till politiska partier också. Jag tycker att det hör till det civila samhället att man organiserar sig politiskt.

Då kommer jag till min sista fråga. Jag förstår fortfarande inte, när man har brett ut sig så starkt att man har gjort en överenskommelse, varför man inte klarade av att ha blocköverskridande samtal i denna fråga.

Anf. 119 HANS WALLMARK (m) replik:

Herr talman! Avslutningsvis vill jag peka på att Mats Pertoft använde sina två minuter till att just betona olikhet. Där finns en politisk beröringspunkt mellan oss, för jag är också uppfylld av tanken på att se och bejaka olikheten. Vi ska ha mångfald. Det ska få se olika ut, såväl i Europa som i vårt eget land. Det är därför jag menar att den här proposit-

ionen genom att lyfta fram civilsamhället är så mycket bredare, ser så mycket mer än ordet folkrörelsepolitik.

Herr talman! Jag är rätt övertygad om att många som organiserar sig just i det civila samhället, i ideella organisationer, i olika förbund och föreningar, arbetar ideellt och har en idé inte känner sig som en del av folkrörelsepolitikens Sverige. Med den här propositionen, det här förslaget breddas och fördjupas detta. Det finns mer djup i ett civilt samhälle än i det tidigare begreppet.

Anf. 120 SOLVEIG TERNSTRÖM (c):

Herr talman! Jag håller i min hand regeringens proposition *En politik för det civila samhället*. Jag måste också säga att ordet civil får mig att känna mig ganska svalt oberörd. Det oroar mig lite grann. Jag vill därför också stanna vid det här ordet, civil.

Civil, som jag också har uppfattat det, är väl motsatsen till militär. Det står det också i ordböckerna. Det är också släkt med civilisation och civiliserad. Och då, skulle jag vilja säga, närmar vi oss kultur. Man talar om olika kulturer, olika civilisationer. Är man civiliserad är man kanske också kultiverad.

Ordet civil har kanske större sprängkraft än man först inser. Det är väl det som den här propositionen också har.

Jag skulle vilja säga att det civila samhället är själva rotfästet, underlaget till den folkliga rörelse som har utvecklat vår demokrati. I regeringens proposition betonas också det civila samhällets betydelse för demokratin och understryks att det civila samhällets oberoende och självständighet ska säkerställas.

Dessutom önskar regeringen se en större mångfald och entreprenörer inom det civila samhällets olika områden. Det är då också angeläget att anpassa regelverket så att det inte försvårar utan utvecklar demokratin.

Det är väl bra, herr talman, att alltid hålla dialogen levande mellan medborgarna, att stimulera till engagemang och medverkan och att få den enskilde medborgaren att förstå sitt värde i samhället. Det är det viktiga budskapet i det civila samhället, i vår demokrati.

Just nu håller jag på att läsa Nobelpristagaren Herta Müllers *Hjärt-djuret*. Jag blir förstened av skräck och sorg när hon beskriver diktaturen Ceauşescus Rumänien. Med konstnärlig alldeles högoktanig poetisk precision beskriver hon hur människor delas upp i två klasser, förövare och offer.

Det värsta brottet i en diktatur är när människor möts i små grupper, i små nätverk, tänker fritt och för en dialog med varandra. Då börjar de försvinna en efter en. Kulturella små grupper hör naturligtvis till de mest brottsliga i en diktatur. Den kulturella människan är, som vi alla vet, den absolut största faran för staten, härskaren, i en diktatur.

I propositionen definieras civilsamhället som en arena skild från staten, marknaden och det enskilda hushållet, där människor i grupper, organisationer, agerar tillsammans för gemensamma intressen, som har någon form av oegennyttigt uppdrag och inte är vinstdrivande. Det där tycker jag om.

Vi har naturligtvis här i kammaren och i riksdagen kommit i kontakt med det civila samhället. Kanske var det där vårt politiska engagemang började – i de klassiska folkrörelserna. För mig började mitt engagemang

i kvinnorörelsen. Jag började läsa Elin Wägner på 60-talet. Då först började jag förstå den svenska kvinnans kamp för vår rösträtt 1921. Jag förstod också då att nu hade kvinnorna börjat lägga sig i världspolitiken.

År 1919 var Elin Wägner med om att bilda en svensk sektion av Internationella Kvinnoförbundet för Fred och Frihet, IKFF. Det förbundet, herr talman, lever fortfarande i dag och arbetar aktivt mot kärnkraft och kärnvapen samt för fred och frihet. Här finns mycket att forska i vad gäller det civila samhället. Glädjande nog bedömer regeringen att ett flervetenskapligt forskningsprogram om det civila samhället ska inrättas under 2010. Tänk att det tycker jag är en bra nyhet. Jag önskar naturligtvis att det också ska bli möjligt för de svenska medborgarna att bli fullt delaktiga i den forskningen.

Till sist yrkar jag bifall till förslaget i utskottets betänkande. Tack, herr talman, och jag önskar en trevlig plenifri vecka!

Anf. 121 LARS WEGENDAL (s) replik:

(SOLVEIG TERNSTRÖM (c): Inte tala om ekonomi nu! Inte!)

Herr talman! Tack för tipset! Nej, jag ska hålla mig till de frågor som Solveig Ternström själv tog upp.

När regeringen söker sina motiv till att ändra begreppet folkrörelse till civilsamhälle lyfter man bland annat upp vikten av att även föra in lite mer löst sammansatta grupperingar i begreppet. Det är ett av motiven för att ändra begreppet. De har på något sätt haft svårt att finna sin plats inom begreppet folkrörelse. Det här tycker jag är ett gott syfte som man spontant känner ligger i tiden, det vill säga att föra in lite löst sammansatta grupperingar i begreppet. Men när jag sedan läser propositionen kan jag inte finna på vilket sätt de löst sammansatta grupperingarna har präglat propositionens innehåll.

Min enkla fråga handlar då inte om ekonomi, utan den handlar om var jag kan finna att man tar hänsyn till de löst sammansatta grupperingarna i propositionen och i det framtida folkrörelsearbetet. Är det bara läpparnas bekännelse när man säger att de ska lyftas in i arbetet?

Anf. 122 SOLVEIG TERNSTRÖM (c) replik:

Herr talman! Jag känner inte alls att det är fråga om några löst infogade sammanhang. Jag känner att här finns möjligheter för nya – låt oss kalla det – civila projekt. Det är naturligtvis i viss mån en språklig fråga.

Jag kan ge ett exempel. För tio år sedan startades ett kvinnoprojekt, nämligen forskning för kvinnors hälsa, 1,6 miljonerklubben, som jag nu också är delaktig i. Det fick mig att mer titta på de politiska resonemangen.

Här finns en ideell förening som egentligen inte riktigt passar in bland de klassiska folkrörelserna. Det är precis vad vi talar om, att det blir ett bredare projekt. Kanske det går att få in fler människor in i det civila samhället än om man bara talar om folkrörelser. Det behöver inte vara något fel på folkrörelser. De kan finnas med. Men ett civilt samhälle är så mycket mer – är bredare. Man får fler idéer.

Anf. 123 LARS WEGENDAL (s) replik:
Herr talman! Jag måste erkänna att jag inte alls förstod svaret.

Prot. 2009/10:77
18 februari

(SOLVEIG TERNSTRÖM (c): Jag såg det!)

*En politik för
det civila samhället*

Det som är mest skrämmande är att Solveig Ternström inte har förstått propositionen. Men det är en annan sak.

Jag tänkte ställa en annan fråga om en sak som Solveig Ternström ändå tog upp i sitt anförande, nämligen forskningsinsatsen. Det är naturligtvis bra att man kan bedriva forskning. Det har vi också gjort, om vi ser tillbaka i tiden. Propositionen säger ingenting om summorna till insatsen, men det har presenterats i budgeten.

Problemet är att det inte är fråga om några nya pengar. Ni plockar pengar från andra områden. Ni tar pengar från andra områden än kulturområdet. Det är 5 miljoner. Sedan tar ni ungefär 17 miljoner från kulturområdet – till och med 18, tror jag.

Jag har en enkel fråga. Menar Solveig Ternström att till exempel folkbildningen, som får stå för 16 av dessa miljoner, har för mycket pengar i dag? Anser Solveig Ternström att övriga kultursektorn har för mycket pengar så att den kan bidra till forskningsinsatsen?

Anf. 124 SOLVEIG TERNSTRÖM (c) replik:

Herr talman! Det blev i alla fall pengar till slut, Lars Wegendal!

Utbildning och forskning skulle kunna vara nära varandra. Det beror på hur man definierar dem. Just forskningen i dessa frågor kan också bli delaktig hos kulturmänniskorna. Jag ser att Lars Wegendal inte förstår. Vi kanske kan komma vidare i en annan debattsituation än här där vi kan arbeta lite bättre.

Anf. 125 DAN KIHLESTRÖM (kd):

Herr talman! Först vill jag yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Jag vill göra ett avstamp i det ideella engagemanget. I organisationer finns det massor av människor som dagligen väljer att ägna tid och energi åt att göra olika typer av samhällsinsatser. Oftast sker det i det tysta utan rubriker och uppmärksamhet. Därför är det så viktigt med en politik för det civila samhället, som vi nu debatterar, det vill säga hur det offentliga ska uppmuntra och stödja. Det är bra att gå hand i hand och stötta varandra.

Jag kan inte heller sticka under stol med att jag är glad över propositionen eftersom det här sedan länge har varit en kristdemokratisk hjärtefråga – precis som nämndes här. Ett regeringsarbete inom området inleddes av den borgerliga regeringen i början av 90-talet med Inger Davidson i spetsen.

Varför är nu det här så viktigt? Vi kristdemokrater tror inte på ett samhälle där varje människa står stark i sig själv. Vi människor är beroende av gemenskap för att utvecklas och växa som personer. Den mänskliga som inte blir sedd, som inte kan vara delaktig i ett större sammanhang, eller som inte får bekräftelse, krymper som människa. Det är alla dessa icke-offentliga sammanhang och alla människor som ingår i dem som skapar det civila samhället. Den svenska folkrörelsen är unik. Det

frivilliga engagemanget är en omistlig del av samhällsgemenskapen. Den skapar trygghet och välfärd för många som annars skulle hamna i utanförskap.

Svenskarna är ett folk som gillar föreningsliv och frivilligarbete. Det är något som vi politiker måste bli bättre på att uppmuntra och uppskatta. Totalt motsvarar svenskarnas ideella arbete ca 400 000 årsarbetskrafter. Det ger en siffra på det enorma arbete som utförs och en förståelse för den ideella sektorns betydelse och omfattning: 90 procent av svenska folket är medlemmar i en ideell förening, 80 procent av svenska folket utför någon form av frivilliginsatser och över hälften av svenskarna gör det i en omfattning motsvarande minst 30 minuter per dag.

Vid sidan av denna positiva bild kan det konstateras att var fjärde medborgare är passiv i samhällslivet och står utanför ett kontinuerligt socialt nätverk. De deltar inte i något föreningsliv eller i informella frivilliginsatser och har inte ett nätverk – det vill säga några personer runt omkring sig. Det är en bild av ensamhet och utanförskap som det är såväl samhällets som enskilda medborgares och föreningslivets uppgift att bryta.

En politik för det civila samhället ska bidra till att utveckla, fördjupa och bredda demokratin och stärka den sociala ekonomin i samhället. För oss kristdemokrater är det viktigt att stärka de ideella krafternas inflytande. Vi menar att samhället egentligen består av tre likvärdiga delar. Det är den offentliga, som vi har mycket ansvar för just här, den privata och den ideella delen. Alla delar har ett ansvar för den svenska välfärden.

När Kristdemokraterna och Allians för Sverige gick till val 2006 var det tydligt att ett av målen var att uppvärdera det civila samhällets status. Ett arbete för att stärka organisationerna och en viktig dialog med regeringen är för övrigt redan sedan tidigare igångsatt, som har nämnts tidigare.

Själva processen med att arbeta fram propositionen är värd att uppmärksamma – ett öppet och inbjudande arbetssätt när det gäller att skriva propositionen: en bred dialog med företrädare för det civila samhället genom möten och en hemsida där man kunnat lämna synpunkter. Ur demokratisynpunkt tycker jag att det vore intressant om detta arbetssätt kunde prövas i skrivandet av fler propositioner.

En vanlig tanke, precis som jag har sagt, är att begreppet samhälle är detsamma som det offentliga: stat, kommun och landsting. Det är helt fel. Samhället är mycket större och består av alla vi människor – människor som är beroende av varandra och hjälper varandra. För oss är samhället så oändligt mycket större än det offentliga. I det civila samhället samlas alla naturliga gemenskaper som en samhällskropp består av: familjer, ideella organisationer, byalag, kooperativ, ekonomiska föreningar med mera. Ett väl fungerande civilt samhälle är viktigt inte bara för ett fungerande samhällssystem utan även för den enskilda människan i form av att uppfylla hennes behov av gemenskap.

För ett välmående samhälle är det viktigt att hitta en balans mellan staten och det civila samhället, med tydliga spelregler. Meningen är inte att det civila samhället ska vara statens förlängda arm. I stället måste statens och kommunernas strävan vara att stödja de ideella verksamheterna. Ett ökat samarbete mellan det offentliga, det privata och den ideella sektorn är nödvändigt för att vårt samhälle ska utvecklas. Det offentliga

får inte omöjliggöra eller försvåra för den ideella sektorn genom lagstiftning, beskattning eller andra åtgärder. Tvärtom måste uppgiften vara att underlätta och uppmuntra. Vi tror inte att det går att överskatta vad ett starkt civilsamhälle kan betyda.

Målet med regeringens förslag är klart, arbetsformerna är utstakade och förankringen i det civila samhället är omsorgsfull.

Anf. 126 LARS WEGENDAL (s) replik:

Herr talman! Jag nämnde i mitt anförande att det är oerhört viktigt med långsiktiga villkor för den ideella och idéburna organisationen, och jag uppfattade att Dan Kihlström hade i princip samma uppfattning. Det är egentligen oerhört mycket viktigare än en pratig proposition – som i och för sig är väldigt vänligt inställd men som inte är speciellt tydlig.

Ett typexempel på detta beskrivs i tidningen Dagen i början av denna månad. Där beskrivs regeringens exempellösa neddragning av folkrörelsebiståndet till de nationella biståndsorganisationerna. Det kommer att innebära en kraftig försämring av folkrörelsernas möjlighet att informera allmänheten om behov av bistånd som finns ute i hela världen. Det är förändringar som riskerar att helt förändra den svenska biståndsviljan. Här drabbas bland annat Diakonia, Svenska kyrkan, Världsnaturfonden, RFSU, Rädda Barnen, Shia och ett antal andra. Det är en 60-procentig neddragning. En konsekvens av det är en minskad insats i de länder som så väl behöver bistånd för sin utveckling.

Hur ser Dan Kihlström på regeringens modell för att fördela våra skattemedel? Det är vad det handlar om. Varför prioriterar ni skattesänkningar för dig och mig, som har det ekonomiskt ganska hyggligt, i stället för att fortsätta att stödja de ideella biståndsorganisationerna i deras viktiga arbete?

Anf. 127 DAN KIHLESTRÖM (kd) replik:

Herr talman! Vi har ju debatterat en och annan gång i kammaren, Lars Wegendahl, och det gör vi nu också.

Lars Wegendahl inleder med att säga att det är en pratig proposition. Jag tycker inte att det är en pratig proposition, för jag tycker att den är ganska viktig. Jag menar att den är lite grann av en inriktning, kanske en ny inriktning, så jag tror att man ska se den som en inriktningsproposition. Lars Wegendahl hade själv i replikskiftet med Solveig Ternström en väldigt bra sammanfattning, om att skapa nya former, om nya organisationer som har kommit in och som vi måste innefatta i detta arbete.

Jag uppfattar det alltså som en inriktningsproposition, och som en processproposition. I propositionen talas det om nya mål för det civila samhället, en ökad dialog, vilket är bra, och möjligheten att se över regelverk som betyder något på detta område, också former och konferenser.

När det sedan gäller det som Lars Wegendahl frågar om är inriktningen naturligtvis att fortsatt på olika sätt stödja ideella organisationer. Jag själv tillhör – jag tror att också Lars Wegendahl gör det – ideella organisationer och vet att mycket där är frivilligt arbete. Jag har uppfattat just det exemplet – det är för övrigt bra att Lars Wegendahl läser tidningen Dagen – som att det handlar om en förändring när det gäller informat-

ionsinsatser som dessa organisationer gör. Det utåtriktade arbetet kvarstår alltså som det har gjort förut.

Anf. 128 LARS WEGENDAL (s) replik:

Herr talman! Ja, det som sägs om informationsinsatserna är helt riktigt. Men det innebär också att de ideella organisationerna inte har en chans att gå ut och få in de biståndsmedel som de sedan fördelar. Det är det som är problemet. Drar man ned 60 procent är det ett bekymmer för dem. Jag tror säkerligen att om Dan Kihlström tar kontakt med dessa organisationer kommer han att förstå att det här är helt avgörande för deras fortsatta verksamhet.

Man ställer också en fråga i artikeln om förändringen av folkrörelse-biståndet, om den är ett tecken på en ideologisk förskjutning av politiken. Är det ett tecken på att näringslivet ska spela en mer betydande roll framöver när det gäller biståndspolitik och att de ideella biståndsorganisationerna i relation till företagen måste visa sig konkurrenskraftiga för att få del av statens pengar?

Om det är på det sättet är dels framtiden oviss för de ideella organisationerna på det här området, dels de farhågor som vi framförde om balansgången mellan röstbärare och utförare högst aktuella.

Anf. 129 DAN KIHLESTRÖM (kd) replik:

Herr talman! Jag kan berätta för Lars Wegendal att jag är både engagerad i och har kontakt med flera biståndsorganisationer. Jag förstår således deras arbete och situation mycket väl.

Vad jag förstår har detta sin bakgrund i att vi i Sverige satt upp mål om att en viss procent av bni, eller vårt bnp, ska gå till bistånd. Det har gått ned under de senaste åren, vilket naturligtvis får konsekvenser även på detta område. Då har man valt att göra insatserna på informations-sidan så att inte människor ute i världen, som är i behov av olika insatser, ska få en försämrad situation.

Lars Wegendal vidrör en viktig fråga när han undrar om det handlar om något slags ideologisk förskjutning. Nej, jag tycker inte det. Jag var i mitt anförande lite grann inne på att samhället består av olika delar. Det har ofta handlat om den offentliga delen av samhället, och ibland talar vi också om den privata. I dag talar vi om organisationer, det vill säga det civila samhället.

Jag menar att företagen givetvis också är en del av samhället. Till-sammans skapar vi välfärd. Det handlar om det som vi själva har i vårt land men också om de insatser vi gör runt om i världen. Jag ser en möjlighet att ha med företagen, även om det för mig inte är det viktiga. I dag talar vi om det civila samhället. Vi skulle kunna tala mycket mer om det; det är för mig oerhört viktigt.

Genom betänkandet *En politik för det civila samhället* menar jag att regeringen och alliansen stärker det civila samhällets möjligheter att göra större insatser.

Anf. 130 HANS WALLMARK (m):

Fru talman! Nu sitter en ny talman på podiet, talarlistan är blank och vi har tid fram till kl. 9 i morgon bitti då det är dags för interpellations-debatter.

Jag inbjuder nu oppositionen till att berätta lite grann om sin politik, om sina förslag och om sina tankar. Under de minuter vi fört debatt, med anföranden och frågor och inlägg, har jag hört väldigt lite om vad oppositionen vill åstadkomma. Nu finns det gott om tid för detta.

När jag lyssnar på debatten tycker jag att oppositionen verkar vara mer kritisk till begreppet det civila samhället och till propositionen än vad det civila samhällets egna organisationer är. Det är intressant. Vad vill Socialdemokraterna, vad vill Miljöpartiet, vad vill Vänsterpartiet när det exempelvis gäller momsfrågan? Den har tagits upp här och är viktig för den ideella sektorn och det civila samhället. Hur ser alternativet till den framlagda propositionen ut när det gäller delaktighet utifrån engagemang och vilja, när det gäller att stärka förutsättningarna och fördjupa och sprida kunskap?

Fru talman! Det skulle vara mycket intressant om vi fick en full talarlista med inlägg från s, v och mp om vad som är deras oppositionspolitik inom detta område.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 3 mars.)

16 § Bordläggning

Anmälades och bordlades

Propositioner

2009/10:97 Ändring i lagen (1996:95) om vissa internationella sanktioner

2009/10:98 Lag om konsulära katastrofinsatser

2009/10:121 Nyemission i SAS AB (publ)

Framställningar

2009/10:RB1 Årsredovisning för Sveriges riksbank för räkenskapsåret 2009

2009/10:RB3 Förslag till disposition av Riksbankens vinst för räkenskapsåret 2009 samt riksbanksfullmäktiges verksamhetsberättelse 2009

Redogörelse

2009/10:RJ1 Styrelsen för Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfonds berättelse över fondens verksamhet och förvaltning under 2009

Motioner

med anledning av redog. 2009/10:RRS15 Riksrevisionens styrelses redogörelse om jobbskatteavdraget

2009/10:Sk13 av Raimo Pärssinen m.fl. (s)

med anledning av redog. 2009/10:RRS16 Riksrevisionens styrelses redogörelse om utsläppsätter

2009/10:MJ1 av Anders Ygeman m.fl. (s)

17 § Anmälan om interpellationer

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 17 februari

2009/10:251 Riksrevisionens granskningsrätt av Posten Norden

av *Eva-Lena Jansson* (s)

till näringsminister Maud Olofsson (c)

2009/10:252 Regeringens handelspolitik och mänskliga rättigheter

av *Eva-Lena Jansson* (s)

till statsrådet Ewa Björling (m)

2009/10:253 Handläggning och domstolsprövning av patent

av *Eva-Lena Jansson* (s)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

2009/10:254 Barns rättigheter i Turkiet

av *Anne Ludvigsson* (s)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2009/10:255 Fängslande av människorättskämpa i Turkiet

av *Anne Ludvigsson* (s)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2009/10:256 Pensionärernas köpkraft

av *Bosse Ringholm* (s)

till finansminister Anders Borg (m)

2009/10:257 Bankernas bonussystem

av *Bosse Ringholm* (s)

till statsrådet Mats Odell (kd)

2009/10:258 Fruimporten

av *Maria Stenberg* (s)

till statsrådet Tobias Billström (m)

2009/10:259 Rättsvårdande myndigheter i Jämtlands län

av *Marie Nordén* (s)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

den 18 februari

2009/10:260 Viseringspraxis och visum

av *Veronica Palm* (s)

till statsrådet Tobias Billström (m)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 2 mars.

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 17 februari

2009/10:537 Skattekontroll av nya apoteksägare registrerade i skatteparadis

av *Catharina Bråkenhielm* (s)
till finansminister Anders Borg (m)

2009/10:538 Trygghet i våra kommuner

av *Christer Adelsbo* (s)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2009/10:539 Satsning på biogas

av *Ronny Olander* (s)
till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2009/10:540 Bergsstatens befogenheter

av *Göran Persson* i Simrishamn (s)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

2009/10:541 Modernisering av namnlagen

av *Luciano Astudillo* (s)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2009/10:542 Häktningstiderna för personer som väntar på utvisning

av *Jacob Johnson* (v)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2009/10:543 SJ:s trafik mellan Uppsala och Stockholm

av *Agneta Gille* (s)
till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2009/10:544 Det nya antagningssystemet till högre studier

av *Marie Granlund* (s)
till statsrådet Tobias Krantz (fp)

2009/10:545 E-förvaltning

av *Désirée Liljevall* (s)
till statsrådet Mats Odell (kd)

den 18 februari

2009/10:546 Hantering av fosfor

av *Jan Lindholm* (mp)
till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c)

2009/10:547 Anhöriginvandring

av *Jan Lindholm* (mp)
till statsrådet Tobias Billström (m)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 2 mars.

19 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 18 februari

2009/10:486 Skattebefrielse av bostadsuthyrning

av *Monica Green* (s)

till finansminister Anders Borg (m)

2009/10:489 Fastighetsskatteavgift för studentbostäder

av *Mikael Damberg* (s)

till finansminister Anders Borg (m)

2009/10:490 Information om jobbskatteavdraget

av *Hans Backman* (fp)

till finansminister Anders Borg (m)

2009/10:494 Beskattning av trafikförsäkringspremie

av *Helene Petersson* i Stockaryd (s)

till finansminister Anders Borg (m)

2009/10:495 Grundavdraget

av *Britta Rådström* (s)

till finansminister Anders Borg (m)

2009/10:496 Differentierade arbetsgivaravgifter

av *Britta Rådström* (s)

till finansminister Anders Borg (m)

2009/10:509 Mervärdesskatteutredning

av *Hans Olsson* (s)

till finansminister Anders Borg (m)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 2 mars.

20 § Kammaren åtskildes kl. 18.03.

Förhandlingarna leddes

av förste vice talmannen från sammanträdets början till ajourneringen kl. 13.54,

av tredje vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 15.53,

av förste vice talmannen därefter till och med 15 § anf. 129 (delvis) och av tredje vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

MADELEINE GABRIELSON HOLST

/Eva-Lena Ekman

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Enhetstillstånd för förenklade förfaranden – nya bestämmelser i EG:s tullagstiftning	1
Skatteutskottets betänkande 2009/10:SkU31	1
(Beslut fattades under 13 §.).....	1
3 § Förlängning av tillfälliga skatteanstånd	1
Skatteutskottets betänkande 2009/10:SkU32	1
(Beslut fattades under 13 §.).....	1
4 § Polisfrågor	1
Justitieutskottets betänkande 2009/10:JuU13	1
Anf. 1 THOMAS BODSTRÖM (s).....	1
Anf. 2 LENA OLSSON (v).....	6
Anf. 3 MEHMET KAPLAN (mp).....	8
Anf. 4 JOHAN PEHRSON (fp).....	9
Anf. 5 THOMAS BODSTRÖM (s) replik	13
Anf. 6 JOHAN PEHRSON (fp) replik	13
Anf. 7 THOMAS BODSTRÖM (s) replik	14
Anf. 8 JOHAN PEHRSON (fp) replik	14
Anf. 9 INGE GARSTEDT (m).....	15
Anf. 10 THOMAS BODSTRÖM (s) replik	17
Anf. 11 INGE GARSTEDT (m) replik.....	17
Anf. 12 THOMAS BODSTRÖM (s) replik	17
Anf. 13 INGE GARSTEDT (m) replik.....	18
Anf. 14 LENA OLSSON (v) replik.....	18
Anf. 15 INGE GARSTEDT (m) replik.....	19
Anf. 16 LENA OLSSON (v) replik.....	19
Anf. 17 INGE GARSTEDT (m) replik.....	20
Anf. 18 JOHAN LINANDER (c)	20
Anf. 19 INGER DAVIDSON (kd)	22
Anf. 20 LENA OLSSON (v) replik.....	25
Anf. 21 INGER DAVIDSON (kd) replik	25
Anf. 22 LENA OLSSON (v) replik.....	26
Anf. 23 INGER DAVIDSON (kd) replik	26
(Beslut fattades under 13 §.).....	26
5 § Särskild utlänningskontroll	27
Justitieutskottets betänkande 2009/10:JuU17	27
(Beslut fattades under 13 §.).....	27
6 § Hemlig teleavlyssning m.m.....	27
Justitieutskottets betänkande 2009/10:JuU18	27
Anf. 24 MEERI WASBERG (s).....	27
(forts. 8 §).....	29
Ajournering.....	29
Återupptagna förhandlingar	29
7 § Frågestund.....	29
Anf. 25 TREDJE VICE TALMANNEN	29

<i>Ungdomsarbetslösheten</i>	30
Anf. 26 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s)	30
Anf. 27 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	30
Anf. 28 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s)	30
Anf. 29 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	31
<i>Forskning på skolområdet</i>	31
Anf. 30 YVONNE ANDERSSON (kd)	31
Anf. 31 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp).....	31
Anf. 32 YVONNE ANDERSSON (kd)	32
Anf. 33 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp).....	32
<i>Vattenfalls energiinvesteringar</i>	33
Anf. 34 KENT PERSSON (v).....	33
Anf. 35 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	33
Anf. 36 KENT PERSSON (v).....	33
Anf. 37 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	34
<i>Arbetet mot människohandel</i>	34
Anf. 38 LENA ASPLUND (m).....	34
Anf. 39 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (fp)	34
Anf. 40 LENA ASPLUND (m).....	35
Anf. 41 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (fp)	35
<i>Vattenfalls kärnkraftverk i Tyskland</i>	35
Anf. 42 PER BOLUND (mp).....	35
Anf. 43 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	36
Anf. 44 PER BOLUND (mp).....	36
Anf. 45 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	36
<i>Gemensam abortlagstiftning i EU</i>	37
Anf. 46 AGNETA BERLINER (fp).....	37
Anf. 47 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (fp)	37
Anf. 48 AGNETA BERLINER (fp).....	37
<i>Hushållsnära tjänster</i>	38
Anf. 49 SOFIA LARSEN (c)	38
Anf. 50 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	38
Anf. 51 SOFIA LARSEN (c)	38
Anf. 52 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	38
<i>Svensk försäljning av övervakningsutrustning till Libyen</i>	39
Anf. 53 EVA-LENA JANSSON (s).....	39
Anf. 54 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m)	39
Anf. 55 EVA-LENA JANSSON (s).....	39
Anf. 56 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m)	40
<i>Skolelevers kunskaper om medborgerliga rättigheter</i>	40
Anf. 57 KARL SIGFRID (m)	40
Anf. 58 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp).....	40
Anf. 59 KARL SIGFRID (m)	41
<i>EU:s datalagringsdirektiv</i>	41
Anf. 60 ULF HOLM (mp).....	41
Anf. 61 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (fp)	41

Anf. 62 ULF HOLM (mp).....	42
Anf. 63 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (fp)	42
<i>De utförsäkrades ekonomiska situation</i>	42
Anf. 64 HELENE PETERSSON i Stockaryd (s).....	42
Anf. 65 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	43
Anf. 66 HELENE PETERSSON i Stockaryd (s).....	43
Anf. 67 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	43
<i>Västsahara</i>	44
Anf. 68 MAGDALENA STREIJFFERT (s)	44
Anf. 69 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (fp)	44
Anf. 70 MAGDALENA STREIJFFERT (s)	44
Anf. 71 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (fp)	45
<i>De utförsäkrades situation</i>	45
Anf. 72 VERONICA PALM (s).....	45
Anf. 73 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	45
Anf. 74 VERONICA PALM (s).....	46
Anf. 75 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	46
<i>Risikkapitalavdrag för företagare</i>	47
Anf. 76 BÖRJE VESTLUND (s)	47
Anf. 77 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	47
Anf. 78 BÖRJE VESTLUND (s)	47
Anf. 79 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	48
<i>Svenska elevers kunskaper om Norden</i>	48
Anf. 80 HANS WALLMARK (m).....	48
Anf. 81 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp)	48
Anf. 82 HANS WALLMARK (m).....	49
Anf. 83 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp)	49
<i>Timvis mätning av elförbrukning</i>	49
Anf. 84 LENNART PETERSSON (c).....	49
Anf. 85 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	50
Anf. 86 TREDJE VICE TALMANNEN	50
8 § (forts. från 6 §) Hemlig teleavlyssning m.m. (forts. JuU18).....	50
Anf. 87 OTTO VON ARNOLD (kd)	50
Anf. 88 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (m).....	52
Anf. 89 JOHAN LINANDER (c).....	53
Anf. 90 JOHAN PEHRSON (fp).....	54
(Beslut fattades under 13 §.).....	55
9 § Sekretess vid Skatteverkets handläggning av ärenden om dödförklaring	55
Konstitutionsutskottets betänkande 2009/10:KU35	55
Anf. 91 MARGARETA CEDERFELT (m)	55
(Beslut fattades under 13 §.).....	56
10 § Socialförsäkringsbalk	56
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2009/10:SfU11	56

Anf. 92 GUNNAR AXÉN (m).....	56
Anf. 93 SIW WITTGREN-AHL (s).....	57
Anf. 94 GUNNAR AXÉN (m) replik	59
Anf. 95 SIW WITTGREN-AHL (s) replik.....	59
Anf. 96 GUNNAR AXÉN (m) replik	60
Anf. 97 SIW WITTGREN-AHL (s) replik.....	60
Anf. 98 SOLVEIG ZANDER (c).....	61
(forts. 14 §).....	62
Ajournering.....	62
Återupptagna förhandlingar	62
11 § Beslut om ärende som slutdebatterats den 11 februari.....	62
CU8 Familjerättsliga frågor	62
12 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 17 februari.....	64
NU11 Enklare och tydligare regler för förnybar elproduktion m.m.	64
NU12 Ändring i lagen om överlåtelse av en förvaltningsuppgift till en övervakningskommitté m.m.	65
MJU14 Övergripande miljöfrågor	65
MJU17 Skogspolitik.....	66
TU10 Ändring i lagen om luftfartsskydd	67
UbU10 Forskning och forskarutbildning	67
CU12 En sänkning av kapitalkravet för privata aktieföretag.....	67
13 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	68
SkU31 Enhetstillstånd för förenklade förfaranden – nya bestämmelser i EG:s tullagstiftning	68
SkU32 Förlängning av tillfälliga skatteanstånd	68
JuU13 Polisfrågor.....	68
JuU17 Särskild utlänningskontroll	69
JuU18 Hemlig teleavlyssning m.m.	69
KU35 Sekretess vid Skatteverkets handläggning av ärenden om dödförklaring	69
14 § (forts. från 10 §) Socialförsäkringsbalk (forts. SfU11)	69
Anf. 99 ULF NILSSON (fp).....	69
Anf. 100 LARS GUSTAFSSON (kd).....	71
Anf. 101 HELENA RIVIÈRE (m)	72
Anf. 102 SIW WITTGREN-AHL (s) replik.....	72
Anf. 103 HELENA RIVIÈRE (m) replik	73
Anf. 104 SIW WITTGREN-AHL (s) replik.....	73
Anf. 105 HELENA RIVIÈRE (m) replik.....	74
Anf. 106 SOLVEIG ZANDER (c).....	74
Anf. 107 SIW WITTGREN-AHL (s).....	74
(Beslut skulle fattas den 3 mars.)	75
15 § En politik för det civila samhället	75
Kulturutskottets betänkande 2009/10:KrU7.....	75
Anf. 108 SIV HOLMA (v).....	75
Anf. 109 LARS WEGENDAL (s).....	77
Anf. 110 MATS PERTOFT (mp).....	79

Anf. 111 HANS WALLMARK (m).....	81
Anf. 112 LARS WEGENDAL (s) replik.....	83
Anf. 113 HANS WALLMARK (m) replik.....	83
Anf. 114 LARS WEGENDAL (s) replik.....	84
Anf. 115 HANS WALLMARK (m) replik.....	84
Anf. 116 MATS PERTOFT (mp) replik.....	85
Anf. 117 HANS WALLMARK (m) replik.....	85
Anf. 118 MATS PERTOFT (mp) replik.....	86
Anf. 119 HANS WALLMARK (m) replik.....	86
Anf. 120 SOLVEIG TERNSTRÖM (c)	87
Anf. 121 LARS WEGENDAL (s) replik.....	88
Anf. 122 SOLVEIG TERNSTRÖM (c) replik	88
Anf. 123 LARS WEGENDAL (s) replik.....	89
Anf. 124 SOLVEIG TERNSTRÖM (c) replik	89
Anf. 125 DAN KIHLESTRÖM (kd)	89
Anf. 126 LARS WEGENDAL (s) replik.....	91
Anf. 127 DAN KIHLESTRÖM (kd) replik	91
Anf. 128 LARS WEGENDAL (s) replik.....	92
Anf. 129 DAN KIHLESTRÖM (kd) replik	92
Anf. 130 HANS WALLMARK (m).....	92
(Beslut skulle fattas den 3 mars.).....	93
16 § Bordläggning.....	93
17 § Anmälan om interpellationer.....	94
18 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	95
19 § Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	96
20 § Kammaren åtskildes kl. 18.03.....	96

Prot. 2009/10:77
18 februari

Tryck: Elanders, Vällingby 2010